

Dünyamızdan
Masallar

Çeviri

Abdulkayyum Eyyubi - *Afganistan*
Arjan Dervishi - *Arnavutluk*
Arta Brando - *Kosova*
Khalida Ahmedi - *Afganistan*
Traore Taoufic Kassa - *Togo*
Mahatab Alam Shaikh - *Hindistan*
Alim Botashev - *Karaçay Çerkes Cumhuriyeti*
Amajol Khavdoldoy - *Kazakistan*
Ahsan Man - *Kamboçya*
Eltai - *Moğolistan*
Dr. İbrahim Mohamad Abdella - *Etiyopya*
Yahya Jalolhonov - *Özbekistan*
Daniel Ciniparu - *Romanya*
Yuwaiha Khodey - *Tayland*
Abdul Rehman (Mayar) - *Pakistan*
Tursungül Meitituersun - *Doğu Türkistan*
Abdul Wahab Shiekh Aleshra - *Suriye*
Asain Talantbek Uulu - *Kırgızistan*
Erdovan Sabanovski - *Makedonya*
Mehdili - *Azerbaycan*
Davit Kamatadze - *Gürcistan*
Mohamed Alloui - *Cezayir*

Dizgi ve Tasarım

Mohamed İssa
UDEP Tanıtım Koordinatör Yardımcısı

İÇİNDEKİLER

Önce Söz Vardı.....	05
Keloğlan.....	09
Kralın Şartları.....	13
Dil.....	17
Üç Nasihat.....	21
Bahtı Uyanmış Akı Uyumuş.....	25
Kral İle Örümcek.....	37
İki Arkadaş ve Ayı.....	43
Sosurka ve Beş Başlı Dev.....	47
Akıllı Ayakkabıcı.....	53
Kız İstemeye Giden Genç.....	59
Akıllı Tavşan.....	63
Aslan ve İnsanoğlu.....	67
Zumrad ve Qimrad.....	73
Yemekteki Tuz.....	81
Satılık Zeka.....	93
Üç Yoldaş.....	99
Cırtan.....	105
Kedi ve Kaplan.....	119
Sevgi.....	125

Tarih, insanoğlunun kadim varoluş hikâyesinin beşiği olarak şahitliğini sürdürüyor. İnsanlığın hikâyesinin başlangıcında Âlemlerin Rabbi olan Allah, Âdem'in (as) şahsında tüm insanlığa eşyayı, olayları tanımlayabileceği yetenek bahşetti. Önce söz vardı. Sözün, yazıya dökülmesi, değerinden bir şey kaybettirmedi. Aksine, onu daha da kıymetli kıldı. Birbirlerini tanımak hikmetine mebni olarak kabileler halinde yaratılan insanlık ailesi, var olduğu her yerde kendisine bahşedilen sözle ifade yeteneğini, lisana tevdi etti. İnsanoğlu korkularını, ümitlerini, hüznlerini, öfkesini, sevincini, mutluluğunu, sevdasını, ayrılığını, ölümü, yaşamı, kısacası insan olarak fitratında var olan duygularını, yaşamı boyunca karşılaştığı her durum ve vakıyı önce sözle dile getirdi.

Sözle dile gelen duygu, düşünce ve olayların ifade edilmesinde masallar, etkileyici hikâyeler barındırmakla birlikte, insanoğlunun sahip olduğu, sahip olması gereken iyilik, merhamet, cesaret, şükür, sabır, metanet, mertlik, sadakat, paylaşma, sevgi gibi erdemlerin nesillerden nesillere taşınmasında çağlar ötesinden gelip, çağlar ötesine uzanan bir köprü misali bir vazife görmüş adeta. Masalların insanlığın başladığı günden bu yana var olduğunu söylemek abartı olmaz herhalde.

Lisan-ı halimizi sözle ifade etme yetimizin, yani muhabbetimizin yerini dijitalleşmenin aldığı, iletişim ve teknolojinin hayatımızın adeta mihenk noktası halini aldığı çağımızda, masalların büyüü ve sıcak toprağına basmaya ihtiyacımız olduğu, herhalde hepimizin kabul edeceği bir husustur.

Elinizdeki kitap, Uluslararası Öğrenci Dernekleri Federasyonu bünyesinde, ülkemizde eğitimlerini sürdüren, farklı coğrafyalardan gelen, farklı kültürlere ve dillere sahip misafir öğrencilerimizin gayretleriyle, farklılıklarımızın bizi zengin kıldığı gerçeğinin yeniden ses vermesi ve kaybolmaya yüz tutan sözlü kültür olarak masalların gelecek nesillere aktarılması bağlamında ortaya çıktı. Bu mütevazı çaba, aynı zamanda, eğitimlerini ülkemizde sürdüren misafir öğrencilerin kendi ülkelerinin gelecek, kültür ve somut olmayan kültürel miraslarının ülkemiz insanının ve kültür dünyamızın istifadesi amaçlarını da haizdir.

Kitapta yer alan masalların sadece çeviri olarak değil, orijinal anlatı dilinde de yayımlamanın

kıymetli olduğu kanısındaız. Belki de çalışma bir yönüyle eksik kalacaktı. Zira masallar seslendirildikleri lisanlarla hayat buldular.

Bu alışma masalların derlenmesi, çevirisi ve yayına hazırlanması zahmetli bir süreç oldu. Elbette ki bu çalışmanın köşe taşlarını masalları bizlere ulaştıran misafir öğrencilerimiz oluşturuyor. Her birisine emekleri için teşekkür ediyoruz. Onlarla birlikte bu çalışmanın hayat bulmasında emegi geçen tüm çalışma arkadaşlarımıza da müteşekkirimiz. Umut ediyoruz ki bu mütevazı çalışma, daha nice kıymetli çalışma için ilham kaynağı olur.

Son tahlilde, devamızın sonu Âlemlerin Rabbi Allah'adır. Gayret bizden, başarı O'ndandır.

Ebubekir Armağan

İpekyolu Uluslararası Öğrenci Derneği Başkanı

MASALLAR

Keloğlan
İyilik Üpan İyilik Bulur

Türkiye

Vakitlerden bir vakit, küçük bir köyde anacığı ile yaşayan, saçları da pek çıkmadığından, kendisine “Keloğlan” diye hitap edilen, yaramaz mı yaramaz, haylaz mı haylaz ve fakat bir o kadar da mert, cesur, dürüst ve merhametli bir delikanlı varmış.

Keloğlan, sabah güneşin doğumuyla birlikte düşmüş yollara. Dağları, ovaları, nehirleri aşar, gezer, tozar, eğleşir ve akşam olup gün batmaya yüz tuttuğunda, evine geri gelirmiş.

Günlerden bir gün, Keloğlan “Ah anam, başımın tacı anam, izin ver de Sultanın sarayının olduğu şehre gideyim” diyerek izin istemiş annesinden. Annesi başta olmaz deyip ısrar etse de kıramamış Keloğlan’ı ve izin vermiş.

Ertesi sabah horozlar ötmezden evvel düşmüş yollara Keloğlan. Az gitmiş, uz gitmiş. Dere tepe düz gitmiş. Dinlenmek üzere bir pınar başında konaklamış. Pınarın buz gibi suyundan içerken, “İmdat!” cılız bir ses işitmiş. İyice kulak kabartmış, lakin sağında solunda kimseyi görememiş. Suyunu içmeye devam ederken aynı sesi tekrar duyunca, pınarın döküldüğü yerdeki su birikintisinde bir karıncanın çırpındığını görmüş. Hemen küçük bir dal parçası almış ve karıncayı boğulmaktan kurtarmış. Karınca, Keloğlan’ın burnunun ucuna kadar çıkmış ve “Teşekkür ederim, beni kurtardın. Al şu kanadımı ve yanında sakla. Ne zaman başın sıkışırsa, bu kanadı salla. Nerede olursam olayım, yardımına koşar gelirim” demiş. Keloğlan başlamış gülmeye ve “Sen bu kadarcık gövdenle bana nasıl yardım edebilirsin ki?” diye sormuş. Karınca da ona “Öyle demeyesin. Kendini büyük, beni küçük görmeyesin. Hem, iyilik eden iyilik bulur” demiş. Vedalaşıp ayrılmışlar. Keloğlan yine düşmüş yollara. Öğlen güneşinin toprağı adeta kavurduğu bir vakitte bir ağacın gölgesine sığınmış. Az biraz da olsa dinlenirim düşüncesiyle tam gözlerini kapatacakken, “İmdat! Yardım edecek kimse yok mu?” diye bir ses işitmiş. Sağına bakmış soluna bakmış... Nihayet bir kenarda ters döndüğü için bir türlü doğrulup uçamayan bir bal arısı görmüş. Hemen yerinden doğrulup, bal arısına yardım etmiş. Bal arısı kanatlanmış ve Keloğlan’ın burnunun ucuna konmuş ve “Bana yardım ettiğin için teşekkür ederim. Al şu kanadımı sakla. Ne zaman başın sıkışırsa, bu kanadı salla. Nerede olursam olayım, yardımına koşar gelirim” demiş. Keloğlan bal arısına gülmüş ve “şu küçücük cüssenle bana nasıl yardım edebilirsin ki?” diye sormuş. Bal arısı da ona “Öyle deme Keloğlan. Bilmez misin, yardım eden kişinin yardımcısı Allah olur” demiş. Keloğlan ve bal arısı vedalaşıp ayrılmışlar. Keloğlan yine yollara düşmüş. Güneşin tepeden ayrıldığı bir vakit, karnını doyurmak için durmuş bir gölgelik bulup. Çıkınında ne varsa yemeye koyulduğunda, yardım isteyen birinin sesini duymuş. Göz gezdirmiş etrafına. Sesin geldiği çalılıkların arasına doğru gittiğinde, bir güvercinin, avcılarının kurduğu tuzağa yakalandığını görmüş. Hemen güvercinin ayağına dolanan tuzağı keserek, onu kurtarmış. Güvercin uçarak, Keloğlan’ın önünde durmuş ve “Beni kurtardığının için sana minnettarım. Al şu tüyümü ve yanında sakla. Ne zaman ihtiyacın olursa salla. Ben nerede olursam olayım senin yardımına koşarım” demiş. Keloğlan, güvercine gülümsemiş. “Senin bana nasıl yardımın dokunabilir ki?” diye sormuş güvercine. Güvercin de ona, “Öyle söyleme. Küçümseme kimseyi. Yaptığın iyilik bir gün mutlaka karşılığını bulur” demiş. Güvercin ve Keloğlan vedalaşıp ayrılmışlar. Keloğlan vakit kaybetmeden yine düşmüş yollara ve nihayet Sultanın sarayının bulunduğu şehre varmış.

Şehrin sokakları arasında dolaşırken, Sultanın sarayının önüne gelmiş. Sarayın yüksek duvarlarını şaşkın şaşkın seyrederken, sarayın pencerelerinden birinde biz kız görmüş. Görmüş görmesine de bu ay parçası, elma yarısı, olsa olsa adeta bir zümrüd-ü ankanın suret bulmuş halindeki bu kızın sevdası düşüvermiş Keloğlanın gönlüne.

Keloğlan'ın başında bu sevda varken, uzaklar yakın olmuş, dağlar ova. Taşkın nehirler yol vermişler ona ve nihayet Keloğlan bir çırpıda varmış evine. Girer girmez evine, oturmuş anacığının dizinin dibine. Ah benim garip anam, başımın tacı anam. Ben bir zümrüd-ü anka gördüm. Sevdası düştü gönlüme. Gel, kırma beni isteyelim bu kızı Sultan babasından” diyerek yalvarmış. Annesi Keloğlan'ın bu haline üzülse mi sevinse mi bilememiş. “Kız sultan kızı. Verirler mi benim fakir ve kel oğluma bu kızı?” diye ama kıramamış Keloğlanı, “Allah Kerimdir. Tamam, peki gidelim oğul demiş”

Ana-oğul düşmüşler yollara. Az gitmişler, uz gitmişler. Dere, tepe düz gitmişler ve nihayet sultanın sarayına varmışlar. Kapıdaki nöbetçiler Keloğlan ve annesine “Niçin geldiniz saraya?” diye sormuşlar. Keloğlan'ın annesi söz almış ve demiş ki: “Allah'ın emri, Peygamberin kavliyle sultanın kızını oğluma isteyeceğim.” Bunu duyan nöbetçi asker önce şaşırılmış sonra da gülmeye başlamış. Keloğlan'a bakarak “Sen kim, sultanımızın kızı kim?” demiş. Sonrasında ise sultana haber iletilmiş. Keloğlan ve annesi sultanın huzuruna çıkmışlar.

Keloğlan'ın annesi sultana, “Sultanım, kızınızın sevdası benim kel oğlumun gönlüne düşmüş. Sevdadır bu. Ne zaman kimin başına geleceği belli olmaz. Hem gönül de söz dinlemez. İşte bu sebeple Allah'ın emri, Peygamberin kavliyle kızınızı oğluma istiyorum” demiş. Tüm bunlar olurken, sultanın kızı perde ardından gizlice olanları dinliyormuş. Meğerse onun da gönlü Keloğlan'daymış.

Sultan Keloğlan ve annesini dinleyince şöyle cevap vermiş: “Kızımı oğluma veririm; lakin bir şartım var. O şartımı yerine getirirse, kızıyla evlenebilir. Eğer yerine getiremezse, o zaman başını alırım.” Keloğlan annesinin tüm ısrarlarına rağmen sultanın şartını kabul etmiş.

Sultanın askerleri Keloğlan'ı bir ambara götürmüşler ve sultanın şartını söylemişler: “Bu ambar arpa ve buğday karışık bir halde. Sabah gün ağarana kadar vaktin var. Eğer arpayı ve buğdayı gün ağarana kadar ayıramazsan, başını alırız!” Keloğlan bir ambara bakmış, bir buğdaya bir de arpaya. Kel başını kaşımış, düşünmüş taşınmış. “Buraya kadarmış Keloğlan. O güzel başını sultan, sabah olduğunda alacak” diye kendi kendine söylenmiş. Sonra birden kurtardığı karıncanın kendisine verdiği kanatlar aklına gelmiş. Kanatları mendilinin içinde çıkarmış ve sallamış. Kısa bir süre sonra, siz deyin gökteki yıldızlar kadar, ben diyeyim kuzuların tüyleri kadar çok karınca ambarın içine dolmuş. Bir karınca gelip Keloğlanın burnunun ucuna oturmuş ve sormuş: “Söyle bakalım Keloğlan, derdin nedir?” Keloğlan kendisine bu soruyu soranın kurtardığı karınca olduğunu anlamış ve derdini söylemiş: “Bu ambardaki arpa ve buğday sabaha kadar birbirinden ayrılmalı. Yoksa sultan benim başımı alacak.” Karınca Keloğlan'a “Bu iş kolay; Sen şimdi uyumana bak. Biz hallederiz” demiş. Keloğlan uykuya dalmış. Sabah horozların sesiyle uyanmış. Bir de ne görsün? Arpa bir yerde buğ-

day bir yerde toplanmış. Şaşkınlıktan küçük dilini yutacakmış adeta. Etrafta ise bir tane bile karınca yokmuş. Birden ambarın kapısı açılmış ve içeriye sultan, askerleri ile birlikte girmiş. Onlar da arpayı ve buğdayı ayrı ayrı görünce şaşkınlıktan ne yapacaklarını bilememişler.

Keloğlan, sultana, görevini yerine getirdiği için kızını vermesini söylemiş. Fakat sultan kötü huylu ve sözünde durmayan birisiymiş. “Hayır! Bir şartım daha var. Eğer onu da yaparsan ancak kızımı sana veririm” demiş, Keloğlan’a. Keloğlan çaresi kabul etmiş ve “Nedir şartınız?” diye sormuş. Sultan da ona “Şu iki büyük petek balı hiç kırmadan iki ayrı testiye sığdıracaksın. Eğer yarın gün ağarana kadar bunu yapamazsan başını alırım” demiş. Keloğlan, sultanın şartını kabul etmiş. Petek balları alan Keloğlan kara kara düşünmeye başlamış. “Bu iş nasıl olacak? Petekleri kırmadan dar testilere nasıl sığdıracak?” diye düşünürken aklına kurtardığı bal arısının kanatları gelmiş. Hemen onları çıkarmış ve birden her tarafı arılar kaplamış. Hem öyle ki, Keloğlan önünü göremez olmuş. Arılardan biri gelmiş Keloğlanın burnunun ucuna konmuş ve şöyle demiş: “Söyle bakalım Keloğlan! Derdin nedir?” Keloğlan ise “Derdim çok büyük. Ne siz sorun ne de ben söyleyeyim. Sultanın kızını almak istedim. O da bana bu iki bal peteğini hiç kırmadan şu iki testinin içine koymamı istedi” demiş. Bal arısı gülümsemiş ve Keloğlan’a “Sen yatıp dinlenmene bak. Biz hallederiz bu işi” demiş. Keloğlan yatmış, uyumuş. Nice güzel rüyalar görmüş. Nihayet gün ağarmaya yüz tuttuğunda Keloğlan uykusundan uyanmış. Açmış gözlerini bir de bakmış ki bal petekleri ortada yokmuş. Arılar gitmiş. Sonra testilere bakınca, testilerin içinin tamamen petek dolu olduğunu görmüş. Çok sevinmiş. Bu sırada sultan askerleri ile birlikte ambara girmiş. Bir de bakmış ki testilerin içinde hiç kırılmadan konulmuş bal petekleri duruyor. Sultan öfkesinden adeta deliye dönmüş. Hemen, Keloğlan’ın yakalanarak halkın gözü önünde başının kesilmesi emrini vermiş. Keloğlanın ellerini arkadan bağlamışlar. Davullar çalınmış, fermanlar okunmuş. Ahali meydanda toplanmış. Bu esnada, Keloğlan’ın annesi de, sultanın kızı da meydandaymış ve ikisi de olan biteni büyük bir üzüntüyle seyrediyorlarmış. Keloğlanı meydana getirip başını kütüğe yaslamışlar. Cellat baltasını kaldırmış, sultanın vereceği emri beklerken, Keloğlan elleri bağlı olmasına rağmen, kurtardığı güvercinin kendisine verdiği tüyü sallamış. Bir an da her tarafta beyaz güvercinler uçuşmaya başlamış. Kimsenin gözü bir şey görmez olmuş. Güvercinler Keloğlanın etrafını sarmışlar ve bağlı olan ellerini gagalarıyla çözmüşler. Celladın elinden kurtulan Keloğlan, anacığını ve sultanın kızını alıp oradan hızla uzaklaşmış. Anası ve sultanın kızını alıp köyüne varan Keloğlan, dillere destan, tam kırk gün kırk gece düğün yapmış. Ne demişler? İyilik yapan iyilik bulur...

Onlar ermiş muradına, biz çıkaralım kerevetine. Biri Keloğlan’ın başına, biri anlatanın başına, biri de bu masalı dinleyenin başına.

*Türkiye
Anonim*

Kralın Şartları
د باچا شرطونه

Afganistan

Çok eskiden bir kral varmış. Kralın biricik, çok güzel bir kızı varmış ve kral kızını çok seviyormuş. Fakat kızını evlendirmek istemiyormuş. Bunun için çok katı şartlar koymuş. Krallığın içinde hiç kimse kralın koyduğu zorlu şartları aşmayı becerememiş.

Çok uzaklarda yaşayan dul bir kadının genç bir oğlu varmış. Bir gün dul kadının oğlu iş bulmak için yola çıkmış. Genç adam saatlerce yürümüş ve mola vermek için bir ağacın altına oturmuş ve ağacın gövdesine yaslanmış. O esnada etrafına bakınırken, bir karınca yuvası takılmış gözlerine. Fakat nehirden gelen sular karınca evini basmak üzereymiş. Genç adam hemen kalkıp yuvayı dört bir tarafından korumaya çalışmış ve bu çabasında muvaffak olup, karıncaları suyun tehlikesinden korumuş.

Karıncalardan biri dile gelmiş: “Bize yardım ettiğin için sana çok teşekkür ediyoruz. Sana nasıl yardımcı olabiliriz?”

Delikanlı gülmüş ve “sağ olun, ihtiyacım yok” demiş.

Karınca: “Şu çubuğu al ne zaman ihtiyacın olursa, iki kere salla. Hemen yardım için senin yanında olacağız” demiş.

Delikanlı çubukları alıp yola çıkmış. Yolda bu defa bir aslan görmüş. Aslanın ayağına diken saplanmış ve canı çok yanıyormuş. Delikanlı gidip aslanın ayağındaki diken çıkarmış. Aslan gence teşekkür etmiş ve kendi tüylerinden birkaç tane vermiş ve demiş ki: “Ne zaman yardıma ihtiyacın olursa bu tüyleri yak. Ben hemen orada olurum.”

Tekrar yollara düşen delikanlı yavaş yavaş şehre doğru yaklaşırken, kralın kızını evlendirmek üzere koyduğu şartlardan haberdar olmuş. Delikanlı kralın huzuruna çıkmış ve o şartları bir günde yerine getirebileceğini söylemiş; fakat etraftaki herkes delikanlıyı alaya alarak gülmüş.

Şartlardan birisi bir ton karışık buğday ve arpayı ayırmak, İkinci şart ise yüz tane inek avlamakmış.

Genç ertesi gün karıncaların ona verdiği çubuğu iki kere sallamış. Karıncalar hemen yardımına koşmuş ve bir ton buğday ve arpayı birbirinden ayırmışlar. Delikanlı daha sonra aslan tüylerini yakmış, aslan ve arkadaşları gelmişler. Delikanlının isteği üzerine yüz tane ineği avlamışlar.

Kral ve halk bunu görünce şaşırıp kalmış. Fakat kral delikanlının cesaret ve yeteneklerinden çok etkilenmiş. Sonunda kral biricik kızını delikanlıyla evlendirmiş.

Masalın Ana Fikri: İyilik eden, iyilik bulur...

Dil: Afganca

Ülke: Afganistan

Çeviren: Abdulkayyum Eyyubi

Üniversitesi: Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi

په پخوا زمانه کي یو باچا وو دې باچا یو بنایسته لور درلودل، ډېره پر گرانه ول، له سره یې دې ته زړه نه کېده چې چاته یې په نکاح ورکړي . بس د لور د ورکولو لپاره یې په همدې خاطر شرطونه وټاکل او ویل یې چې که چا زما شرطونه پوره نه کړل نو وژني به یې .

همداسي هم وسول ډېر داسي کسان راغلل چې دا لور دي راکړه خو ده به ورته خپل شرطونه ویل، ډېر له تېغه تېر سول.

د دې باچا په باچاهي کېني یو زړه کونده ښځه وه دې کونډې یو زوی درلود، دا زوی ئې په خواری او مزدوری پسي له خپلي مورځه مسافر سو پر لاره تلې تلې اخر په یو ځای کېني سترې ستومانه ولوېد او یو ونې ته یې ډډه ووهل له لیري یې پر یو مېرتون نظر ولگېد، گوري چې شاوخوا یې اوبه رواني دي د دې هلک په مېریانو زړه وسوځېد او پاڅېد او چارچاپېره یې ورته خاوره واچول مېریان ئې د اوبو له خطره خلاص کړل

مېریانو هلک ته وویل تا خو زموږ ډېر لوی چوپړ وکړ او داچي له مرگه دي هم وژغورلو اوس ته ووايه چې مور ستا دپاره څه کولای سو خو هلک څه ورته و نه ویل مگر مېریانو ورته خپله نښه ورکړه او ورته وې ویل چې هر کله دي مور په کار سوو دا نښه دي سرته ونیسه او د نښي په تودېولو سره مور درته حاضرېږو هلک نښه د ځان سره را واخیستل او روان سو تر ډېر تگ کولو وروسته یې یو ځای زمري ولید چې په پښه یې اغزی تللی وو، هلک ولاړ د زمري له پښي څخه یې اغزی را وکښئ

زمري ډېر خوشحال سو او دې هلک ته یې د خپلو ورېښتانو څخه یو څو تاره ورکړل او ورته وې ویل که دي زه په کار سوم او مرستي ته دي ضرورت ولو نو دا ورېښتان وسوځوه زه به په همغه گري ځان در ورسوم.

کله چې هلک ښار ته ورسېد نو د باچا په شرطونو په خبر سو، هلک د باچا حضور ته حاضر سو ورته یې وویل : زه دي دا شرطونه پوره کولای سم

باچا ورته وویل: سمه ده خو یوه هفته وروسته راسه ستا نوبت دی او خپل شرطونه پوره کړه

باچا دوه شرطونه لرل اول د یو خروار اوربشو او غنمو بېلول او دوهم د سلو غوایانو ښکار کول وه.

یوه هفته وروسته د باچا د شرطونو د پوره کولو او د هلک د نندارې دپاره ډېر خلگ راټول سوي ول، هلک را پاڅېد او د شرطونو په پوره کولو یې شروع وکړه، دې وخت کي یې د غنمو او اوربشو د بېلولو دپاره مېریان را وغوښتل او د غوایانو د ښکار دپاره یې د زمري ورېښته وسوځوئ که گوري چې یو ډله زمريان راغلل او په ضرب د یوه ساعت کېني یې د غوایانو ښکار وکړ

خلگ ډېر حيران سول او هيڅ یې دا زړه نه لوېدل چې هلک دي د باچا شرطونه پوره کړای سي.

هلک د شرطونو په پوره کولو سره باچا مجبور کړ چې خپله نازولي لور و هلک ته په نکاح کړي.

Dil
Gjuha

Arnavutluk

Bir zamanlar çok fakir fakat bilge bir adam yaşarmış. Bilge ekmek parası için sürekli serveti ile böbürlenen çok zengin bir adamın yanında aşçı olarak çalışıyormuş.

Zengin adam bir gün bazı arkadaşlarını öğle yemeğine davet etmiş. Aşçısı olan bilgeyi çağırmış ve ona, sadece iki çeşit yemek pişirmesini emretmiş: Yemeklerden biri çok lezzetli diğeri ise lezzetsiz ve tatsız olacaktı.

Bilge çalışmaya başlamış en iyi ve en kötü yemekleri pişirmiş. Sofra hazır olduğunda, ilk yemeği servis etmiş: İlk yemek danadiliymiş. Zengin adam, bilgeye “Şimdi bu en lezzetli ve en iyi yemek mi? diye sormuş. Evet demiş bilge, İşte bu en iyi ve en lezzetli yemektir.

Zengin adam bu defa, Peki bu danadilini en iyi yemek yapan nedir? Diye sorunca, bilge; dili olan konuşabilir, ne düşünüyorsa söyleyebilir ve ne hissediyorsa gösterebilir, demiş. Bundan dolayı dil dünyadaki en lezzetli şeydir” diyerek cevap vermiş. Masada oturan misafirler, birbirlerine bakarak bilgeyi tasdik etmişler ve “Aferin, doğru söyledi” demişler.

İlk yemek servisi bittikten sonra bilge, ikinci yemeği servis etmiş. Yemek yine danadiliymiş. Zengin adam kızmış ve bağırıp çağırmış: Ne demek bu şimdi? Danadilinin ilk olarak en iyi olduğunu söyledin. Şimdi ise en kötü yemeğin bu olduğunu söylüyorsun.

Bilge adam, hafifçe gülümseyerek Evet, doğru. Dil dünyadaki en kötü şey. Onun yardımıyla birçok insan bazen gereksiz ve boş konuşur. Bu diller beyazı siyaha, doğruyu yanlışla, iyiliği kötülüğe çevirir.

Misafirler bu sefer bilge adamın onlarla dalga geçtiğini anlamışlar ve daha fazla rezil olmamak için sahte bir şekilde gülümseyip, mutluymuş gibi davranarak yemeklerini bitirmişler.

Dil: Arnavutça

Ülke: Arnavutluk

Çeviren: Arjan Dervishi

Üniversitesi: Uludağ Üniversitesi Maliye Mezunu

Një here e një kohe rronte një njeri shumë i zgjuar,por shumë i varfer..Për te fituar buken e gojes ky njeri punonte si gjelleberes tek një i pasur.

I zoti mburrej për pasurite qe kishte por ishte torrollak.

Një ditë pasaniku ftoi disa miq për dreke. thirri gjelleberesin dhe e urdhëroi te gatuate vetemdy gjelle: gjellen me te mirë dhe gjellen me te keqe.

Gjelleberesi i hyri punës dhe gatoi gjellen me te mirë dhe atë me te keqe.

Kur u shtrua sofra,gjelleberesi shtroj gjellen e pare,gjuhe derri.

- Kjo është gjella me e mirë? - e pyeti i zoti.

- Kjo - iu pergjigj gjelleberesi.

- Popse thua qe është gjella me e mirë?

- Ai qe ka gjuhe, - tha gjelleberesi, - mund të flasë e mund te tregoje c´mendon e c´ndien.. prandaj gjuha është gjeja me e mirë ne botë.

Miqte qe ishin ulur ne tryeze i thanë.

- Të lumte, kështu është.

Pasi perfunduan gjellen e pare, gjelleberesi pruri gjellen e dytë,e cila ishte gatuar po me gjuhe.

Pasaniku u zemerua keq dhe berrtiti.

-Çfarë bën kështu o i marrë. Me pare the se ishte gjeja me e mirë, ndersa tani na doli me e keqja!!!

Gjelleberesi vuri buzën ne gaz dhe tha:

- Po,ashtu është.Gjuha është gjeja me e keqe ne botë. Me ndihmën e saj shumë njerëz gjithen kohën flasin veç marrezira. Këta gjerez te bardhen e bëjnë te zeze, te drejtën e bëjnë te shtrember

, te miren e tekeqe, e kështu me radhe..Të ftuarit dhe pse ishin torrollake, këtë here e kuptuan qe gjelleberesi donte te tallej me ta. Po nuk kishin c`te bënin tjetër, vune buzën ne gaz e bën gjoja u gezuan..

Gjelleberesi ishte vërtetë njeri i mencur..

Üç Nasihat
Amanet

Kosova

Bir baba, ölmeden önce oğluna üç nasihatte bulunmuş. Vasiyetinde ona, hükümet ile dost olmamasını, karısına güvenmemesini ve iyilik yapacağı herhangi bir kişiden karşılık olarak kötülük beklemesini söylemiş. Oğul, babasının tavsiyelerinin gerçek olup olmadığını görmek istemiş. Delikanlı kralın sarayında çalışıyormuş. Bir gün sarayda çalışırken, kralın karaca ceylanını çalmış. Çaldığı ceylanı evinin bir odasına gizlemiş, sonra da odayı kilitlemiş ve karısına, bugün ben kralın ceylanını çaldım onu kesip birlikte yiyeceğiz ama kimseye söylemeyeceksin, demiş.

Delikanlının karısı bir gün su doldurmak için köyün çeşmesine gitmiş. Orada bir başka kadınla karşılaşmış. Kadın “Duydun mu haberi? Kralın ceylanı çalınmış. Eğer ceylanı bulunmazsa kral, eşimi işten kovacakmış. Sen bir şey duyduysan lütfen söyle bana. Sana çok para veririm” demiş. Delikanlının karısı “Ben ceylanı kimin çaldığını ve onun nerede olduğunu biliyorum. Kralın ceylanını kocam çalmış. Fakat biz onu kesip yedik” demiş.

Bunları duyan kadın evine gider gitmez, kocasına kralın ceylanını delikanlının çaldığını söylemiş. Adam da hemen kralın yanına gitmiş ve ona ceylanı çalan kişiyi bulduğunu söylemiş. Delikanlı tutuklanmış. İdam cezasına çarptırılmış. Kral “hırsızın asılmak üzere olduğu sehpayı kim devirecek” diye sormuş. O esnada, bir adam koşa koşa gelmiş ve “Ben deviririm!” demiş.

Delikanlı “Ölmeden önce üç şey söylemek istiyorum” demiş: “Babam öldüğünde bana üç nasihatte bulunmuştu. ‘Hükümet ile dost olma, karına güvenme, iyilik yapacağın kişinin kötülüğünü bekle’ demişti bana.” İdam sehvası devrilmeden hemen önce, yine delikanlı söze girmiş ve “Bu anahtarını alın, evime gidin. Evimdeki odaya girdiğinizde ceylanı bulacaksınız” demiş. Askerler hemen delikanlının evine gitmişler ve ceylanı bulup krala götürmüşler. Kral bu duruma çok şaşırılmış.

Delikanlı “Ben bunu babamın verdiği nasihatleri denemek için yaptım” demiş ve konuşmaya devam etmiş: “Altı üstü bir ceylan için siz beni idamla cezalandırdınız. Karım yanımda çok rahat yaşamasına rağmen para için beni el verdi. Sehparamı devirmek isteyen adama gelince... Ben, o hapisteyken kurtulması için çok dua ettim ama şu anda o beni öldürmek istiyor” demiş. Kral bu sözleri duyunca “Baban benden daha zekiymiş” demiş. Böylece delikanlı ölümden kurtulmuş.

Dil: Arnavutça

Ülke: Kosova

Çeviren: Arta Brando

Üniversitesi: Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Babai para se te vdiste i le amanet te birit tre amanete. Qeverine mik mos e bej, gruas mos ti besosh, atij qe do i besh te miren priti te keqen. Djali pasi i vdiq i ati donte qe te provonte amanetet qe i ka lene i ati. Ky djali punonte tek mbreti, i vjedh kaprollin mbretit dhe shko ne shtepi. Kur shko ne shtepi i thote gruas: “kam vjedhur kaprollin e mbretit per ta hanger. Por mos i thuaj kujt”. E fut kaprollin e mbretit ne nje dhome dhe e mbyll me çeles. Gruja del duke mbushur uje tek kroi, atje vjen dhe nje grua tjeter dhe i thote: “ka humbur kaprolli, nese nuk e gjejme mbreti do e nxjerre burrin tim prej pune. Jemi shume ne hall, nese e di se ku eshte do te te jap shume leke”. “Ta gjej une kaprollin” i thote gruaja. “Kaprollin e mbretit e ka marr burri im dhe e kemi henger” i thote. Gruaja tjeter shko ne shtepi i tregon burrit te saj se kaprollin e ka vjedhur filan person. Pastaj ky burri i tregon mbretit se kush e kishte vjedhur kaprollin. dhe e arrestojne djalin qe e kishte vjedhur. E denojne me varje. Mbreti pyet: “kush do ja heqi shkallet per ta mbytur”. Po vinte nje person dhe thote qe ja heq une shkallet. “Para se te me varni kam per te folur nja dy llafe. Baba im me ka lene tre amanete, qeverine mik mos e bej, gruas mos i besoj, atij qe i ben te miren prite te keqen” thote djali. “Sapo do i hiqnin shkallet merreni kete çelesin shkoni ne filan shpi”u thote djali. Shkojne atje ku u tha personi hapin deren kur shikojne kaprollin e mbretit. E marrin kaprollin shkojne tek mbreti. Mbreti çuditet. Pastaj ky djali thote: “une e bere kete per te provuar amantete e babes. Per nje kaproll me vare ne litar, gruaja duke henger e duke pire sa te doje per leke me shiti, ai i cili qe donte te me hiqte shkallet, kur ishte ne burg ai sa here te jam lutur per ta nxjerre prej burgu, tani ai do me varte mua. Mbreti thote: “babai jote paksa qene me i zgjuar se une”. Personi shpeton.

Bahı Uyanmış Aklı Uyumış

بختِ بیدار و عقل خفته

Afganistan

Uzak bir diyarda iki kardeş yaşıyormuş. Birinin ismi Sütü diğerinin ismi Tusan'mış.

Sütü varlıklı ve zengin, fakat Tusan fakir ve bahtsız biriymiş. Tusan'ın her on iki günde bir tarla sulama nöbeti varmış.

Gecelerin birinde Tusan yorgun ve umutsuzca tarlasını sulamaya gitmiş. Tarlayı sularken kendi kendine talihsizliğinden ve kara bahtından şikâyet ediyormuş. Gece iyice çöktüğünde, bir gölgenin hareket ettiğini görmüş. Dikkatlice bakınca bir de ne görsün? Gördüğü gölge, karanlıktan faydalanaarak suyu Sütü'nün tarlasına geçirip onun tarlasını suluyor.

Tusan çok korkmuş. Gölgeyi daha önce duyduğu gibi cin zannedip yüksek sesle " hey! Kimsin sen? ne utanmaz adamsın! Suyu benim tarlamdan Sütü'nün tarlasına geçiriyorsun? " diye bağırılmış ama cevap alamamış.

Biraz yaklaşmış ve bakmış ki gölge bir insana benziyor...

Abisi olduğunu düşünmüş tekrardan " sen kimsin ki benim suyumu çalışyorsun ve Sütü'nün tarlasını suluyorsun? " diye sormuş.

Gölge: "ben senin abinin bahtıyım, abinin bahtı uyanık ve çalışıyor . Bahtsız! sen de git ve bahtını uyandır." demiş.

Tusan sormuş: Sen Sütü'nün bahtı mısın? O bu saatte rahat sıcacık yatağında uyurken sen onun için çalışıyorsun.

Gölge: Evet! Ben abinin bahtıyım. Sen de git bahtını uyandır ve kendin rahat yaşamaya bak.

Tusan: Bahtımı nasıl uyandırabilirim ki? Hadi çabuk söyle ki gideyim demiş.

Gölge: Eğer bahtını uyandırmak istiyorsan Kaf dağının arkasına gideceksin. Orada içi karanlık ve kapkara bir kuyu var. Kuyunun içine bakarak " Ben Tusan'ım! Aksakallı Bilge sesimi duyuyor musun? Ben bahtımı uyandırmaya geldim" diye seslen. Sonra cevabını alırsın. İsterse bahtını açar ve o andan itibaren rahat yaşarsın.

Tusan bunları duyar duymaz tarlasını sulamayı yarıda kesip eve gitmiş. Sabah erkenden Kaf Dağına doğru yol almış.

Gitmiş gitmiş... Ta ki kuytu bir yolda bir kurda rastlamış.

Kurt sormuş: nereye gidiyorsun?

Tusan cevap vermiş: Kaf Dağının arkasına, bahtımı açmaya gidiyorum.

Kurt sevinmiş ve şöyle demiş: "Madem şimdi Kaf dağının arkasına gidiyorsun benim de bir soru-

(افسانه‌ی از دیارِ باستانِ هزارچشمه، با روایتِ ترکیبی از گویشِ شیرینِ هزارگی_جاغوری و دری)

بود نبود بُدیار بود، کلوخ نبود شُدیار بود دَ خوردو تیار بود دَ کار بیمار بود؛ دَ قاد سنگایی اُرزگو دو بیرار بود. یک شی (ستون) و دیگرشی (توسان) نام دَشت. ستون زمیندار و مالدار و بیو بود و توسان فقیر و ناچار و بی روزگار. از دوازده شبانه روز فقط یک شبانه روز حقایبه ی توسان بود.

یکی از شبها که نوبت آب توسان فرا رسید و ایشان با کسالت و ناامیدی برای آبیاری زمینهایش رفت و مصروف آبیاری شد. در جریان آبیاری غرق در بی روزگاری و فقر و نابسامانی گردید و از بخت خفته اش می نالید و خود را نگوشت می کرد. بعد از اینکه پاره ی از شب گذشت، دید سیاهی یی با استفاده از تاریکی شب آب را بالای زمینهای ستون برده و زمینهایش را آبیاری می کند. توسان ترسید و فکر کرد جن و بلایی که قبلاً شنیده بود، همین است. با صدای بلند پرسید: «آهای! کیستی؟ نوبت آب ازمه یه، تو دیگه کُدم بژغَلِ آمیسی یی که او ازمره بلی زمین (سوتو) بُردی عه؟» صدایی و جوابی نشنید، نزدیکتر رفت و دید که این سیاهی مثل آدم است، خیال کرد برادرش است. باز پرسید: «تو کی یی؟ چره او ازمره بردی بلی زمین سوتو عه؟»

سیاهی جواب داد: «من بخت بیرار تویم، بیرار تو بختی بیداره و کار مونه، تو ام بخت خو بیدار کو او بدبخت!»

توسان گفت: «تو بخت سوتو یی؟ او خودش دَ بلی چَری و دَ تای مانا خواه، تو بخشیشی کار نی؟»

سیاهی: «ری! مابخت بیرار تویم، بورو تو ام بخت خو بیدار کو و بیو وری دمرسی کو.» توسان: «چه رقم بخت خو بیدار کنوم عه؟ بوگی چوک بوگی که بوروم.» سیاهی: «اگر دل تو یه که بخت خو بیدار کنی بورو پُشت کوه قاف، اونجی یک چایه، چاهی سیاه و تریک. دَ دان چاه ایسته شو کوی کو، بوگی ما توسانیم، او (افسقال جیرکیتو) آوازیم رَ میشنوی؟ ما امدوم که بخت خو بیدار کنوم. باز او جواب تو میدیه و اگه دل شی شد بخت تو واز مونه. ازوغیت تو آسوده و معتبر موشی.»

توسان وقتی این سخن را شنید، زمینش را نیمه آب داده رها کرد و رفت طرف خانه و اول صبح روانه ی پشت کوه قاف شد.

رفت و رفت و رفت تا اینکه در یک قول تنگ بی خدا، با یک گرگ روبرو شد. گرگ پرسید: «کجا موری؟» توسان گفت: «پشت کوه قاف موروم و بخت خو واز نوم.» گرگ خوشحال شد و گفت: «یالی که پشت کوه قاف موری یک مشکل ماام دروم ازمره ام پیرسان کو از افسقال جیرکیتو.» توسان: «تو چیز مشکل دیری؟ تو خو بیرخوندی سلطوی جنگلی تو ایدغیتا قچار تو دَ کومی سیلِ ناگومو و بلا ی ناتامو نموخره.»

گرگ: «تو اید خبر ندی، آر زنده دم اطمنی منی کوری یک دل و ده دل خو یگو غم و شم دَره. بورو بخیر دَ کوی قاف بیرسی. بخت خو که بیدار کدی ازوغیتی توری ازمره ام پُرمُشت نکو، بیس پُرسو خیر کنی. مشکل ازمه ای استه که وختی گُشنه شُدُم تولغی سریم درد میگره. دوا ی ازی چیزه؟ امیره ام پیرسان کو از خیرات سرخو.» توسان درخواست گرگ را پذیرفت و به راهش ادامه داد. کوه ها و کوتلها و دشتهارای یکی

num var onun da aksakal bilgeden sorarsın.”.

Tusan: “Senin ne sorunun olabilir ki sen ormanın sultanısın ve sana hiç bir şey etki etmez.”

Kurt: Sen bilmiyorsun... Her bir canlının bir kalbi ve o kalbin içinde bir derdi vardır. Sana hayırlı yolculuklar diliyorum. Bahtın açıldıktan sonra beni de unutma. Benim sorunun şu ki acıkınca başım çok fena ağrıyor. Bunun ilacı nedir, Aksakallıya sorarsın.

Tusan kurdun isteğini kabul etmiş ve yoluna devam etmiş.

Dağları, çölleri ve köprüleri geçmiş. Yorgunluk onun hedefi karşısında aciz kalmış. Yavaş yavaş ama hiç durmaksızın yoluna devam ederken bir binaya rastlamış. Oradaki çeşmeden biraz su içmiş, elini yüzünü yıkayıp meşe ağacının altına uykuya dalmış.

Yaşlı bir adam yaklaşmış selam vermiş “çok yorgunsun, nereden geliyorsun bu unutulmuş diyara?”

Tusan toparlanıp cevap vermiş: Sağ ol Babacım. Hiç sorma... Ben uzak bir yerden geliyorum. Bahtsız ve talihsiz bir adamım. Öylesine yola çıktım gidiyorum. Bilmiyorum bir yere varır mıyım varamaz mıyım?

Yaşlı adam Tusan'ın dediklerini duyunca şaşırılmış ve şöyle demiş: “Hayır, tasalanma. Ben sana inanmıyorum. Kesin bir hedefin ve amacın var ki yola çıktın. Ya akrabalarına ve tanıdıklarına gidiyorsun ve ya da iş gücü için gidiyorsun. Öylesine kimse bu kadar tehlikeli yola çıkmaz. Sebebini söylemezsen bu yolu kapatırım ve buradan sonra devam edemezsin ”

Tusan çaresiz kalmış ve ona gerçeği şöyle anlatmış: ”evet doğru diyorsun Babacım. Kimse hedefsiz maksatsız evinden çıkıp dağlara ve çöllere gitmez. Sen beni bırakmadın şimdi sana gerçeği söylemek zorundayım. Ben Kaf dağının arkasına gideceğim, çünkü bahtımı uyandırmak istiyorum.”

Yaşlı adam sevinmiş ve gülmüş: “Ya! Demek öyle. Mademki bahtını uyandırmaya gidiyorsun, çok zor ve büyük bir iş yapıyorsun. Dualarım seninledir. Şimdi madem gidiyorsun, benim bir sorunun var. Her şeyi iyi bilen siyah kuyunun Aksakallı Bilgesinden sor. ”

Tusan gülererek sormuş “senin de mi sorunun var? Senin ne sorunun olabilir ki yalnız bir adamsın çoluk çocuğun yok. Tarlan, bağın ve evin var. Bu kadar rahatlıkta yaşıyorsun, yine de sorunun var diyorsun. Söyle sorunun nedir?”

Yaşlı adam :” hey oğlum! babam hep derdi ki: “dünya da dertsiz insan yoktur ,olsa da o insan değildir...” şimdi diyorsun ki sorunun ne? Bağım ve bahçem var diye mutlu biri mi sandın beni? Şuradaki bağımı görüyor musun? Bak yarısındaki ağaçların yaprakları sapsarı ve diğer yarısı ise yemyeşil. İşte bu benim sorunun. Bağımın yarısı ürün verir ama diğer yarısından ise fayda yok. Her yolu denedim. Suluyorum her gün, aksatmadan. Ama iğne ucu kadar fayda etmedi.”

پی دیگری طی می کرد. خستگی و ماندگی در برابر هدف و مقصدش خوار بود و ذلیل. آهسته و پیوسته می رفت که در یک آبادی رسید و با آب گوارای چشمه دست و صورت را ستره کرد و کمی هم نوشید و زیر درخت شاه بید خوابید تا کمی خستگی اش رفع گردد. پیرمردی بالای سرش آمد و سلام کرد: «منده نشنی لالی! از کجا آمدی ایطر ذله آلاگی؟» توسان قد راست کرد و نشست و جواب داد: «علیکم سلام! بابی جورباشی بخیر بَشی، اوو اید نپُرسو. استم از یک آغیل تنگ بی او بی جایداد. ما یک بی بخت بی روزگاریم که ایدخیل خدا ندروم. اینمیطر بی سر و بی پی بغلو شدوم، بوروم که د کجا میرسم نمیرسم.» پیرمرد که از سخنان توسان تعجب کرده بود، گفت: «نه ایطر ام نیه. ما توری تو باور ننوم. حتمن یگو مُدا و مقصد تری که یگو جای موری. یا خانی خویشا و دوستا و شینختای خو موری، یا بلدی کار و بار موری. ای رقم مولمود یگو آلوخ اگه رای پُرخوف و خطر بیابو و ملگ دیگر ره بیگره و سب سب کده بوره. یال ماره توغ، تننا جانیم اینی خیابون سر بسته ره ساتی نوم. بخشی چیز؟ یگو مقصد دروم نه! مولمود گزری گزری نموشوم.» توسان ناگزیر حقیقت مطلب را گفت: «اری بابی، اید نامالوم بی یگو موذا و مقصد، از آغیل د شار و از اووری ده کوه بور نموشه. تو خو نیشتی ماره ده آل، یالی مجبور بوگیم. راس توره ای یه که ما نُورو موروم ده پشت کوه قاف و بخت خو بیدار نوم، او بابی! اینه که پرسان نی.» پیرمرد خوشحال شد و خندید و ادامه داد: «خووو خو! ما گفتم چیکه تای زیبون تو خار دیره و توری خور تاشه نی. خوشکی پاشیه غیرت تورکنده، موری بخت خو بیدار مونی عه(؟) خوبه، غدر رستم چیلو کار نی. پُشت خدا ره خریشت کدی آلی، دعاییم ده پاس تو... یالی که موری پشت کوه قاف؛ مشکل از مره ام پرسان کو از چاه غیبگوی و افسقال.» توسان با خوشحالی پرسید: «تو ام مشکل دیری؟ تو یک تننا دم تو، نه بچه نه چوجه، یک بلوگ زمین و باغ و خیابو و تاله، تاوول تو، بیسم ده بلی ازی سیری و ماموری، مشکل دیری؟ بوگی مشکل از تو چیز خیله؟» پیرمرد: «اووو قوما! خدایامرز آتیم موگفت: "دزی دنیا کسی بی غم نبشه، اگه بشه بنی آدم نبشه." یالی ام تو موگی که چیز مشکل دیری. خیال مونی که خوب بیو استم دیگه عه! اونونه خیابون مر قد باغ و باغچه مر اوش مونی، اونمو باغیم دیدی؟ مینگرنی که نصپی شی درختون و سوزبلگ شی بیخی زرد شوده و نصپ دیگی شی تر و تازه یه(؟) اینمی مشکل از مه یه او بیرار! نصپ باغیم اصیل میدیه نیم دیگی شی اید اصیل نمیدیه. آر کار که مونوم، که انبار میدیم، چپچورکوی نوم، او میدیم، اید اید، ده اندازه سر سیزو پایده ننه که ننه.» توسان قبول کرد و مقداری آب و نان گرفت و از پیرمرد اینگونه خداحافظی کرد: «خوبه بابی خوبه، ده بال چیماییم، پرسان نوم چره ننوم. خو دیگه یالی موروم. امید ده خدا بوروم که ای بغلو غدر ناصافه که یگو بلا ملا، دیو میو مر نزنه.» پیرمرد دعا کرد و ادامه داد: «بورو پناهی تو ده خدا، بلا ملا شید نبشه، یگو جندار اگه گیر نکنه توره یگدنه گرگ دیونه ام امینجا استه، بیسم خوبه آدم مله، غرض ندره.» توسان به راهش ادامه داد و کوه و کوتل و دشت و بیابان را یکی پی دیگری طی می کرد. رفت و رفت تا اینکه در شهری رسید. چون سر و وضع نامناسب و کوهستانی داشت، پاسبانان شهر به وی مشکوک شدند و دستگیرش کردند و مستقیم پیش حاکم بردند. حاکم وقتی این مرد را با موهای ژولیده و جامه ی دلق دید؛ فرمان داد تا به گرمابه برند و استحمام دهند و لباس نو بر تن اش نمایند. بعد از اینکه توسان را پاک و تمیز کردند، با لباس نو، پیش شاه آوردند. شاه از وی پرسید: «چه کاره ای، چیکه ده ای شار تاشدی؟ از کجا آمدی و کجا موری؟»

توسان جواب داد: «جناب پادشاه! راس توره ره قدنتو بوگیم؛ ما موروم پشت کوه قاف، بخت خو بیدار نوم. ده ای شار از شیمو اید کار ندروم. نه جاسوسیم و نه یگو پالو، غریب آدمیم. مره آزاد کو که بوروم.» پادشاه

Tusan kabul etmiş. Yaşlı adamdan ekmek ve su almış vedalaşırken şöyle demiş:” Tamamdır Babacım. Sorarım neden sormayım? Şimdi gidiyorum ve umut ediyorum Rabbinden, bundan sonraki yol biraz tehlikelidir. Yoluma dev ya da daha büyük bir bela çıkabilir.”

Yaşlı adam dua etmiş: ”Seni Allah’a emanet ediyorum. Dert etme. Oralarda deli bir kurt vardır ama iyi insanlara bir şey demez .”

Tusan vedalaşmış ve yoluna devam etmiş. Düşmüş yine yollara. Dağları, çölleri denizleri geçmiş, gitmiş ve nihayet bir şehre rastlamış. Şehrin kapısından girmek istemiş. Nöbetçiler onun yorgun halini ve kirli halini görünce şüphelenmişler. Onu yakalamışlar ve doğrudan padişahın yanına götürmüşler. Padişah onun bu halini görünce onun derhal hamama götürülüp temizlenmesini ve kendisine temiz kıyafet verilmesini emretmiş.

Tusanı tertemiz olduktan sonra padişahın huzuruna getirmişler. Padişah sormuş: “kimsin, ne iş yaparsın, neden bu şehre geldin, nereden geliyorsun ve nereye gidiyorsun?”

Tusan şöyle cevap vermiş: “Padişahım! Doğruyu söylemem gerekir. Ben Kaf Dağı’nın arkasına gidiyorum, bahtımı uyandırmak için. Sizin şehrinizde gizli bir işim yoktur ve ne de casusum ben... Talihsiz ve fakir bir adamım. Beni bırakın gideyim.”

Padişah Tusan’ın hikayesini dinleyince sevinmiş ve demiş ki:” Eğer doğru söylüyorsan seni azat edeceğim ama bir şartım da var. Oraya gittiğinde bilgenin kaldığı kör kuyudayken benim sorunumu da iletceksin.”

Tusan padişahın dediklerini duyunca şaşırılmış ve “yalnızca fakir insanların sorunları vardır diye biliyordum” diye düşünmüş.

Yine de cesaretini toplayıp sormuş: “Efendim sen başı ve sonu olmayan bir padişahlık ve mülke sahipsin. Bu kadar ihtişam, bu kadar mal ve mülkün var. 70 ejderhayı öldürebilecek kadar askerin var. Fakir insanların bin türlü derdi ve sıkıntısı olur da senin sorunun nedir?”

Padişah: “Herkesin kendi mülkü kadar sorumluluğu ve sorumluluğu kadar da sorunu var. Benim de sorunum çok büyük. Yıllardır ordum savaşlarda yeniliyor. Bunun sırrı nedir? Aksakallı Bilgenin kuyusuna gittiğinde bunun da sırrını da sorar ve bunun çaresini bulunursa sana istediğin kadar para ve mal-mülk veririm” demiş.

Tusan, padişaha, sorununun çözümünü bulmak için söz vermiş. Padişah da onun kıyafet, yemek ve diğer ihtiyaçlarını karşılayıp yollamış.

Tusan yine gündüz ve gece durmadan yoluna devam etmiş. Dağları, nehirleri, çölleri yorgunluk ve uykusuzlukla geçmiş. Nihayet bu yorucu yolculuğun sonuna gelmiş ve Kaf Dağı’nın arkasına varmış. Aramış, aramış ve bilgenin yaşadığı kuyuyu bulmuş.

وقتی سخنان توسان را شنید، خوشحال شد و گفت: «اگره راس موگی که راستنی پشت کوه قاف موری، تور آزاد نوم؛ اما ده یک شرط، وقتی رفتی پشت کوه قاف و سر چاه غیبگوی، مشکل از مره ام پرسیان کو.»

توسان تعجب کرد و با خود گفت؛ وقتی مردم غریب مشکل دارند درست، شاه چطور می تواند مشکل داشته باشد؟ صد دل و یک دل پرسید: «جناب پادشاه! تو یک ملک و دیار که نه سر دیره و نه پی، تاول تویه. ای آرگاه و بارگاه، ای دب و دستگاه و دبدبه و سبسه؛ تو چیکه مشکل دیشته شی؟ مردم غریب خود هزار و دو رقم غم و شم گرفتاره. شاه و ملک اید کمی و غمی ندره. تو ایقدر رایت و لشکر و پالوو دری که هفتاد هژدر ره بسه»

شاه جواب داد: «مشکل از مره مشکل کته یه. آرکس قدر پیراخی ملک و جایداد خو مشکل دره... لشکر از مره چن سال موشه که ده هر جنگ شکست موخره. نموفاموم چه سر و جادویه. تو که رفتی د کوه قاف رسیدی و بخت خو بیدار کدی، توری از مره ام ده گوش آفسقال بیرسیئو. غیتی که پس امادی و چاره مشکل از مره ام قدخو آوردی؛ آرخیل که بوگی بخشی تو تیار نوم و تور میدیم.»

توسان به پادشاه قول داد که مشکل او را نیز پرسیان خواهد کرد. پادشاه خوراک و پوشاک برایش عطا کرد و با اکرام از قصر خارج کرد. توسان به راه طولانی و طاقت فرسایش ادامه داد. کوه و کتل و آبادی هارا طی کرد و رفته و رفته بعد از شبها و روزها و تحمل رنج و سختی و بی خوابی؛ تا اینکه در پشت کوه قاف رسید و گشته گشته چاه غیبگوی را پیدا کرد و ندا در داد: «آهای آفسقال! منم توسان، امدوم که بخت خو بیدار کنم، صدایم می شنوی؟...» آفسقال که پیر زن دانا و توانا و همچنان جادوگر ماهره هم بود؛ در ته چاه صدای توسان را شنید و با وی همکلام شد و به پرسشهای پاسخ داد. توسان از دیدن چهره ی نورانی و چشمان تیزی و خجل کننده ی پیر زن دانا و توانا، به خود لرزید و ترسید اما به رخ اش نیاورد. آب دهانش را قورت داده و با لکنت زبان به پرسشهای ادامه داد. مشکلات همه را مطرح کرد و از آق سقال دانا و توانای ساکن در چاه غیبگوی کوه قاف؛ درخواست کمک نمود. پیرزن جادوگر و غیبگوی به همه پرسشهای پیچیده اش پاسخ داد و همه ی خواسته هایش را برآورده ساخت و بختش را بیدار کرد. آفسقال همچنان به توسان اجازه داد تا پردش کند و منظره ی زیبای کوه قاف را سیر ببیند. توسان بیدار بخت که از خوشحالی در پوست نمی گنجید، بعد از سیر و سیاحت در باغهای باصفا و بهشت گونه ی پشت کوه قاف، آنجا را ترک کرد و روانه ی دیار خود گشت تا از بخت بیدار خویش استفاده کند و برای خودش کسی باشد و بیش از این مورد منت و اهانت برادر و نزدیکان و رقیبانش قرار نگیرد. از نگون بختی اش ننالد و زمین از دست رفته اش را باز پس گیرد. آمد و آمد تا به شهری رسید که پادشاه آن دیار نیز مشکلی داشت. از پاسبانان شهر خواست تا او را نزد پادشاه شان ببرند. وقتی وارد قصر شد، پادشاه به گرمی وی را به حضور پذیرفت و جویای پاسخ مشکل خود شد. توسان از شاه در خواست کرد تا وزیران و صاحبان دیوان، جنگجویان و نگهبانان و همه ی کاخ نشینان را از قصر خارج کند؛ تا در خفا مطلب را برای پادشاه فاش سازد. وقتی قصر خلوت شد پادشاه مشتاقانه پرسید: «خب، چطور شد؟ چه دیدی چه شنیدی و مشکل از مره از آفسقال پرسیان کدی چه گفت؟»

توسان جواب داد: «پادشاه صایب! لشکر از تو ازی خاطر ده آر جنگ شکست موخره که تو یک زن استی و به نام مرتیکه پادشاهی مونی. او مهارت و چال چمرس پاچایی ره ندی. وزیرا و پالونا و آدمویی که بیخ خو جم کیدی؛ اید گدم شی پُرچم و چمرستو نیه ده کارخو. اینا تانا کوری خو کیتنه کده خلاص، دیگه کار

Kuyunun kenarında oturmuş ve şöyle seslenmiş: Hey Aksakallı Bilge! Benim ismim Tusan. Kendi bahtımı uyandırmaya geldim. Sesimi duyuyor musun ?”

Kuyunun içine doğru eğilip bakmış. Kuyunun içinde yaşlı bilgeyle birlikte büyücü bir kadın varmış. Tusan’ın sesini işitip onunla konuşmaya başlamış ve onun sorularını birer birer cevaplamış.

Tusan kadının nurlu yüzünü görünce içi titremiş, ama yine de sorularını sormaya devam etmiş. Kaf Dağı’nın arkasındaki kuyudaki kadından yardım istemiş. Büyücü kadın onun tüm sorularını cevaplamış. Bahtını da açmış ve ona birkaç gün o güzel diyarda gezmesi ve dinlenmesi için izin vermiş. Bahtı açılan Tusan artık çok mutluymuş ve mutluluktan içi içine sığmıyormuş. İyice gezip, dinlendikten sonra oradan ayrılmış ve evinin yolunu tutmuş.

Bundan sonra bahtı açıktı abisinin ve akrabasının karşısında rahatça gezebilirmiş.

Gitmiş, gitmiş ve nihayet sorunu olan padişahın şehrine gelmiş. Kapıdaki askerlerden kendisini padişahın huzuruna götürmesini istemiş. Saraya girince padişah onu çok iyi ağırlamış ve ondan sorununun çözümünü anlatmasını istemiş. Tusan, padişahın başka herkesin salonu terk etmesini istemiş ve bu sırrı tek başına padişaha anlatmak istemiş. Padişah da herkesin çıkmasını emretmiş.

Herkes çıktıktan sonra Tusan padişaha şöyle söylemiş: “Senin askerlerinin başarısızlığının nedeni senin bir kadın olman ve erkek kılığına girip bu ülkeyi yönetmendir. Sen de bir erkeğin savaşta sahip olması gereken yetenekler yok. Senin etrafına topladığın pehlivanlar, vezirler ve askerler de pek bir şey bilmiyorlar ve sen de onlara bir şey öğretmiyorsun. Eğer halkın bundan haberi olursa ve senin bir kadın olduğunu anlarılarsa senden yüz çevirirler ve sende tahtını ve gücünü kaybedersin. Çünkü bu halk bir kadın tarafından yönetilmek istemez. Bu işin tek çıkar yolu senin evlenmendir. Eğer biriyle evlenirsen o kral olur ve sen de kraliçe olursun.”

Padişah bunları duyunca çok üzülmüş ve ona “bu sırdan sadece senin ve benim haberdar olduğumuza göre gel benimle evlen. Sen kral ol ve ben kraliçe... Böylece hem tahtımız bize kalır hem de halk rahat yaşamış olur. Askerlerim de artık savaşta yenilmezler” demiş.

Tusan şöyle cevap vermiş: ”Hayır padişahım! Ben bahtımı uyandırdım, artık hiçbir sorunum yok. Sen kendine başka birini bul. Ben evime gideceğim ve bahtımdan faydalanacağım.”

Padişahın çok ısrar etmesine rağmen Tusan yine de şehri terk etmiş ve yoluna devam etmiş. Yolun bir kısmını geçtikten sonra yaşlı adamın yaşadığı eve gelmiş. Tusan yaşlı adama selam vermiş. Yaşlı adam da sevinçle onu ağırlamış. İki de çaylarını içtikten sonra Tusan rahat bir nefes almış. Yaşlı adam ona sormuş: “Güzel oğlum! Nasıl oldu, bahtını uyandırabildin mi? Benim bağımın sorunu hakkında da konuşabildin mi? ”

Tusan, “Evet! Bahtımı uyandırdım ve evime gidip bahtımı kullanacağım. Artık benim de bahtım uyandı. Benim için çalışacak ve artık Sütü bana hava atamayacak. Artık her şey yoluna girecek. Se-

از رُخ ازیا پوره نیه یالی ام اگر تو قدمردم بوگی که خاتویی و ایقس دیر ده نام مرتیکه پادشاهی کیدی، مردم از تو روی گردو موشه و تخت پادشاهی از دست تو مورده ای مردم قبول نمونه که یک زن پادشاه و حاکم شی باشه. راه چاره اینمی یه که تو شوی کنی. شوی تو حاکم باشه و تو ملکه.»

پادشاه غمگین و افسرده شد و با اندوه گفت: «یالی که تنامه و تو ازی راز خبر استی، بیه آردویم طوی کنی. تو پادشاه شو و مه ملکه و ای رقمی ام تاج و تخت پادشاهی بخشیمو مومنه و ام مُلک و مردم آرام و آسوده خات مند. لشکریم ام دیگه ده اید جنگ شکست نخاد خورد.» توسان جواب داد: «نه پادشاه صایب! ما یالی بخت خو بیدار کیدوم و ایچ مشکل ندروم. تو خود تو یگو رقم کنو، ما موروم که از بخت بیدار خو کار بیگروم.» پادشاه هرچه اصرار کرد توسان نپذیرفت و شهر را ترک کرد و به طرف دیارش حرکت نمود. بعد از طی منازل به ابادی رسید همانجایی که پیرمرد دهقان زندگی می کرد. توسان رفت و برای پیرمرد سلام داد و او با پیشانی باز و خوشحالی از وی استقبال کرد. بعد از اینکه هر دو چای نوش جان کردند و توسان نفس راحتی کشید، پیرمرد پرسید: «خو بیرار جانی! چطور شد بخت خو بیدار کدی؟ پرسیان کدی مشکل باغ و خیابون از مره؟» توسان جواب داد: «ری ری؛ یالی بخت خو بیدار کیدوم، موروم از بخت بیدارخو کار میگروم، دیگه سُطو د سریم خودخو آلی نمیته بخت بابیخنی یالی بیدار شوده. کاریم جور شد... آها مشکل باغ و خیابون از تو که چطور نصیب شی اصیل میدیه و نصیب دیگی شی اصیل نمیده، ای یه که ده زیرشی یک گنج استه. اونمو گنج ره که بور کنی، ام زمین تو اصیل میدیه و ام اونمو گنج تا آخر عمر تور بسه...» پیرمرد دهقان خوشحال شد و وصیت پدرش یادش آمد که گفته بود؛ روزی خواهد آمد که همه ی باغ سرسبز شود و سرمایه ی هنگفتی بدست آید. پیرمرد دهقان می دانست که نمی تواند به تنهایی از پس این کار برآید، رو به طرف توسان کرد و گفت: «خو خیربینگیری خداتور سوز کنه. چیقیس خوبه، بی ازو ای توره یک دزماو تومالومه. بیه که آردویمو امی گنج ره بور کنی. قرار ده بین خو تخسیم کنی دو نصیب برابر. نصیب شی از تو و نیم دیگی شی از مه، خیر و خلاص...» توسان باخنده جواب می دهد: «نه، چیزموگی بآبی تو! گنج منج ره بلای خو ام نموگیم، یالی بخت خو بیدار کیدوم چیکه از بخت خو کار نگروم که بیشیم بیخ از تو خنچیکلی بازی کنوم؟ تو موفامی و گنج تو، مره تیر ازی گل خیر. ما شکر بخت خو بیدار کیدوم، موروم ده آغیل خو... بیخی زمینای خو پس نوم ازگیر سُطو. ازی گنجا که تو دیری خر ده خرواره ده زمینیای از مه.» پیرمرد دهقان زیاد عذر و زاری کرد اما توسان نپذیرفت و رهسپار آغیل و دیار خویش گردید. هی منزل و طی منزل تا اینکه در نزدیکی های دیار خویش با همان گرگ بر خورد و گرگ نیز وقتی مرد را دید شاد و خرسند شد و نزدیک آمد و پرسید: «خو خو بخیر رفتی و امادی؟ قصه کو چه شد چه نشد؟» توسان از سر تا پایان سفر خویش را برای گرگ قصه کرد، که چطور رفت و چاره ی مشکل پادشاه چه بود و از پیرمرد دهقان چه بود. همه و همه را مو به مو قصه نمود. و برای علاج و بهبودی سر دردی خود گرگ چنین گفت: «دوای سر دردی تو اینمیسته که مغز سر یگو آدم بی عقل ره بوخر. او بل آئیشه. ده یک چیم واز کیدو جور موشی.» گرگ لختی فکر کرد و بعد رو به توسان کرد و گفت: «چیقیس آسو دوای خو پیدا کدوم. از تو کیده آدم بی عقل دیگه ام پیدا موشه؟ مغدر از تو ده اید مینه، دیونه و بی عقل پیدا موشه. تو تخت پادشاهی ره ایله کدی، گنج ره ده جای خو پورته کده قیر دکشیده آیکدامادی که بوروم ده آغیل، که بخت خو بیدار کیدوم. او بی بخت! تو از پادشاهی کده بال تر دب و دستگاه پیدا میتنی؟ مغزتو اید کار مونه؟ گنج ره ایله کدی پادشاهی ره ایله کدی، که کجا بوری؟ موری ده آغیل خو؟ ده اونجی چیز پیدا موشه؟ تو خیال کدی بخت خو بیدار کدی دیگه قرار چیه ناف خاو مونی، بخت تو کار مونه عه؟ بخت خو پر و بال نیه

nin sorununa gelince... Bağının verimsiz ve yaprakların da sararmış olmasının sebebi bağın altında büyük bir hazinenin gömülü olmasıdır. Onu çıkarırsan bağının hepsi yemyeşil olacak ve oradan çıkacak olan hazine hayatının sonuna kadar sana yetecek.”

Yaşlı adam çok sevinmiş ve babasının vaktiyle “bir gün gelecek ki bağın hepsi yeşil olacak ve oradan çok büyük bir serveti elde edeceksin” sözlerini hatırlamış.

Yaşlı adam bu işin altından tek başına kalkamayacağını bildiğinden, Tusan’a şöyle demiş: “Allah senden razı olsun oğlum. Ne güzel olurdu sen bana yardım etsen de bu hazineyi beraber çıkartsak. Çıkacak olan hazineyi ikiye bölelim. Yarıyı senin ve diğer yarıyı da benim olsun.” Tusan gülerken cevap vermiş: “sen ne diyorsun Babacığım? Hazineyi ne yapacağım ben! Benim bahtım artık açık. Neden bahtımdan faydalanmayayım ve gelip seninle toprağı işleyeyim? Sana kalsın toprağın ve hazinen. Ben çok şükür bahtımı uyandırdım. Evime gideceğim ve tarlamı Sütü’den geri alacağım. Senin bu hazinenin yüz katı benim tarlamda var.”

Yaşlı adam ne kadar ısrar edip yalvarsa da Tusan ikna olmamı ve yoluna evine doğru yoluna devam etmiş. Kendi diyarına yaklaşınca kurda rastlamış. Kurt, Tusan’ı görünce çok sevinmiş onu yaklaşıp sormuş: “Yolculuğun nasıl geçti? Hadi anlat neler oldu?” Tusan başından sonuna kadar her şeyi, padişahı, yaşlı adamı ve sorununun çözümünü anlatmış. Kurdu baş ağrısının iyileşmesi için şöyle demiş: “sendeki baş ağrısının iyileşmesi için akılsız bir adamın beynini yemen gerekiyor. Ateşi suyla söndürmek gibi hemen göz açıp kapayıncaya kadar iyileşirsin.

Kurt biraz düşünmüş ve şöyle demiş: “Çok hızlı buldum ben ilacımı. Senden daha akılsız bir adam var mıdır ki? Sen krallık tahtını bıraktın, hazineyi yerinde bıraktın ve geldin diyorsun ki ben evime gideceğim, bahtımı uyandırdım artık. Bahtsız! Sen krallıktan daha yüksek bir makamı nerde bulacaksın? Hazineyi bıraktın ve gittin. Nereye kadar gideceksin? Evine mi? Orada bir şey bulabileceğini mi düşünüyorsun? Sen rahatına bakacaksın da bahtın mı çalışacak? Senin bahtın çoktan uyanmış da aklın hala uyanmamış”

Tusan bakmış ki başka çaresi yok. Kendisini kurtarmak için kaçmaya çalışmış ama nafile... Kurt onun kaçmasına fırsat vermeden daha ilk hamlesinde yakalamış.

Dil: Farsça

Ülke: Afganistan

Çeviren: Khalida Ahmedi

Üniversitesi: Uludağ Üniversitesi Mimarlık Fakültesi

که تور پرواز دیلجی کنه...» توسان که راه چاره ی نداشت و می دانست که گرگ وی را می خورد؛ پا به فرار نهاد . گرگ با یک حمله وی را پاره پاره کرده و نوش جان کرد و سر دردی اش بهبود یافت....

پ.ن : این افسانه در کوهپایه های افغانستان مرکزی و در بین مردم هزاره از نسل به نسل، سینه به سینه نقل شده و روایت های آن بدون شک باهم متفاوت می باشد. کما اینکه محمدجواد خاوری نیز آن را با روایت متفاوت تر از این، مکتوب کرده و در مجموعه پشت کوه قاف به چاپ رسانده است. اما من نویسنده این افسانه را در ایام کودکی از زبان مادر بزرگم شنیده بودم و خواستم آنچه را شنیده ام روایت کنم.

با حرمت

Kral İle Örümcek
Pourquoi On N'enterre Plus Les Chefs
Avec Des Sujets Vivants

Togo

Bir zamanlar, uzaklarda bir köyde, krallar vefat edince onunla beraber mutlaka bir kişi de canlı olarak gömülüyormuş. Bir gün tahttaki kral, vefatının yaklaştığını anlayınca, köydeki herkesi acil bir toplantıya çağırmış ve şöyle demiş: “Aranızdan kim mezarıma benimle birlikte gömülmeyi kabul ederse, bu gördüğünüz kocaman iki öküzü kendisine hediye edeceğim.”

Kralın konuşmasından sonra, ortalık derin bir sessizliğe gömülmüş. Fakat birden bire örümcek ortaya çıkarak kralın teklifini kabul ettiğini söylemiş. Böylece kral, halka verdiği sözü yerine getirmiş ve örümceğe kocaman iki öküzü hediye etmiş.

Memnun bir şekilde evine dönen örümcek, iki hayvanı kesip evinde büyük bir ziyafet vermek için ailesini toplamış. Güzel bir yemek organize etmiş ve kendi çocukları arasında şarkı yarışması düzenlemiş. Örümcek, kral ile birlikte gömüldüğünde çocuklarından kim onun uğruna en güzel şarkıyı söylerse, ödül olarak öküz etinden büyük bir parçayı ona hediye edecekmiş. Örümcek yarışmadan en çok şu şarkıyı beğenir:

“Kral öldü! Fakat canlı bir kişiyi de onunla gömüyorlar.

Bunu yapanların başlarına büyük bir bela gelecek!

Ve özellikle böyle bir cenaze törenine katılanların belaları daha da ağır olacaktır!”

Bu şarkı onun en ufak çocuğuna aittir ve örümcek sözünü yerine getirir.

Birkaç gün sonra kralın vefat ettiği haberi bütün köye duyurulmuş. Kralın haberini alan örümcek, yavrusunu, kralın gömüleceği mezara yakın bir ağacın en tepesinde yerleştirmiş. Kralın cenaze töreninden önce bir deneme yapmak için insanlar, örümceği kabre inmesi için çağırmışlar. Babasının kabre indiğini gören örümcek yavrusu, gizlendiği ağacın tepesinden, hemen o korkutucu şarkıyı söylemeye başlamış. Ne var ki söylenen korkutucu şarkıyı o kalabalıkta sadece baba örümcek duyabilmiş. Baba örümcek, bunun üzerinde kalabalıktakilere, “Ey insanlar, işitiniz mi? Allah, size az önce ne dedi acaba?” Örümceğin söylediklerini duymazlıktan gelen insanlar, kendisine alay edercesine şöyle demişler, “Ey Örümcek! Sen kralın sana verdiği o iki kocaman öküz ziyafetini unuttun herhalde!” ve onu zorla kabre sokmuşlar. Kralın cenazesi çok kalabalık bir alay ile gelinceye kadar, her şey yolunda idi.

Örümcek artık kabre tamamen yerleştirildiği sırada, yavrusu ağacın tepesinden o korkutucu şarkıyı durmadan tekrarlıyormuş. Kralın asilleri bu korkutucu şarkıyı duyunca, büyük bir endişeye kapılmışlar ve bu geleneksel törenin iptal edilmesi için acil bir meclis oluşturmuşlar. Meclisten çıkan kararı, büyük bir korku içinde olan köy halkına da duyurmuşlar.

Kabrin dibinde olan örümcek, etrafında olup bitenlerden habersizmişçesine, ısrarla kralın ce-

C'était au temps où les chefs, à leur mort, étaient enterrés obligatoirement avec un de leurs sujets vivants.

Un roi, sentant sa mort prochaine, rassembla toute la population et fit la déclaration suivante : « Celui qui s'offrira à se faire enterrer avec moi à ma mort, prendra ces deux bœufs que voici. »

Un silence de mort régna un long moment parmi la foule puis, au grand étonnement de tout le monde et à la satisfaction du chef, l'araignée sortit des rangs et se présenta comme candidate.

C'est ainsi que les deux bœufs lui furent remis sous les applaudissements de l'assistance.

Rentrée chez elle, notre araignée ne tarda à abattre les deux bœufs à l'occasion d'une grande fête de famille. Elle fit rôtir deux cuisses qui seraient remises, dit-elle, à celui de ses enfants qui ferait la meilleure composition musicale pour son enterrement. Les enfants se mirent au travail, et ce fut le benjamin qui fut proclamé meilleur compositeur. Il s'exprimait en ces termes :

« Le Roi est mort et on enterre un homme vivant. Quels malheurs arriveront-ils à toute cette population ? Et surtout à tous ceux qui ont participé à l'enterrement ? »

Les deux cuisses de bœufs revinrent donc au benjamin.

Quelque temps après, la mort du roi fut annoncée par la cour. L'araignée, ayant appris la nouvelle, plaça son fils dans un arbre, non loin de la tombe royale. L'araignée fut alors invitée à prendre place dans la tombe pour faire une répétition. Le fils entonna, du haut de sa cachette, sa chanson effrayante, au moment où son papa se plaçait dans la tombe.

Mais l'araignée fut la seule à entendre cette chanson et quand elle demanda la foule ce que Dieu venait de dire, celle-ci se moqua d'elle, puis la poussa dans la tombe en lui demandant si elle n'avait oublié les deux bœufs gras qu'elle avait mangés.

La répétition se termina. Puis le moment solennel vint et la dépouille mortelle arriva, accompagnée d'un long cortège.

L'araignée entra définitivement dans la tombe, lorsque la chanson de son fils se fit entendre, à plusieurs reprises et à haute voix. Les notables, inquiets, tinrent un conseil et décidèrent d'annuler l'enterrement de l'araignée. La décision fut portée à la connaissance de public, terrifié par la chanson.

Du fond de la tombe, l'araignée, qui feignait ne rien savoir, réclamait avec insistance le

corps du roi, et ce fut avec peine qu'on réussit à la déloger de sa tombe. Elle rentra victorieuse à la maison où elle organisa une seconde fête avec les deux têtes de bœufs gardées jalousement dans un grenier,

C'est depuis cette aventure qu'on cessa d'enterrer les chefs avec des sujets vivants.

Questions :

1. Qu'a fait le chef pour obtenir un volontaire qui l'accompagnera, après sa mort, dans sa tombe ?
2. Qui s'est montré courageux ?
3. Que fait l'araignée pour éviter d'être vivante ?
4. Que pensez-vous de l'araignée et de sa stratégie ?

İki Arkadaş ve Ayı

भालू और दो ममत

Hindistan

Vakitlerden bir vakit, dünyanın bir köşesinde yaşayan iki arkadaş varmış. Bu iki arkadaş, günlerden bir gün bir ormanın içerisinde yürüyorlarmış. Orman çok gür ve korkunç olduğu için iki arkadaştan birisi çok korkuyormuş. Her ikisi de ormanda her an kendilerin bekleyen tehlikeler olduğunu biliyorlarmış. Diğer arkadaş cesurca, korkan arkadaşına teselli vererek şu sözleri söylemiş: “Ben yanındayken korkmana gerek yok. Ben senin en iyi arkadaşınım ve herhangi bir tehlike anında seni koruyacağıma dair sana söz veriyorum.”

Aralarında geçen bu konuşma daha bitmeden, birden bire kendilerine yaklaşan büyük bir ayı görmüşler. Arkadaşını koruyacağına dair söz veren, arkadaşını oracıkta bırakıp, kaçarak yakındaki bir ağaca tırmanmış. Arkadaşının kaçtığını gören diğer arkadaşın, korkusu daha da artmış. Çünkü, o, ağaca nasıl tırmanacağını bilmiyormuş. Ayının kendisine çok yaklaştığını görünce çaresiz kalan genç adam, hemen sağ duyusunu kullanarak ölü bir adam gibi yere uzanmış. Ağaca tırmanan ve arkadaşını korumaya söz veren ise, olup bitenin hepsini çok dikkatli bir şekilde seyrediyor, arkadaşının öleceğini düşünüyormuş.

Ayı yerde yatan çaresiz arkadaşın yanına yaklaşmış. Onun kulağını koklayıp tüm vücudunu iyice süzmüş ve yavaşça orayı terk etmiş. Çünkü ayılar cansız yaratıklara dokunmazlarmış. Çaresiz arkadaş, derin bir nefes alarak ayağa kalkmış ve Allah’a şükretmiş.

Arkadaşını korumaya söz verdiği halde, ağaca tırmanarak kaçan arkadaş bunu görünce şaşkına dönmüş. Ayının tamamen gittiğinden emin olduktan sonra ağaçtan inmiş ve arkadaşına “Dostum ayı kulağına ne fısıldadı?” diye sormuş. Diğer ise, kendisini yalnız bırakıp kaçan arkadaşına şöyle cevap vermiş: “Ayı bana yanlış insanlarla arkadaşlık yapmamamı ve onlara inanamamam gerektiğini söyledi”

Dil: Hintçe

Ülke: Hindistan

Çeviren: Mahatab Alam Shaikh

Üniversitesi: Uludağ Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü

दो दोसत एक घने जंगल से होकर कही जा रहे थे. दोनो काफ़ी गहरे दोसत थे और अपनी दोसती को लके र दोनो ही बाते करते हए जा रहे थे. जंगल बहत ही घना था, तो उनमे से एक दोसत डर रहा था, लेककन उसके साथी ममत ने कहा कक मेरे होते हए तुमहे डरने की कोई ज़ररत नही. मै तुमहारा सचचा और अचछा ममत हं. इतने मे ही सामने से ही बहत ही बड़ा भालू उनहे नज़र आया. जो दोसत कह रहा था कक मै अचछा ममत हं, वो भालू को देखते ही भाग खड़ा हआ. दसरा ममत कहता रहा कक मुझे छोड़कर मत भागो, लेककन वो भागते हए एक पेड़ पर चढ़ गया.

यह देख उसका ममत और भी डर गया, कयोकक वो पड़े पर चढ़ना नही जानता था. इतने मे वो भालू और भी नज़दीक आ गया था. जब वो बेहद करीब आने लगा, तो दसरे ममत के पास कोई चारा नही रहा और वो वही नीचे ज़मीन पर आंखे बंद करके लेट गया. पेड़ पर चढ़ा ममत यह सारा नज़ारा देख रहा था और वो सोचने लगा कक ऐसे तो यह मर जाएगा.

इतने मे ही वो भालू नीचे लटे ममत के करीब आकर उसे देखने लगा, उसे सूंघा और उसके शरीर का पूरी तरह मुआयना करके आगे बढ़ गया. ज़मीन पर लटे ममत ने राहत की सांस ली और वो सोचने लगा कक अचछा हआ जो मैने सांस रोक ली थी, कयोकक भालू मुदर को नही खाते और वो भालू मुझे मरा हआ जानकर आगे बढ़ गया.

पेड़ पर चढ़ा ममत बहत हैरान था. भालू के जाने के बाद वो नीचे उतरा और उसने अपने ममत से पूछा कक आख़खर उसने कया ककया था और वो भालू उसके कान मे कया कह रहा था. मुदार होने का नाटक कर रहे ममत ने कहा कक भालू ने मेरे कान मे कहा कक बुरे वक मे ही सही दोसतो की पहचान होती है, इसललए कभी भी ऐसे दोसतो के साथ मत रहो, जो बुरा समय देखकर तुमहे अके ले छोड़कर भाग जाएँ और जो वक पर काम ही न आएँ.

Sosurka ve Beş Başlı Dev

СОСУРКЪА БЛА БЕШ БАШЛЫ ЭМЕГЕН

Karaçay Çerkes Cumhuriyeti

Bir varmış bir yokmuş. Eski zamanlarda beş tane başı olan bir büyük dev varmış. Karaçay bölgesine yakın olan bir yere yerleşmiş. Dev, orada bulunan halkı ve evcil hayvanları yiyormuş. Ancak, Karaçay köylerinin birinde Sosurka isimli bir yiğit varmış (Sosurka, Karaçay kahramanlarından biridir). Sosurka çok zeki ve güçlüymüş. Halkı kötü düşmanlardan korurmuş. Bir gün dev, Sosurka isimli birinin varlığından haberdar olmuş. Ondan sonra, artık eskisi gibi avlarını yemekten korkmuş ve çekinmiş.

Sosurka, devin halkına yaptığı kötülüklerden dolayı, onu yakalayıp öldürmek istemiş. Sosurka, devi fiziki gücüyle zapt edemeyeceğini bildiğinden, daha akıllıca bir kaç yöntemle devi yakalamayı planlamış. Sosurka ilk olarak devin sarayına gitmiş. Dev, birinin saraya doğru yaklaştığını görmüş. Ancak bu kişinin Sosurka olduğunu bilmiyormuş. Dev, gelen kişiyi görünce, “Ey İnsan! Sen Sosurka’yı tanıyor musun? O nerededir?” diye bağırmış. Sosurka, deve “Tabii ki tanıyorum. O benim yakın dostumdur. Onun birçok Nart (Kafkas halkının kahramanları) oyunlarını biliyorum” diye cevap vermiş. Dev de ona “Öyleyse oyunlarından bana bahset” demiş.

Sosurka demiş ki: “Onun bir oyunu şöyledir: Demirden olan sopayı kızarıncaya kadar ateşte tutar ve sonra onu yutar. Kızgın demiri yutması, ona hiç bir zarar vermez.” Dev de ona, “Bu çok basit bir şey. Bunu bende yaparım” demiş ve aynısını yapmış ve gerçekten de deve hiç bir şey olmamış. Sosurka konuşmaya devam ederek, “Onun başka bir oyunu daha var. Onu da söyleyeyim: Şuradaki büyük dağı görüyor musun? İşte senin gibi bir dev o dağdan bir büyük kaya fırlatırsa, Sosurka kafasıyla kayayı geri fırlatır” demiş.

Dev bu defa, Sosurka’nın dediği gibi, dağdan yuvarlanan kayaları kafasıyla geri fırlatmış. Dev bu oyundan sonra gülerек dalga geçercesine, “Taşlar kafama deyince, kafamı bitler yiyor zannettim” demiş.

Sosurka, devi bu şekilde öldüremeyeceğini anlayınca düşünmeye başlamış. Düşünmüş, taşınmış ve şöyle demiş: “Öyle diyorsun ama Sosurka’nın birde üçüncü oyunu var. Dev, “Peki onu da söyle, yapacağım” demiş. Sosurka, “Kışın en soğuk olduğu zamanlarda, Sosurka göle giriyor ve beş gün beş gece suyun içinde kalıyor. Su donduktan sonra buz ile birlikte ayağa kalkıyor” diye karşılık vermiş.

Dev bu sefer üçüncü oyunun da aynısını yapmış. Beş gün beş gece sonra donan gölden kalkmaya çalışmış. Buz kırılmaya başlamış. Bunu gören Sosurka, “Dur! Bekle! Bir şeyi söylemeyi unuttum: Sosurka buzun daha iyi tutması için, buzun altına bol bol saman yerleştirdi. Beş altı gün hiç kıpırdamadan buzlu gölün içinde dururdu, demiş. Dev bunu da kabul etmiş ve “Tamam, öyle de yaparım” demiş ve aynısını yapmış. Beş gün beş gece o şekilde gölün altında kalmış.

Эртде-эртде беш башлы бир уллу эмеген, къарачай- гъа джууукъ джерге орналыб, табына кёрс халкъны ма- лын, адамын да ашаб тебрегенди. Къарачай эллени би- ринде уа Сосуркъа деб нарт болгъанды. Ол бек къарыу- лу, акъыллы, хыйлачы адам болгъаиды; бютеу халкъны не кыйынлыкъдан да сакълаб тургъанды.

Эмеген а Сосуркъаны хапарын эшитиб, андан кър- къуб тургъанды, ансы ол бир кюннъе халкъны малын да, адамын да ашаб бошарыкъ эди.

Эмеген халкъны инджитгенине тэзелмей, Сосуркъа бир джолда эмеген бла кюреширге атлангъанды. Эме- генни къара кюч бла хорлаялмазлыгъын билиб, Со- суркъа, сагъыш этиб талай хыйла джарашдыргъанды. Бара-барыб, Сосуркъа эмегенни дорбунуна джетгенди. Эмеген, муну келгенин кёрюб, Сосуркъа болгъанын та- нымай:

Эй алан! Сен Сосуркъаны танымаймыса, ол къай- дады, не этеди?— деб кычыргъанды.

Сосуркъаны айхай таныйма, мен аны бла бек ша- гърейме, аны нарт оюнларын кесим кёрюб турганма — деб, Сосуркъа эмегеннъе джууаб берди.

Айтчы, аны нарт оюнларын, айтчы, бир эшитей- им?— деди эмеген.

Сосуркъаны бир оюну былайды,— деди Сосуркъа: темир таякъны отда кыб-кызыл болгунчу тутуб, сора андан алыб, ичине джутуб кърояды. Аны ючюн анъа не азда хата болмай къалады.

Аха, Сосуркъа алаймы этеди, ол а бош затды да. Аны мен да этейим.

башлагъанды, эмеген, джукъ да болмагъанлай, чыгъыб башлагъанды. Сосуркъа аны кёрюб:

Эй, сабыр бол, Сосуркъа алай этмей эди, мен джанъылгъан этгенме — деди. Сосуркъа бузну кёлтю- рюб аны тюбуне юч-тёрт гебен бичен салады. Сора буз бичен къатыш иги бузлагъынчы беш-алты кюнню ара- сында башын бери къраратыб, кымылдамай, турады.

Ол ишмиди, аны этербиз — деб, эмеген барыб би- чен келтириб бузну тюбуне салыб, дагъы да джанъыдан бузгъа киргенди. Беш кюн бла беш кечени дагъыда кёлде тургъанды. Салам къатыш бузлагъан бузгъа чыкъмазча бегигенди. Алтынчы кюн Сосуркъа келиб:

Заман болгъанды, къроба башла, — дегенди.

Эмегеи силкиннъенди, кючюнден келгенни тыпыр- дагъанды, алай болгъаны ючюн, бичен къатыш бузла- гъан тутуш бузну не кёлтюремегенди, не да сындырал- магъанды.

Сора алайдан чыгъарындан тюнъюлюб, айтханды:

Эй сен, хыйлачы адам, меннъе этерни этдинъ, сен кесинъ да бош адам тюлсе, Сосуркъаса, алай болса да менден не зат излейсе, ёлтюрюргеми башлагъанса? — дегенди.

Сосуркъа айтханды: Сен мени тюз таныгъанса. Сен энди аны кърый да, меннъе джууаб эт: мени халкъымы нек инджитесе, джа- шаргъа нек кърыймайса?

Эй, сен мсннъе палахны этдинъ да бошадынъ, энди мен сеии къролунъдан сау ычхынмазгъа

Sosurka, altıncı günün sonunda devin yanına gelmiş ve “Vakit geldi, kalkabilirsin” demiş. Dev, sağa sola dönmeye çalışmış ve yerinden kıpırdayamadığını fark edince, “Ey insan, sen boş biri değilsin, sen herhalde Sosurka’sın” demiş. Bunun üzerine Sosurka, “Evet, o benim. Sen şu an konuşmayı bırak ve söyle bakalım; Neden benim halkıma eziyet ettin?” demiş. Dev titrek bir sesle, “Herhalde ben senden kaçamam, sen beni öldürürsün” diye haykırmış. Sosurka, “Doğru diyorsun, senin gibilerin sonu ölümdür” demiş ve kılıcını alarak devin konuşamayan dört kafasını kesmiş. Ancak Sosurka’nın kılıcı, devin konuşan kafasını kesememiş. Dev, “Boşuna vakit kaybetme. Senin bu kılıcın benim kafamı kesemez” demiş. Sen en iyisi benim mağarama git ve oradaki büyük siyah sandığımın içindeki siyah kılıcımı al ve kafamı onunla kes. Çünkü bu kılıcın dışında hiç bir şey benim başımı kesemez” demiş. Beni öldürdükten sonra, sırtımı boydan boya kes ve omurga kemiğimden iliğimi çıkar ve bu iliği kendi bedenine sar. Bu sana benim gücümü verecektir” demiş.

Sosurka, devin söylediklerine pek inanmak istememiş ve devin kurnazlık peşinde olduğunu düşünmüş. Ama yine de mağaraya giderek oradaki sandığı bulmuş. Sandığı elleriyle açamamış ancak bir demirle açabilmiş. Sandığı açar açmaz, içinden bir kılıç fırlamış. Devin sarayında bulunan demir sütunları kıl keser gibi kolayca kesmiş. Sosurka, kılıcı eline almak istemiş ancak kılıç çok ağır olduğu için kaldıramamış. Kılıcı ipe bağlamış ve sürüyerek devin yanına ulaşmış. Dev, Sosurka’yı görünce şaşırılmış ve üzülmüş. Çünkü siyah kılıcın Sosurka’yı anında keseceğini düşünüyormuş. Sosurka, bütün gücüyle kılıcı eline almayı başarmış ve devin beşinci ve son kafasını kesmiş. Daha sonra, devin tarif ettiği şekilde onu kesmiş, iliğine ulaşmış ve bu iliği orda bulunan kocaman bir ağacın etrafına dolamış. Birde ne görsün, ilik ağacı paramparça ederek yok etmiş. Sonra zeki Sosurka, bu ilikte bulunan gücü anlamış. Ve iliği küçük parçalara bölüp farklı farklı yerlere gömmüş. Böylece Sosurka, kendi halkını zalimlik eden beş başlı devden kurtarmış.

Goçiyayev S. A., Ortabayev R. A-K., Suyunçev H. İ. Karaçay Halk Masalları Kitabından

Dil: Kırgızca

Ülke: Karaçay Çerkes Cumhuriyeti

Çeviren: Alim Botashev

Üniversite: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora

башлагъаи- ма, сен меннъе кечмеклик саллыкъ тюлсе, ёлтюрюрге тебредињ—деб, эмеген кычырыкъ-хахай этгенди.

Керти айтаса, сени кибик, халкъны инджитгеннъе ёлюм керекди — деб, Сосуркъа кылычын алыб эмеген- ни төрт сёлешмеген башын кесгенди, сёлешген башына кылыч не азда илинирге унамагъанды.

Сора эмеген айтханды: Сени кылычынъ мени бу башыма къарыу этел- лик тюлдю, бошунагъа мени да инджитме, кесинъи да кыйнама. Андан эсе бар да мени къаламда уллу къара къюрюмде, кесими къара кылычымы алыб кел да, аны бла кес. Андан башха зат меннъе къарыу этеллик тюлдю. Сора мени ёлтюрюб бошасанъ, сыртымы узунуна джар, омрау джилигими ал да белинъе чырма: ол мени къюкъю сеннъе берир.

Эмеген, алай айтыб, бир уллу темир таякъны отда къыб-къызыл къыздырыб, андан алыб, ичине джутуб, кесине не аз да хата болмай къалды.

Сосуркъаны дагъыда бир оюнун айтайым,— деди Сосуркъа.

Айт, айт, ол этген оюнланы мен да этерикме—деб, мурулдады эмеген.

Былай этеди ол: ма алайда ол мийик къаяны ба- шындан, сенича, бир уллу эмеген ташланы тёнъеретсе, Сосуркъа къаяны тюрюнде сакълаб туруб, ол ташланы башы бла уруб чартлатыб, ызларына чыгъарады.

Алай этиб къаллай ташланы чыгъарады?—деб, сорду эмеген.

Ма быллай ташланы — деб, Сосуркъа эмегеннъе уллу ташланы кёргюздю.

Эмеген къаяны башына аллай ташладан кёбню чы- гъарыб, кеси къаяны тюрюне эниб, беш башын да къая- гъа тиреб салгъанды. Сосуркъа ол ташланы бир-бири ызындан эмегеннъе тёнъеретиб тебреди. Алай болгъаны ючюн, эмеген ташланы беш башы бла уруб-уруб, эниш- ге тигелегенлеринден эсе да кызыу, ызларына чыгъар- ды. Эмегенни бу лагъымла бла ёлтюрелмезлигин анылаб, Сосуркъа сагъыш этди.

Эмеген а: Сосуркъаны быллай ишлери ючюнму аты айты- лыннъанды? Была бош затчыкъладыла да. Ол ташла ке- либ башларыма тийгенлеринде, башымы битле къабады- ла деб тура эдим — деб, эмеген уллу къулгенди.

Сосуркъаны дагъыда ючюнчю оюнчугъу да барды, сен аны этелмезге да болурса,— дегенди Сосуркъа.

Айтчы бир, мен аны да этмей къоймам,— дегенди- эмеген.— Сосуркъа алай этеди: къыш чилледе уллу кёлню арасына киреди да, кеси бузгъа иги бузлагъынчы, беш кюнню андан чыкъмай турады. Сора бузгъа иги бегидим деген заманда, кёлню бузун да кёлтюре-кёлтю- ре, ёрге къабады.

Бек ашхы, аны да кёрейим — деб, эмеген кёлню арасына киргенди.

Эмеген кёлню ичинде беш кюн бла беш кечени тур- гъанды, бузгъа къаты бузлагъанды-

Энди къобаргъа боллукъса,— дегенди Сосуркъа.

Эмеген кюч этиб силкиннъенинде, буз джарылыб

«Эшда, бу быланы бир итликге айта болур, алай бол- сада, бир кёрейим» — деб, Сосуркъа эмегенни къаласы- на баргъанды. Къаланы ичинде уллу къара кюбюрню табханды- Сора кюбюрню къоллары бла ачмагъанды, бир темир таякъ бла кенъден у^алыб, башын ёрге кёл- тюргенди. Кюбюрню ачар-ачмаз ичинден бир къылыч, окъ атылгъанча, джююлдеб чыгъыб, къаланы темир ба- гъанасын, тюкню кесгенча, кесиб атханды. Сосуркъа къылычны алыргъа тебрегенди, алай болгъаны ючюн джерден ёрге айыралмагъанды: бычакъ алай аур бол- гъанды, Кёлтюрюб элтелмезлигин билиб, Сосуркъа бы- чакъны джибге тагъыб, илкични суйрегенча, скойреб, эмегеннъе баргъанды.

Къылыч Сосуркъаны кесген болур — деб, эмегенни акъылы алай болгъанды, сора муну келтиргенин кёрге- нинде ^а, эмеген саудан ёлгенди, мыдах болгъанды.

Сосуркъа къылычны кючден-бутдан эки къолу бла да кёлтюрюб, эмегенни башын юздюргенди, Эмегенёлгенди.

«Энди антсызма муну омрау джилиги къалай эсе да бир кёрмесем» деб, Сосуркъа эмегенни омрауларын узунуна джарыб, джилигин алгъанды. Сора аны, эмеген айтханча, белине чырмамагъанды да, къылычы бла кёл- тюрюб барыб, эки къулач базыкълыгъы болгъан уллу эмен терекни белине юч-тёрт къат чырмагъанды. Алай чырмагъанлай, омрау джилик терекни джюлгюч кесген- ча, юч-тёрт кссек этиб атханды.

«Эй сенде уа керти да къарыу бар кёре эдим» деб, аны къылыч бла уакъ-уакъ кесиб джерге басдыргъанды.

Сосуркъа алай бла кесини халкъын беш башлы эме- генден къутхаргъанды.

Akıllı Ayakkabıcı

Ақылды етікші

Kazakistan

Çok uzak diyarların birinde adil bir padişah yaşarmış. Padişah, halkına ne emrederse etsin, halk onun hepsini yerine getiriyormuş. Bir gün, kral yanındaki iki vezirine şöyle sormuş: “Emirlerim daima halkın yararınadır ve halkım beni seviyor. Bu yüzden ben onların faydalarını düşünüyorum. Şimdi halkıma zararlı bir şey emredeceğim. Halkım her zaman ki gibi beni dinleyip emrimi yerine getirir mi? Yoksa isyan mı ederler?”

Ertesi günü padişah iki vezirine “Kimse kendine fayda sağlayacak bir iş yapmayacak” emrini tüm halkına duyurmasını buyurmuş. Vezirler, padişahın emrini halka duyurduktan sonra padişahın yanına gelerek tüm halkın emirlere uyacağı bilgisini vermişler.

Padişah gece olunca halkının emrine itaat edip etmediğini öğrenmek için eski ve yırtık bir elbise giyerek, dilenci gibi şehre inmiş. Şehrin sokaklarında gezerken bir evde mum yandığını görmüş ve pencereden içeri bakmış. İçeride ayakkabı tamiri yapan ayakkabıcıyı görür evin kapısını çalmış. Kapıyı açan ayakkabıcı dilenciye küçük bir ekmek getirmiş ve vermiş.

Dilenci kılığındaki padişah: Sen padişahın “kimse kendine fayda sağlayacak iş yapmamasını hatta mumda yakmamasını” diye emir buyurduğunu duymadın galiba?” diye sormuş. Ayakkabıcı ise “Benden sana ne, böyle emir veren Padişah ahmak. Ben bir miskin ayakkabıcıyım. Her gün dört som (para) kazanç elde ederim hem dört som zarar ederim. Padişah akıllı ise bu dediğimi çözsün” demiş. Padişah ayakkabıcıya cevap vermeden hemen saraya dönmüş...

Ertesi gün Padişah yanında ki bilge dört vezirini çağırarak “Ben sizleri bu diyarın en akıllı insanı olduğunuz için kendime vezir olarak seçtim. Şimdi size bir soru var: Günde hem dört som kar, hem dört som zarar ederim? bunun cevabını bulmanızı istiyorum. Üç gün içinde bu sorunun cevabını bulamaz iseniz kafalarınızı keserim. Kendiniz bulamasanız da cevabını bilen birini bulsanız sizi yine affederim” demiş.

Vezirler üç gün boyunca düşünmüş, taşınmış fakat bir türlü sorunun cevabını bulamamışlar. Artık padişahın gizlice kaçıma karar vermişler. Tam bu sırada onların yanına ayakkabıcı yaklaşmış ve “Ben Padişahın sorusuna cevap verirsem siz bana ne verirsiniz” diye sormuş.

Vezirler ona dört bin som vereceklerini söylemişler. Ayakkabıcı, vezirlerden, anlaştığı parayı aldıktan sonra hepsi beraber padişahın huzuruna gitmişler.

Ayakkabıcı padişaha, “Padişahım ben her gün ayakkabı tamir ederek dört som kar elde ederim hem de dört som zarar ederim. Bunun sebebi ise şudur: Bir somu borç veririm, bir somla eski borçlarımı öderim, bir somu da kuyuya atarım ve kalan bir somu da hanımla ikimizin ihtiyacına harcarım” demiş.

Бұрынғы өткен заманда бір патша болған екен. Оның әрбір тәртібін халқы екі етпей уақытымен орындап тұрады екен. Бір күні бұл патша: «Менің әрқашан халық пайдасына еткен әмірім орнына нақпа-нақ келіп тұрады және халқым да мені жақсы көреді. Сондықтан да мен олардың пайдасын ойлаймын. Енді мен осы халқыма зиянды бір әмір таратайын. Халқым тыңдап, орнына келтірер ме екен? Жоқ, келтірмес пе екен?» - деп ойлап уәзірлеріне:

Халыққа тегіс хабарландырыңдар: «Ешкім басына пайда қылмасын!» - деп, әмір қылады. Бұдан соң уәзірлер бұл әмірді халыққа естіртіп болып, патшаға:

Халқыңыз әміріңізді нақпа-нақ айтқаныңыздай орнына келтіретін болды, - дейді. Патша уәзірлеріне еш жауап айтпайды. Түн болған соң үстіне бөтен, ескі киім киіп, әмірінің қалай орындалғанын көру үшін көшеде жүрсе, шеттегі бір үйде шам жанып тұр екен. Патша қайыр сұраған кісі болып, шам жанып тұрған үйге келсе, үйдің ішінде бір етікші етік тігіп отыр екен. Етікші қайыршыны көріп тұра келіп, бір кішкене нан береді. Сонда қайыршы:

Сен патшаның әмірін тұтпаған не қылған адамсың? «Ешкім басына пайда қылмасын және шам да жақпасын», - дегені қайда? - дейді. Сонда етікші: «Сенің онда не жұмысың бар? Сондай әмір қылып отырған патша да ақымақ. Себебі, мен жарлы адаммын. Күнде төрт теңге пайда қыламын да, төрт теңге зиян қыламын. Міне, мен сонымен күн көріп отырмын. Патша ақылды болса, осыны білер еді», - дейді. Патша бұған жауап қайтармастан үйіне келеді де, ақылды төрт уәзірін шақырып алып: Сіздерді басқалардан ақылы көп деп, өзіме уәзір қылып едім. Енді менің сіздерден сұрайтын сауалым бар. Күніне төрт сом пайда, төрт сом зиян қыламын. Сол пайдам мен зияным не? Үш күн ішінде соны табыңдар. Таба алмасаңдар, бастарыңды аламын! Өздерің таппасаңдар да табатын кісі тапсаңдар, жазадан құтыласыңдар! - депті. Уәзірлер үш күннің ішінде өздері де шеше алмай және табатын кісі де таба алмаған соң, енді патшаға көрінбей, қашпақшы болып жүргенде, баяғы етікші уәзірлерге келіп:

Мен патшаның сұраған сауалын тапсам, сіздер маған не берер едіңіздер? - дейді. Уәзірлер төрт мың ділда бермекші болады. Етікші уәзірлерден төрт мың ділданы санап алып, олармен бірге патшаға барады да:

Тақсыр, мен етік тігіп, әр күні төрт сом пайда, төрт сом зиян қылам. Ол былай: бір сомды қарызға беремін. Бір сомды ескі қарызымды төлеуге беремін, бір сомды құдыққа тастаймын, бір сомды әйеліммен екеумізге жұмсаймын, - депті.

Padişah “Hanımınla ikinize harcanan somu anladım da, diğerlerini anlayamadım. Biraz daha açık konuş” demiş. Ayakkabıcı şöyle cevap vermiş: “Padişahım, bir somu borç veririm demem şudur: Benim tek oğlum var. Belki yaşlandığımda bana bakar diye ona bir som veririm. Diğer bir somla da eski borçlarımı öderim demem de şudur: Ben küçükken bana bakan anne-babama veririm. Kalan bir somu da kuyuya atarım dememe gelince... Kocasıyla anlaşamadan geri gelen kızım var ona veririm.”

Bu cevabı dinleyen padişah bu ayakkabıcının çok bilge biri olduğuna kanaat getirmiş ve onu kendine vezir olarak almış.

Bun olaydan sonra ayakkabıcı muradına ermiş ve sarayda mutlu mesut yaşamış.

(Қазақ халық әдебиеті Ертегілер- А. Айдашев-1989 жыл Жазушы баспасы)

A. Aydaşev’in Kazak Halk Edebiyatı- Masallar Kitabından

Dil:Kazakça

Ülke: Kazakistan

Çeviren: Amajol Khavdoldoy

Üniversite: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüklek Lisans

Сонда патша:

Әйеліңмен екеуіңе жұмсалған ақшаға бәріміз де түсінеміз, қалған үш сомның жұмсалған орнын анықтап түсіндір, - депті. Бұл сөзге етікші былайша жауап қайырыпты:

«Бір сомды қарызға беремін», - дегенім: «Қартайғанда өзімді асырар», - деп балама беремін. «Бір сомды ескі қарызыма беремін» - дегенім: өзімді жасымда асыраған кәрі әкем мен шешеме беремін. «Енді бір сомды құдыққа тастаймын» - дегенім: күйеуіне тұрмай, қайтып келіп отырған қызым бар, соған беремін дегенім

Kız İstemeye Giden Genç

រឿង : បុរសដណ្តឹងប្រពន្ធ

Kamboçya

Evvel bir zamanda, bir genç sevdiği bir kız ile evlenmek istemiş. Bunun için kızı istemeye gitmiş. Kızın babası ve annesi “kızımız ile evlenebilmen için üç gün üç gece suda kalman gerekir” demiş.

Genç çaresiz kabul etmiş ve kendisine gösterilen suda kalmaya başlamış. Suda kaldığı üçüncü gecede dağın başında yanan ateşi görmüş ve ellerini ateşe doğru kaldırmış. Bu durumu gören kızın babası ve annesi, gencin dağın başında yanan ateşten ısındığını düşünmüş ve kızlarını bu gence vermemeye karar vermişler.

Genç bu duruma çok üzülmüş. Haksızlığa uğradığı düşüncesiyle dava açmak için hâkimin yanına gitmiş. Hâkim, kızın babası ve annesinden gizlice rüşvet almış ve bunun için davayı onların kazanmasına hükmetmiş. Genç adama da ceza olarak, onlara yemek hazırlamasını emretmiş.

Genç adam kendisine ceza olarak yemek hazırlamaya üzüntüsünden ve kederinden ağlayarak gitmiş. Yolda giderken bir tavşan ile karşılaşmış. Genç adamın durumunu öğrenen tavşan kendisine yardım edeceğini söylemiş ve “yemek hazırlarken yemeğe sakın tuz koyma!” demiş.

Genç, tavşanı da yanına alarak, yaptığı yemeği götürmüştü. Hâkim tavşanı görünce şaşırılmış ve tavşana “senin ne işin var burada?” diye sormuş. Tavşan, “davayı tekrar gözden geçirmelisin” diyerek hâkimden ricada bulunmuş. Hâkim tavşanın ricasını kabul etmiş fakat bu işi yemekten sonra yapacağını söylemiş.

Hâkim yemeğin yerken yemeğin tuzsuz olduğunu söylemiş. Buna karşılık Tavşan hemen atılmış ve “yemeğin yanında tuz olduğu halde yemek tuzsuzken dağın başında yanan ateş adamın nasıl ısıtabilir?” demiş. Bu soruya cevap veremeyen hâkim, düşünmüş taşınmış ve yanlış bir karar verdiğine hükmederek kararını geri almış ve genç adamın haklı olduğuna karar vermiş.

Dil: Kmerce

Ülke: Kamboçya

Çeviren: Ahsan Man

Üniversitesi: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bil. Ens. İlahiyat Yüksek Lisans

កាលពីព្រេងនាយ មានបុរសម្នាក់ចង់បានប្រពន្ធ ទៅដណ្តឹងកូនគេម្នាក់ ។ ម្តាយឪពុកគេថា «បើចង់បានកូនយើងជាប្រពន្ធ លុះតែឲ្យយើងចង់ត្រាំទឹកបានបីយប់ ទើបយើងឲ្យកូនបាន» ។ បុរសនោះ ក៏ព្រមឲ្យគេចង់ត្រាំទឹក ដល់ត្រាំទឹកបានពីរយប់បុរសនោះឃើញភ្លើងនេះលើកំពូលភ្នំ នំ ក៏លើកដៃឡើងអាំងលេង ។

គេមើលមកឃើញគេថាបុរសនោះអាំងភ្លើង គេមិនឲ្យកូនគេជាប្រពន្ធឡើយ ។ បុរសនោះខឹងណាស់ទៅ ប្តឹងចៅក្រម ចៅក្រមឲ្យទៅកោះម្តាយឪពុកខាងស្រីនោះមកជំនុំជម្រះ។ ចៅក្រមយកសំណូកពីអ្នក ចុះ ឯក្តីក៏កាត់ថា «ចៅឯងត្រូវចាញ់គេហើយ មិនត្រូវបានកូនគេទេបើដូច្នោះចៅឯងទៅរៀបបាយមក ឲ្យយើងសី» ។ ឯចៅនោះ ឮចៅក្រមកាត់ថាមិនត្រូវបានកូនគេជាប្រពន្ធ ហើយគេប្រើទៅរៀបបាយ មកឲ្យគេសីផង ក៏តូចចិត្តណាស់ ដើរបណ្តើរយំបណ្តើរ ទៅប្រទះនឹងសុភាទនុសាយសួរថា «ថ្វីបងក៏ បានជាយំ?» ។ បុរសនោះ ប្រាប់តាមដំណើរសព្វគ្រប់ប្រការ ។ សុភាទនុសាយសួរថា « គេឲ្យបងឯងទៅ ណា? » ។ បុរសនោះថា «ឥឡូវគេប្រើឲ្យទៅរៀបបាយ » ។ សុភាទនុសាយថា « អើបងរៀបរួច មកយក អញទៅផង អញទៅជួយជំនុំឲ្យ តែអញទៅមុខជាឈ្នះហើយ បើបងឯងរៀបបាយមកស្លកុំដាក់អំ បិលប្រហុក ។ អំ បិលប្រហុកដាក់ក្បែរខាងនោះស្លតែត្រីនិងបន្លែហើយ » ។ បុរសនោះឮសុភាទនុសាយអ្នកដូច្នោះក៏អរ ណាស់ ខំទៅរៀបបាយដូចបង្គាប់សុភាទនុសាយហើយក៏យក មកជូនគេពីរនាក់នឹងសុភាទនុសាយ ។ ទៅដល់ ចៅក្រមឃើញសុភាទនុសាយមក ក៏សួរថា « បងទនុសាយ មករកអ្វី?» ។ សុភាទនុសាយថា « មកជួយជំនុំក្តីលោក » ។ ចៅក្រមថា «អើចាំសីបាយរួចសិន» ។ ឯចៅក្រម ដល់សីបាយនោះទៅសួរថា សួរអ្វីក៏សាបម៉្លោះ? » ។ សុភាទនុសាយឆ្លើយឡើងថា « ភ្លើងនេះ លើកំពូលភ្នំថា ក្តៅដល់, ចុះអំបិលប្រហុកដាក់ក្បែរនោះ ម្តេចក៏បានជាមិនប្រៃដល់? » ។ សុភាទនុសាយឆ្លើយតែប៉ុណ្ណោះ ចៅក្រមទាល់ប្រាជ្ញា ទើបកាត់សេចក្តីឲ្យបុរសនោះឈ្នះ ឲ្យបានប្រពន្ធបុរសនោះ ។

Akıllı Tavşan

Ухаант туулайн үлгэр

Moğolistan

Bir zamanlar küçük bir tay varmış. Bu küçük tay, bir gün uyuya kalmış ve bu yüzden annesinden uzaklaşıp, kaybolmuş.

Sürüsünü ve annesini bulmak için yola çıkmış. Yolda giderken, ağzı sıkıca bağlanmış bir çuval bulmuş.

Tay, ağzı bağlı çuvalın içinde ne olduğunu merak ederek, çuvalı açmak istemiş.

Böylece çuvalın ağzını açmış. Bir de ne görsün! Çuvalın içinden çok korkunç ve aç bir kurt zıplayarak dışarı çıkmış.

Kurt, “Karnım çok açtı. Allah’ta bunu biliyor. Bana, tatlı ve körpe bir yemek göndermiş” diyerek tayı yemeye kalkmış.

Tay ise çok korkmuş bir halde, ne yapacağını bilmeden sağına soluna çaresizce bakıp kalmış.

Tam da bu anda, ormanın içinden küçük bir tavşan çıkagelmiş...

Tavşan olayı baştan sona dinlemiş ve “Saygıdeğer kurt! Siz bu küçük çuvalın içine nasıl sığabildiniz ki, hayret. Ben inanmıyorum o çuvala sığdığınıza. Siz tekrar bu çuvalın içine girip nasıl sığdığınızı gösterirseniz sadece tay değil ben de sizin yemeğiniz olurum” demiş.

Kurt ise kendi kendine “Zaten çuvala rahatça sığacağımı biliyorum. O zaman tayla beraber, tavşanı da yiyeyim” diye düşünerek, tavşanın dediğini kabul etmiş.

Böylece, kurt çuvala girmiş. Tavşan kurda seslenerek, “Demedim mi size saygıdeğer kurt? Kuyruğunuz çuvala girmiyor, sığamadınız çuvala” demiş. Bu sözleri duyan kurt kuyruğunu da çuvala sığdırmış.

O anda tavşan ve tay, birlikte, çuvalın ağzını iyice bağlayarak oraya bırakmış.

Böylece akıllı tavşanın sayesinde tay kurdun yemeği olmaktan kurtulmuş.

Dil: Moğolca

Ülke: Moğolistan

Çeviren: Uatkhan Eltai

Üniversitesi: Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Bir zamanlar küçük bir tay varmış. Bu küçük tay, bir gün uyuya kalmış ve bu yüzden annesinden uzaklaşıp, kaybolmuş.

Sürüsünü ve annesini bulmak için yola çıkmış. Yolda giderken, ağzı sıkıca bağlanmış bir çuval bulmuş.

Tay, ağzı bağlı çuvalın içinde ne olduğunu merak ederek, çuvalı açmak istemiş.

Böylece çuvalın ağzını açmış. Bir de ne görsün! Çuvalın içinden çok korkunç ve aç bir kurt zıplayarak dışarı çıkmış.

Kurt, “Karnım çok açtı. Allah’ta bunu biliyor. Bana, tatlı ve körpe bir yemek göndermiş” diyerek tayı yemeye kalkmış.

Tay ise çok korkmuş bir halde, ne yapacağını bilmeden sağına soluna çaresizce bakıp kalmış.

Tam da bu anda, ormanın içinden küçük bir tavşan çıkagelmiş...

Tavşan olayı baştan sona dinlemiş ve “Saygıdeğer kurt! Siz bu küçük çuvalın içine nasıl sığabildiniz ki, hayret. Ben inanmıyorum o çuvala sığdığınıza. Siz tekrar bu çuvalın içine girip nasıl sığdığınızı gösterirseniz sadece tay değil ben de sizin yemeğiniz olurum” demiş.

Kurt ise kendi kendine “Zaten çuvala rahatça sığacağımı biliyorum. O zaman tayla beraber, tavşanı da yiyeyim” diye düşünerek, tavşanın dediğini kabul etmiş.

Böylece, kurt çuvala girmiş. Tavşan kurda seslenerek, “Demedim mi size saygıdeğer kurt? Kuyruğunuz çuvala girmiyor, sığamadınız çuvala” demiş. Bu sözleri duyan kurt kuyruğunu da çuvala sığdırmış.

O anda tavşan ve tay, birlikte, çuvalın ağzını iyice bağlayarak oraya bırakmış.

Böylece akıllı tavşanın sayesinde tay kurdun yemeği olmaktan kurtulmuş.

Dil: Moğolca

Ülke: Moğolistan

Çeviren: Uatkhan Eltai

Üniversitesi: Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Aslan Ve İnsanoğlu

Leencaa fi Dhala Namaa

Etiyopya

Bir zamanlar, bir aslan orman içinde gezerken, anne ve babası hırsızlar tarafından öldürülmüş olan bir insan yavrusu bulmuş. Onu yanına almış, yuvasına götürmüş ve büyütmüş. Aslan her zaman, kendisine yiyecek ve içecek olarak ne getirdiyse, insan yavrusuna da aynısından veriyormuş. Böylece zaman geçmiş ve insan yavrusu büyümüş. İnsan yavrusu büyüyünce insanlara yaklaşmaya başlamış.

İnsanlarla yakınlaştıkça, onlarla sohbet etmeye de başlamış. Bu konuşmalar esnasında, insanlar kendisine “Sen insanoğlusun, nasıl oldu da bir vahşi hayvanla yaşayabildin ki?” diye sormuşlar. O da, “O benim babamdır, beni annemin ve babamın naaşları arasından alıp, evinde büyüttü. Bu yüzden onu çok seviyorum. Çünkü kendisi babamdır” diye cevap vermiş. İnsan yavrusu bu konuşmadan sonra “Ben babamın evine gideceğim, size iyi akşamlar” diyerek “babasının evine” gitmiş.

İnsan yavrusu, ne zaman insanlarla buluşuyorsa, insanlar ona hep aslan ile nasıl yaşayabildiğini soruyorlarmış. O da her seferinde aslandan hiçbir zarar görmediğini söylemiş.

Fakat bir gün “Aslandan hiç mi kötü bir şey görmedin? Diye aynı soru sorulunca, insan yavrusu, bu sorularla her zaman karşılaşmaktan yorulduğundan onların duymak istedikleri şeyi söylemeye zorunda kalmış: “Aslan bana sarılıp uyuyunca vücudu kötü kokuyor. Bu kötü koku hariç, onun kötü olarak hiç bir şeyini görmedim” demiş ve sohbet ettiği insanlarla vedalaşarak, oradan ayrılmış ve evinin yolunu tutmuş.

Bu konuşmalar olurken, aslan evin altında gizlice insan yavrusu olan çocuğunun, insanlarla olan konuşmasını dinlemektedirmiş. Gecenin kör karanlığında, kimsenin kimseyi göremeyeceği bir zaman olduğundan, insan yavrusu Aslan babasını fark etmemiş bile. İnsan yavrusunun, insanlardan ayrılıp eve ulaşmasından çok önce, aslan eve vararak onu beklemeye koyulmuş.

İnsan yavrusu eve gelince Aslan, “Yavrum neredeydin?” diye sormuş. O da, “Buralardaydım, ağaçların dallarını kırarken ve yapraklarını toplarken geç kaldım” demiş. Aslan, insan yavrusunun geldiği yeri bildiği için ve onun insanlarla konuşurken kendisi hakkında ettiği sözleri bildiğinden dolayı, öfkeli bir şekilde bir ok alıp insan yavrusuna uzatarak “Bana saldır” demiş. İnsan yavrusu ise “Sen annemin ve babamın naaşlarının arasından beni alıp büyüttün. Ben sana asla saldıramam. Aksine kendimi saldırırım” diyerek cevap vermiş. Fakat aslan onu çok zorladığı için, dediklerini kabul edip, çaresizce aslan babasına saldırmış. Aslan ona, “Beni yaraladığın için ben iyileşinceye kadar, bana bakar ve tedavi edersin” demiş.

İnsan yavrusu, aslan babasının isteğini kabul etmiş ve ona yarası iyileşince kadar bakmış ve onu tedavi etmiş. Bir süre sonra, aslan yarası iyileştikten sonra çocuğunu çağırıp, “Bak oğlum!

Bara durii leenci tokko osoo bosona keessa deemu daa'ima saamtonni haadhaa fi abbaa irraa ajjeesan tokko argatee gara mana jireenya isaatti fudhatee gale. Sana booda lafeedhuma ofii nyaatuu fi lafee fi waan dhugamu obaasee guddise. Mucaan sun erga guddatee booda dhala namaatti maxxanuu jalqabe.

Adeemsuma kanaan namoota wajjiin yaada wal-jijjiiruu jalqabe. Achumaan, “Silaa ati ilmoo namaati, akkamitti bineensa bosonaa waliin jiraachuu dandeesse?” jedhanii gaafannaan, “Anaaf abbaa kooti; reeffa abbaa kootii fi haadha koo jidduudhaa kaasee na fudhatee galee kan naguddise, abbaan koo kanan akka lubbuu kootti jaaladhu isuma. Kanaafuu, anis gara abbaa koottan galaa isinis nagaan naa bula” jedheenii gara mana ‘abbaasaatti’ gale.

Mucichi guyyaa sana haa galuu malee hanguma namaan wal-argu waa'ee leenca wajjin jiraachuusaa irratti gaaffiin dhiyaataaf. Deebiinsaas sanuma ta'ee osoo jiruu guyyaa tokko galgala “Yeroo hunda gara abbaa koottan gala jettee leencuma kana wajjin jiraachuuf deemta. Hanga ammaatti waan badaa tokklee irratti argitee hin beektuu? jedhanii gaafannaan, waan gaaffiin isaanii itti baay'ateef deebii tokko kennuuf dirqame. Kunis fedhii namootaa guutuudhaaf jecha, “Yeroo na hammatee rafu bobaansaa natti xiraaya/shurufkaawa malee waan badaa tokkollee irratti argee hin beeku” jedheenii; “Jedhaa nagaan bulaa, ani nan gala” jedhee biraa bahe.

Yeroo sanatti alli waan dukkanaa'eef namni hin argu, leencichi mana jala dhaabbatee dhageeffachaa ture. Erga mucichi bahee booda dura kaatee/bobbahee manatti galee eege. Erga mucaan galee, “Maal ilma koo eessa turtee dhufte? jedhee gaafate.

Mucaanis, “Asumaa osoon sanyii mukaa funaannadhuu natti galgalaaye,” jedheen. Achumaan, leencichis bakka mucaan ture waan beekuuf akkasumas waan inni jedhe hundumaa waan dhagaheef aaree eeboo manaa qabu fuudhee, “Hoodhu na waraani!” jedhee mucaatti kenne. Achumaan mucaanis “Reeffa haadhaa fi abbaa kootii gidduudhaa na kaastee na guddiftee arman/haganaan na geesse. Ani ofiin waraana malee akkamittiin si waraana?” jedheenii deebiseef. Achumaan mucaanis ajaja dirqamaa waan itti ta'eef, leencicha waraane. Leencichis erga waraanamee booda “Erga na waraantee hanga madaan koo fayyutti, wanta argatte mara natti funaanii na wal'aani” jedheen.

Mucaanis “Tole” jedhee, waanuma argate funaanee hanga madaansaa fayyutti wal'aane.

Okla bana saldırdığın yara iyileşti. Fakat o gün hemcinslerine benim hakkımda söylediğin sözler aklımdan hala çıkmadı. Seni büyütmüşken, seni asla yemem. Sana zarar veremem. Şimdi sen insan akrabalarının yanına git, ben de kötü kokan vücudumla ormana geri dönerim” diyerek ondan ayrılmış.

Dil: Oromoo Dili

Ülke: Etiyopya

Çeviren: Dr. İbrahim Mohamad Abdella

Üniversitesi: Uludağ Üniversitesi TIP Fakültesi Mezunu

Leencichis erga madaansaa fayyee booda ofitti waamee; “ilaali, madaan ati eeboodhaan na waraante fayye. Jechi ati gaafa sana mana fira kee teessee jette sun garaa kootii hin baane. Ani si guddisee si hin nyaadhu. Atis gara fira keetti. Anis bobaa koo xiraa’aa wajjin gara bosona kootii” jedheenii gaggeesse jedhama.

Zumrad Ve Qimmat

Zumrad va Qimmat

Özbekistan

Zamanın birinde büyük bir nehir kıyısında bir ev varmış. Bu evde bir baba ve onun kızı Zumrad, bir üvey anne ve onun kızı Qimmat adında şımarık bir kız yaşarmış. Üvey annesi Zumrad'ı hiç ama hiç sevmezmiş. Zumrad'a hep kızar, onu döver ve akşama kadar çalıştırmış, hiç rahat bırakmazmış.

Zumrad güzel, edepli, uslu bir kızmış ve çok akıllıymış. Onu görenler bir daha görmek istemiş; çünkü çok etkileyici bir kızmış. Qimmat ise iş yapmayı sevmeyen, tembel ve şımarık bir kızmış. Bütün günü kavga ve çekişme ile geçirmiş.

Zumrad sabah erkenden kalkar, kovanını alıp nehir kenarına gidermiş. Nehre doğru giderken onu gören güller başlarını eğip ona selam verirlermiş. Çimenlerin üstüne oturup dinlenirken güller onu alkışlar, bülbüller ona hikâyeler anlatırmış. Ama üvey annenin şımarık kızını hiç sevmez, onunla konuşmazlarmış. Çünkü kız onları her gördüğünde koparırmış. O geldiği zaman içlerine kapanırlarmış. Bunların hepsi üvey anneyi kızdırırmış ve oda hıncını Zumrad'dan çıkarırmış.

Bir gün üvey anne Zumrad'ın babasına onu şikâyet edip azarlamış. "Kızın tembel, iş yapmaz. Şımarık biri. Buradan gönder onu! Yoksa bir nefeslik an bile seninle kalmam" demiş.

Baba ne yapacağını bilememiş. Kadın ısrarla, kızını alıp ormana gitmesini ve onu orada, evin yolunu bulamayacağı şekilde bırakmasını söylemiş ve eklemiştir: "Onunla birlikte yaşayamam."

Baba kızını almış ve ormana doğru birlikte yola çıkıp, dağları taşları gezip aşmışlar. Sonra bir yerde durmuşlar. Baba atını bağlamaya gitmiş ve bir daha geri dönmemiş. Zumrad yalnız kalmış bir halde babasını beklerken, akşam olmuş. Hava soğumaya başlamış ve rüzgâr şiddetlenmiş. Zumrad, "vay başıma gelenler!" kendi kendine söylene söylene ağlamış. Dört bir tarafa doğru yürümüş ama ağaçlardan başka kimse yokmuş. Günlerce, dere tepe düz gitmiş ama kimseleri görmemiş.

Bir akşam vakti bir ışık görmüş ve ona doğru yürümüş. Yaklaşınca fark etmiş ki, bir ışık küçük bir evden gelmekteymiş. Evin camından içeri bakınca yaşlı bir kadın görmüş. Kız çok sevinmiş. Hemen kapıyı tıkladı ve kadın onu içeri davet etmiş. Ve olup biten her şeyi anlatmış. Kadın, meğerse ormanda yaşayan bir cadıymış.

Zumrad'ın durumuna çok üzülmüş ve "Üzülme kızım. Ben sana yardım edeceğim" demiş. Zumrad'da ona "Teşekkür ederim. Artık sizi annem olarak göreceğim ve buyurduğunuz işi yapacağım" diye cevap vermiş.

Kadın Zumrad'ı çok sevmiş. Beraber kuşları izleyip eğleniyorlarmış. Kadın ona oyuncak bebekler ve dünyada eşi benzeri bulunmayan bir kitap vermiş. Onu, "güzel kızım, akıllı kızım" diye

Bir borakan bir yogakan .Bir zamonda katta bir soy bo'yida kichkina bir uy bo'lar ekan. Bu uyda chol, uning Zumrad degan qizi, o'gay ona va uning Qimmat degan arzanda qizi turar ekanlar. Kampirning Zumradni ko'rgani ko'zi otgani o'qi yo'q ekan. U hadeb qizni urib, qarg'ab, ertadan kechgacha ishlatarkan, bechoraga birpas ham tinchlik bermas ekan.

Zumrad chiroyli, odobli, muloyim, aqlli qiz ekan. Uni bir ko'rgan kishi yana ko'rsam deb orzu qilar ekan. Xullas, u juda ajoyib qiz ekan.

Qimmat esa ishyoqmas, injiq va dimog'dor ekan. Uning butun kuni urish-janjal va to'polon bilan o'tar ekan.

Zumrad erta bilan barvaqt ko'zasini ko'tarib, soy yoqalab buloq boshiga borarkan, yo`lda uchragan lola gullar boshlarini egib, unga salom

berarkanlar. Zumrad maysalar ustida o'tirib dam olganida gullar uni olqishlar, bulbullar quvonib unga hikoyalar aytib terarkanlar.

Ammo xuddi shu gullar kampirning arzandisini sevmas, uni erkalamas ekanlar, chunki bu qiz ularni yulib tashlar, xushbo'y gullarni hidsiz deb tepkilar ekan. Shuning uchun ham ular Qimmat kelar bo'lsa, qovoqlarini solib, yumilib qolarkanlar.

Bularning hammasi yovuz kampirning g'azabini keltirar ekan. Kampir esa, buni Zumraddan ko'rarkan.

Bir kun kampir Zumradni yomonlab, cholga do'q uribdi:

Qizing beodob, ishyoqmas, uni haydab yubor! Bo'lmasa sen bilan bir nafas ham birga turmayman!

Chol nima qilarini bilmay qolibdi. Axiri kampir:

Qizingni o'rmonga oborib adashtirib kel! U bilan birga turmayman! — debdi.

Chol qizini adashtirib kelish uchun tog'-toshlarni kezib, bir o'rmonga boribdi. Ota-bola o'rmon ichida uzoq yurishibdi. Axiri quyuq soyali bir joyga borib to'xtashibdi. Keyin chol o'tin kesgani ketibdi. Zumrad yolg'iz qolibdi. Shu paytda birdan shamol turibdi. Chol esa o'rmondagi bir katta

daraxtga boltasini osibdi-da, unga og'irroq tosh bog'lab, qattiq itarib yuboribdi. Bolta u yoqdan bu yoqqa urilib to'qillayveribdi.

Shamol juda kuchayibdi. Bolta shamol kuchi bilan uzoq vaqt daraxtga urilib „to'q-to'q» qilib tovush chiqaribdi.

Zumrad „Otam o'tin kesayotibdi», deb o'ylab, otasini anchagacha kutibdi. Kech bo'libdi, otasidan darak bo'lmabdi. Shamol to'xtabdi. Qiz o'rmondagi chuchmomalarni terib yurib, bexosdan bolta osilgan daraxt tagiga borib qolibdi. Qarasa, otasi yo'q emish.

— Voy sho'rim qursin! Voy, otajon?! — deb uvvos solib yig'lab, to'rt tomonga yuguribdi. Hech kimdan darak bo'lmabdi, qiz adashib qolibdi. O'rmon unga yana ham vahimali bo'lib ko'rinibdi. Qiz qayoqqa borishini bilmay, axiri kichik bir so'qmoqdan chopib ketaveribdi.

başını okşayarak severmiş.

Birlikte uzun bir zaman geçirmişler. Kadın, Zumrad'ı çok güzel terbiye etmiş. Zumrad akıllı bir kız olduğu için temizliğini yapar ve sonra kitabını okurmuş. Kadın ona bakarak daha da güvenirmiş.

Bir gün kadın yemek yapacakmış kızına çatıdan saman getirmesini söylemiş. Zumrad hemen ayağa kalkıp hemen getireceğini söyleyerek çatıya çıkmış. Zumrad çatıya çıktığı zaman ağlamaya başlamış. Kadın Zumrad'ın niçin ağladığını sorduğunda, Zumrad, "Çatıya çıktığımda evimi gördüm ve babamı özledim" diye ağlamaya devam etmiş. Kadın onu bir şekilde sakinleştirmiş birlikte yemek yemişler. Yemekten sonra kadın Zumrad'a "Kızım eşyalarını topla" demiş. Kız hemen eşyalarını toplamış. Kadın, Zumrad'a "Çatıda biri kırmızı biri beyaz sandık var. Sen kırmızıyı al gel" demiş. Kırmızı sandığı eve gittiğinde açmasını söylemiş. Sandık ağır olduğu için kadın ona bir el arabası vermiş ve sonra Zumrad'a yolu göstererek eve göndermiş. Zumrad, kadınla vedalaşmış ve onun gösterdiği yola doğru yürümeye başlamış.

Ve o civardan geçen bir kervan geçerken kızı da almışlar.

Kız eve gidince babasını görmüş. Adam pişman bir şekilde hemen kızına sarılıp, "beni affet" diyerek ağlamaya başlamış. Eve girmişler. Zumrad'ın geldiğini duyan herkes merakla toplanmış. Kızın kırmızı sandığını görenler şaşırılmışlar. Kırmızı sandığın içinden mücevherler ve pahalı eşyalar çıkmış. Bunlar hayatının sonuna kadar yetecek kadar çokmuş.

Üvey annesi çok şaşırılmış ve onu kıskanmış.

Üvey anne bu defa kendi kızını da ormana götürmesini söylemiş. Baba da tamam deyip, kızı ormana bırakmış. Qimmat'da olayın sonradan farkına varıp ağlamaya başlamış. Ama onu avutacak kimse yokmuş. Akşam olmaya başlayınca baykuşları gören kız korkmaya başlamış ve ormanda korkusundan koşmaya başlamış. Nihayet bir ışık görmüş. Evin içine baktığı zaman içeride bir yaşlı kadın olduğunu görmüş ve hemen içeri girmiş. Kadın onu iyi karşılamıştı. "Üzülme kızım. Ben sana yardım edeceğim" demiş.

Ama Qimmat ona iyi sözler bilmediği için bir şey söyleyememiş. Çünkü annesi ona güzel sözler öğretmemiş. Kadın onu sevmemiş ona güzel masallar anlatmamış ve oyuncak bebekler vermemiş. Qimmat sabahtan akşama kadar işsiz oturup tembellek edermiş. Evi süpürmez, temizlemezmiş.

Bir gün kadın ona, "kızım çatıdan saman getir yemek yapalım demiş.

Qimmat, "Kalk kendin al! Burda senin hizmetçin yok" diyerek karşılık vermiş. Kadın çok üzül-

Zumrad uzoq yo'l bosibdi. Qorong'ida gullar uning yo'lini yoritibdi. Ketaturib bir vaqt qarasa, uzoqda miltil-lagan chiroq ko'rinibdi, itning hurigani eshitilibdi. Qiz o'sha tomonga qarab yuraveribdi. Tezda kichik bir uyga yetibdi. Uyning derazasidan qarasa, bir kampir o'tirgan emish. Qiz

sevinib, kampir oldiga kiribdi, boshidan kechirgan voqealarni kampirga birma-bir aytib beribdi.

Uyga shunday chiroyli qizchani kelganini ko'rgan kampir juda quvonibdi. Bu kampir o'rmonda yashaydi-gan sehrigar kampir ekan. Kampir

qizning yig'laganini ko'rib:

— Ko'p xafa bo'lma, qizim, senga yordam beraman, — deb qizni ovutibdi. Qiz ham unga:

— Rahmat! Men sizni onamdek ko'raman. Buyurgan ishingizni jonim bilan qilaman, — deb javob beribdi.

Shu choq kampirning uyi tepasiga juda ko'p qushlar yig'ilibdi, ular qizchani maqtab, sayrashibdi. Qushlar tilini bilgan sehrigar kampir yana

ham quvonibdi. Xosiyatli qizga dunyoda topilmaydigan rasmi kitob va qo'g'irchoqlar berib:

— Oppoq qizim, shirin qizim! Do'mbog'im, nunchog'im! — deb qizning boshini silab erkalabdi.

Ular uzoq vaqt birga turishibdi. Kampir qizchani yaxshilab parvarish qilibdi. Zumrad ozoda qiz bo'lgani uc-hun uyni supur b-sidirib, oynalarni

artib-surtib, hamma yoqni chinniday qilib qo'yar ekan. Buni ko'rib kampir yana ham quvonar ekan.

Bir kun kampir qizga osh qilib bermoqchi bo'lib:

— Tomdan o'tin olib tush, qizim, — debdi. Qiz dik etib o'rnidan turib:

— Xo'p bo'ladi, onajon, — deb darrov tomga chiqibdi.

Tom baland ekan, undan hamma yoq ko'rinar ekan. Qiz atrofga qarab turib, birdan o'z uyining tomini ko'rib qolibdi. Yuragi orziqib yig'lab yuboribdi. Buni eshitgan kampir:

— Nega yig'laysan, jon qizim? — deb so'ragan okan. Qiz:

— Ko'zimga uyimiz ko'rindi, otamni sog'indim, — debdi.

Kampir uni aldab-suldab yupatibdi, ikkovlari ovqat pishirib yeyishibdi.

Erta bilan kampir qizga:

— Narsalaringni yig'ishtir, qizim! — debdi.

Qiz qo'g'irchoqlarini yig'ishtiribdi. Kampir qizga:

— Tomda qizil va oq sandiq bor, oq sandiqni qoldirib, qizil sandiqni olib tush! — debdi-yu o'rmonga kirib ketibdi. Bir vaqtdan

keyin o'rmondan saman ot qo'shilgan bir arava yetaklab chiqib, qizni aravaga o'tqazibdi.

müş, ama yine de kızı kandırıp, zorda olsa çatıya çıkartmış.

Kız evini görüp ağlamaya başlamış. Kadın “Kızım niye ağlıyorsun?” diye sormuş. Qimmat “evimi özledim, evime gideceğim” diyerek hüngür hüngür ağlamaya devam etmiş.

Kadın, “Peki! Yukarıda beyaz bir sandık var, onu al gel” demiş. Al bu da sandığın anahtarı. Eve gidince aç demiş. Qimmat pılını pırtını toplamış ve evine gitmiş. Kadın ona el arabası bile vermemiş. Qimmat, ağır sandığı zar zor eve kadar götürmüş.

Kızın gelişini sezen, evin köpeği, sahibi üvey annenin yanına gidip havlayıp durmuş. Kadın kulak vermemiş, köpek bir daha havlamış. Köpek “Ablam geliyor. Arkasında beyaz sandık var ve sandığın içi yılanla dolu” demiş. Kadın öfkelenmiş ve oklavasıyla köpeğe vurarak ayağını kırmış. Kadın “Benim akıllı kızım pahalı eşyalar getirdi” demiş. Kızını gören annesi kızına sarılmış. Herkes toplanmış sandığı açmak istemişler. Kadınlı kız “Hayır açmayın!” deyip sandığı alıp evin içine götürmüşler. Kadın ile kız gece yarısı kapıları ve camları kapatıp, sandığı açmışlar. Bir anda “İmdaaaat!” Yardım edin, ejderha var!” diye bağmışlar.

Sandığın içinde iki ejderha yatıyormuş. Kadınlı kız kaçmaya başlamışlar ama kapıların hepsini kilitledikleri için ejderhalar kadınlı kız yutmuşlar ve pencereden çıkıp gitmişler.

Seslerini duyan komşular kapıyı kırıp içeri girmişler bir bakmışlar ki kimsecikler yokmuş. Kadını da onun şımarık kızını da kimse bulamamış. Zumrad ile babası ise birlikte huzurlu bir hayat yaşamışlar.

Özbek Halk Masallarından

Dil: Özbekçe

Ülke: Özbekistan

Çeviren: Yahya Jalolhonov

Üniversitesi: Uludağ Üniversitesi Uluslararası İlişkiler

— Qizil sandiqni uyga borgandan keyin och! — deb kampir qizga bir kalit beribdi.

Qiz kampir bilan qayta-qayta xayrlashib yo'lga chiqibdi. Bir zumda arava qizning uyi oldida hozir bo'libdi. Shu paytda uy eshigi oldida chol o'z qizini sog'inib, uning dardida yig'lab o'tirgan ekan. Qiz mehribon otasini ko'rishi bilan:

— Salom, otajon! — deb otasining bag'riga tashanibdi.

Chol benihoyat xursand bo'lganidan anchagacha ko'z yoshlarini to'xtatolmabdi. Axiri yig'idan to'xtab, qiziga:

— Oppog'im, meni kechir, — debdi.

Ular uyga kirishibdi. Qizning kelgani hammaga ma'lum bo'libdi. Qo'ni-qo'shnilar yig'ilishibdi. Qiz qizil sandiqni ochishi bilan hamma hayron qolibdi: qizil sandiq asl mollar bilan liq to'la ekan. Mol shuncha ko'p, shu qadar ajoyib emishki, Zumradning butun umriga yetib ortar

emish.

Bu narsa o'gay onani og'ir tashvishga solibdi.

U cholga qizi Qimmatni ham tezda o'rmonga olib borib adashtirib kelishni buyuribdi. Chol „Xo'p» deb, Qimmatni darrov o'rmonga

adashtirib kelibdi.

Kech kirganda Qimmat, xuddi Zumradga o'xshab, bolta osilgan daraxt tagiga borib qolibdi. Adashganini sezibdi. Ho'ng-ho'ng yig'lasa

ham, lekin uni ovutadigan odam topilmabdi. Faqat uning ro'parasida boyqushlar o'tirib olib, qorong'i, vahimali o'rmonlar haqida sayrarmish.

Bu kuylar Qimmatni vahimaga solibdi. U qo'rqib o'rmondan qocha boshlabdi. Qorong'i tushgan paytda sehrigar kampirning uyiga kirib boribdi.

Kampir uni yaxshi kutib olibdi, ovutibdi, mehmon qilibdi. So'ngra qizga qarab:

— Xafa bo'lma, qizim, o'zim yordam beraman, — debdi.

Ammo Qimmat kampirga yaxshi so'zlar topib aytolmabdi, chunki onasi unga yaxshi so'zlar o'rgatmagan ekan. Kampir uni sevmabdi, yaxshi ertaklar ham aytib bermabdi, dunyoda topilmaydigan suratli kitoblar va qo'g'irchoqlar ham bermabdi.

Qimmat ertadan qora kechgacha yalqovlanib o'tiraverar ekan. Uyni yig'ishtirib, supurmas ekan.

Bir kun kampir o'rmondan qaytib kelib, unga:

— Tomdan o'tin olib tush, qizim! — degan ekan, qiz:

— O'zingiz olib tushing, malayingiz yo'q! — debdi.

Kampir judayam xafa bo'libdi, shunga qaramay qizni aldab-suldab tomga chiqaribdi. Lekin qiz o'tin olib tushish o'rniga tom boshida chinqirib

yig'layveribdi. Kampir buni eshitib:

— Nega yig'laysan, qizim? — deb so'ragan ekan, Qimmat yer tepinib:

— Uyimni ko'rdim, ketaman, — deb yana ho'ngrabdi.

Sehrgar kampir qizga:

— Juda yaxshi, tomdagi sandiqni olib tush, — debdi.

Qimmat sandiqni olib tushibdi. Keyin kampir qizga bir kalit uzata turib:

— Mana kalit, sandiqni uyingga borganingda ochasan, — debdi.

Qiz o'sha onda yig'isini ham unutib, oq sandiqni orqalab jo'nabdi.

Sehrgar kampir unga arava ham bermabdi, qiz og'ir sandiqni ko'targanicha uyiga piyoda kelibdi.

Qizning kelishini dastavval olapar it sezibdi. U Qimmatning onasi oldiga borib:

— Vov, vov, vov, — degan ekan, kampir quloq solmabdi, it yana vovullab:

— Opam kelayotirlar, orqalaganlari oq sandiq, ilon bilan liq to'liq, — debdi.

Kampir g'azablanib, o'qlog'i bilan itni urib, oyog'ini sindiribdi.

— Mening aqlli qizim qimmatli mollar keltiradi, — debdi u.

Qizining kelganini ko'rib kampir o'zida yo'q sevinibdi. Qo'niqo'shnilar yig'ilibdi, sandiqni ochmoqchi bo'lishibdi.

Shunda kampir bilan qizi ikkisi: „Yo'q, ochmanglar!« deb o'zlarini sandiq ustiga tashlabdilar. Keyin ikki quloqdan ko'tarib uyga olib kiribdilar.

Yarim kecha payti ekan, kampir bilan qiz eshiklarni yopib, sandiqni ochishibdi-yu birdaniga „Voydod, qutqaringlar!«, „Ajdar!«, „Voydod!« deb baqirishibdi...

Sandiqda kattakon ikkita ajdar yotgan ekan. Qoqvosh kampir bilan uning urishqoq qizi dodlashib, uyni gir-gir aylanishibdi, qo'rqqanlaridan

qulflangan eshikni ochisholmabdi. Ikki ajdar kampir bilan qizni yutib, darchadan chiqib ketibdi.

„Dod, voy!« degan ovozni eshitgan qo'ni-qo'shnilar eshikni buzib ichkari kiribdilar. Qarasalar, hech kim yo'q emish. Uyda yovuz kampirni ham, uning urishqoq qizini ham topolmabdilar. Shundan so'ng oq ko'ngil Zumrad bilan ota ikkisi tinchgina yashab,

murod-maqсадlariga yetibdilar.

Yemekteki Tuz

A fost odată ca niciodată etc

Romanya

Bir kralın üç tane kızı varmış. Kralın hanımı ölmüş, hanımının ölümünden sonra tüm sevgisini kızlarına yöneltmiş. Onlar böylece büyüdüler. Babası onları iyi bir şekilde büyütme, onlara iyi şeyler öğretmek ve kötülüklerden onları korumak için elinden geleni yaptı. Kızlar da annelerinin ölümünden sonra babalarının tesellisi oldular.

Bir gün kral otururken en büyük kızını yanına çağırır ve “Kızım, beni ne kadar çok seviyorsun?” diye sorar. Kızı “Babacığım, ne kadar seveyim? Seni bal kadar seviyorum” diye cevap verdi. Kızı dünyada baldan daha tatlı bir şey yoktur diye düşündü. Babası “Allah senden razı olsun ve uzun bir hayat versin” dedi.

Ondan sonra ortanca kızına aynı soruyu sordu: “Sen beni ne kadar çok seviyorsun kızım?” Ortanca kız şeker kadar diye cevapladı. Babası “Allah senden razı olsun ve uzun bir hayat versin” dedi.

Elbette ki kralın bu iki kızının da tatlı bir dili vardı. Kızlar sevgilerini babalarına karşı göstermeyi çok iyi biliyorlardı.

Büyük kızları onu ne kadar sevdiğini duyunca kral çok mutlu oldu. O düşündü ki böyle bir sevgi sadece bal ve şeker gibi olabilir. Küçük kızı ise çekingen bir şekilde otururken kral döndü ve sordu: “Kızım sen beni ne kadar çok seviyorsun?” Kızı gülerek ve onunla konuştuğu için utanarak “Babacığım seni yemekteki tuz kadar seviyorum!” dedi. Kız kendini utangaç hissetti; çünkü babasının en küçük kızıydı ve babasının ona soru sorması onu utandırmıştı.

Ablaları kardeşinin verdiği cevabı duyunca yüzlerini çevirerek gülmeye başladılar. Babası kızdı ve sinirli bir şekilde “Nankör gel buraya, birbirimizi daha iyi anlayalım. Duymadın mı ablalarının bana karşı nasıl sevgi duyduklarını? Nasıl olur da onların tatlı örnekleri gibi cevap vermezsin? Ben sizi bunun için mi büyütüyorum ve eğitiyorum. Tuzunu al ve git!”

Küçük kız kralın bu sözlerinden dolayı çok üzüldü ve utandı. Ama son bir ricada bulundu: “Beni affet babacığım, seni kızdırmak istememişim. Düşündüm ki benim sevgim ablalarımın ki kadar tatlı olmasa bile onlardan aşağı kalır değil. Kral kızının sözünü keserek şöyle dedi: “Sen nasıl olur da ablaların hakkında konuşursun? Buradan git! Senin ismini bile duymak istemiyorum!” Böylece kızını susturdu ve kız ağlamaya başladı.

Ablaları sakinleştirmeye çalıştılar fakat kullandıkları kelimeler kız daha da çok yaraladı.

Ablalarının davranışından dolayı her şeyi Allah’a havale etti ve gitti. Kız üstüne giydiği yırtık

A fost odată un împărat. Acest împărat avea trei fete. Rămânând văduv, toată dragostea lui el și-o aruncase asupra fetelor. Ele mărindu-se și văzând sânguința ce puneau părintele lor ca să le crească pre ele, să le învețe și să le păzească de orice răutăți și bântuieți, se sileau și ele din toată puterea lor ca să-l facă să uite mâhnirea ce-l coprinsese pentru moartea mumei lor.

Într-una din zile, ce-i vine împăratului, că numai întreabă pe fata cea mai mare: -Fata mea, cum mă iubești tu pe mine? -Cum să te iubesc, tată? Iaca eu te iubesc ca mierea, răspunse ea, după ce se gândi că ce lucru poate fi mai dulce pe lume. Atâta o tăie capul pe dânsa, atâta și vorbi. -Să-mi trăiești, fata mea; să-mi facă Dumnezeu parte de tine.

Și întrebând și pe fata cea mijlocie: -Dar tu, cum mă iubești pe mine, fata mea? -Ca zahărul, tată. Atâta o tăie și pe dânsa capul și atâta răspunse. -Să-ți dea Dumnezeu bine, fata mea. Să mă bucur de tine.

Pasămite, fetele acestea erau lingușitoare și știau să-și arate iubirea către părintele lor mai mult decât o aveau.

Împăratul se bucură cât un lucru mare când auzi de la fetele lui cele mai mari cât îl iubesc. El socoti că altfel de iubire nu poate să fie decât cea dulce ca mierea și ca zahărul. Și uitându-se și la fata cea mai mică, ce sta mai deoparte și cu sfială, o întreabă și pe dânsa: -Cum mă iubești tu, fata mea? -Ca sarea în bucate, tată! răspunse și ea cu fața senină, zâmbind cu dragoste firească și lăsându-și ochii în jos, de rușine că vorbi și ea. Ea se rușina, biet, văzând că tată-său o băgase și pe ea în seamă, ca o mai mică ce era.

Când auziră surorile ei răspunsul ce dete ea tatălui lor, pufniră în răs și-și întoarseră fețele de către dânsa. Iar tatăl lor se încruntă și, plin de supărare, zise: -Ia fă-te mai încoace, nesocotito, să ne înțelegem la cuvinte. N-auziși tu pe surorile tale cele mai mari cu ce fel de dragoste mă iubesc ele? Cum de nu te-ai luat după dânsa ca să-mi spui câtă dragoste dulce ai și tu către tatăl tău? Pentru asta oare mă trudesce eu ca să vă cresc și să vă dau învățătură cum altele să nu fie în lume ca voi? Să te duci de la mine cu sarea ta cu tot!

Când auzi fata cea mică a împăratului urgia tatălui său, ce cădea pe capul ei, intră în fundul pământului de mâhnire căci se supăraseră tată-său și, încumetându-se, zise: -Să mă ierți, tată, că eu n-am vrut să te supăr. Eu am socotit cu mintea mea că dragostea ce am către tine este, dacă nu mai presus decât a surorilor mele, dar nici mai prejos decât mierea și zahărul... -Auzi, auzi, o întrerupse tată-său; și mai ai obraz să te atingi de surorile tale cele mai mari? Să te duci de la mine, fată nerușinată ce ești, să nu-ți mai auz de nume! Îi închise gura și o lăsă plângând.

Surorile vrură să o mângâie, dar cu niște cuvinte atingătoare, care îi făceau mai mult rău

pırtık elbisesiyle köyden köye virane bir şekilde başka bir kralın sarayına ulaştı. Oraya ulaştığında kapının önünde durdu ve bekledi. Kilerci kadın ona yaklaşır ne istediğini sordu. “Ben fakir ve yetim bir kızım, iş arıyorum.” dedi.

Kilerci kadın, yardımcısı işten ayrıldığı için çalışacak birini arıyordu. Kızı süzdü ve “iyi bir yardımcı olabilir” diye düşündü. Kıza ne kadar para istediğini sordu. Kız para istemediğini belirtti ve uzun süre çalıştıktan sonra maaş alabileceğini dile getirdi.

Kızın bu sözleri kilerci kadının hoşuna gitti ve kızı işe aldı. Kıza ne iş yapacağını anlattı ve anahtarları ona verdi. Kız iyi ve zeki birisiydi. Kızın yaptığı iş ise kilerdeki eşyaları düzenleyip dolaplara yerleştirmektir.

Kızın hamur işlerindeki el beceresi ve reçel yapımındaki hünnerleri ve mutfaktaki işleri iyi bildiğinden dolayı, ona tayın bedelinin sorumluluğunu yüklediler. Kız bunları nasıl bilemeyebilirdi? Netice de prenses değil miydi? Kızdan kimse şikâyetçi değildi; çünkü tayın bedelini herkese hakkaniyetli bir şekilde dağıtıyordu ve dürüst olduğu için herkes ondan memnundu.

Kız boşa vakit geçirmeyi ve konuşmayı sevmiyordu. Bu yüzden insanlarla iletişim kurmuyordu. Kız boş vakitlerinde bolca kitap okumakla zaman geçiyordu. Diğer işçiler ise onunla konuşmaktan çekiniyor ve utanıyorlardı.

Kızın işine verdiği değer ve çalışma azmi kraliçenin kulağına kadar gitti. Kraliçe onu görmek istedi. Kraliçeyi görmeye gittiğinde ona hürmet ve saygı gösterdi. Bu tavrı kraliçenin hoşuna gitti ve onun normal bir kişi olmadığını düşündü.

Böylece kraliçe kızı yanına aldı ve nereye giderse gitsin kızda onunla beraber gitti. Ne yaparsa yapsın kızda onunla beraber yaptı ve elinden çıkan her iş her zaman mükemmeldi. Kraliçenin, kızın en sevdiği yönü ise onun bilge bir insan olmasıydı. Uzun lafın kisası o zamandan sonra hiç bir şekilde ayrılmadılar ve hatta kraliçe onu kendi çocuğu gibi seviyordu.

Bu olanlardan kral bile etkilenmişti. Kral ve kraliçenin tek bir oğlu vardı ve onu her şeyden daha çok seviyorlardı.

Kral savaşa gitti ve oğlunu da yanında götürdü. Savaşta oğlu yaralandı ve eve yaralı bir şekilde geri döndü. Annesi oğlunu görünce perişan oldu ve gece gündüz yanından ayrılmadı. Annesi bu yorgunluğa dayanamadı ve oğlunun başında durması için kızı görevlendirdi. Böylece prens hiç

decât bine.

Fata cea mică a împăratului, dacă văzu că nici surorile nu o cruță, își puse nădejdea în Dumnezeu și se hotărî să plece unde mila domnului o va duce. Își luă deci din casa părintească un rând de haine proaste și vechi și pribegi din sat în sat, până la curtea unui alt împărat. Ajungând acolo, stătu la poartă. Chelăreasa o văzu și dacă veni la dânsa o întrebă ce vrea; ea răspunse că este o fată săracă și fără de părinți, și ar vrea să se bage la stăpân dacă ar găsi vreun loc.

Tocmai atunci ieșise ajutoarea chelăresei și ar fi voit să bage pe alta. Se uită la dânsa chelăreasa, cu ochii pătrunzători, și i se păru a fi bună să o ia pe dânsa în slujbă. Fata de împărat mai fu întrebată că ce simbrie cere, și ea răspunse că nu cere nicio simbrie, fără decât să slujească o bucată de vreme și dacă slujba ei va fi vrednică de vreo simbrie, să-i dea atât cât va face.

Chelăreasa se bucură văzând-o că răspunde așa de cuminte, și o luă să-i fie ajutoare. Îi spuse ce are să facă și îi dete pe mână un vraf de chei din mai multe ce avea. Fata era cuminte și deșteaptă. Ea începu să deretice prin cămară și prin dulapurile de la care avea cheile și să puie fiecare lucrșor la rânduiala lui.

Și fiindcă îi prindea mâna la frământat, la fiertul dulceșilor și la alte bunătăți de mâncare ce se află prin cămările împăraților, în grija ei fură lăsate tainurile curții. Și cum oare n-ar fi știut să facă toate astea? Mă rog, fată de împărat nu era? Și nu se ivi nicio cărteală din partea nimănui, căci ea toate tainurile le împărțea cu cumpănă și cu dreptate, de nu-i găsea nimeni nicio părtinire.

Unde să stea ea la vorbă deșartă, sau cu streinii carii veneau să-și ia tainurile și merticurile? Unde să iasă din gura ei vreo vorbă fără cumpăt, ori să asculte de la cineva vreo asemenea vorbă, că se rușina și găsea ea cuvinte destul de cuviincioase cu care să închiză și gura cea mai farfara. Ea nu sta la taifas cu slugile ori cu slujnicile curții, ci, când își găsea câte nițică vreme de repaus, citea pe carte. Toți cu totul aveau sfială de dânsa și nu-i găsea nimeni vreo faptă care să le dea dreptul a-i atârna vreun ponos de coadă.

Vestea despre vrednicia și smerenia ajutoarei de chelăreasă ajunse numaidecât și la urechile împărătesei. Ea dori s-o vază. Iar dacă se înfățișă împărătesei, fata de împărat știu să se arate și să vorbească din inimă curată, fără prefăcătorie și fără multă îndrăzneală. Împărăteasa prinse a o îndrăgi. Ea bănuie că ajutoarea de chelăreasă nu poate să fie de neam prost.

Și așa cum vă spusei, împărăteasa luă pe fată, ajutoarea cheiăresei, pe lângă dânsa. Unde se ducea împărăteasa, mergea și ea; când se punea împărăteasa la lucru, lucra și ea. Apoi, lucrul ce ieșea din mâna ei era mărgăritar, nu altceva. Din toate cuvintele cele înțelepte ce ieșeau din gura ei plăcu împărătesei mai mult decât orice. Ce să întindem vorbă multă? Ajunseser să fie

yalnız kalmadı.

Kızın bilgeliği, dürüstlüğü, davranışı ve tatlı dilli olması prense daha önce hiç tatmadığı bir duygu tattırdı. Hepsinden ziyade, kendisine gözü gibi bakması ve onun yaralarını iyileştirmesi prenste kıza karşı tarifsiz bir sevgiye neden oldu.

Prens iyileştikten sonra bir gün, öğle yemeğinde annesiyle konuştu ve şöyle dedi:

Anne, ben evlenmek istiyorum!

Annesi oğlunu onayladı ve “Oğlum, gençken evlenmek daha hayırlıdır. Ailemize uygun helal süt emmiş bir kız bulacağım.” dedi.

Onu buldum! Dedi Prens.

Kimdir? Onu tanıyor muyum?

Anne, sana söyleyeceğim ama kızmayacaksın. Senin yardımcın gönlüme düştü. Onu kendi ruhum gibi seviyorum. Gördüğüm prensesler ve asillerden hiç bir tanesi hoşuma gitmedi. Ama bu kız kalbimi adeta fethetti.

Kraliçe duyduklarını pek onaylamak istemiyordu; fakat oğlunun fikrini değiştiremeyeceğinin farkında idi. Bu yüzden oğluna karşı gelmedi. Çünkü seçtiği kızın sakın, iyi kalpli, dürüst, bilge ve hepsinden ziyade çalışkan ve mütevazı olmasından dolayı annesi kızı kabul etti. Böylelikle geriye sadece kralı ikna etmek kaldı. Bu kolay oldu; çünkü anne ve oğul, kızı krala karşı övdüler. Kral ve kraliçe oğullarını nişanladı ve nikâh yapmaya karar verdiler.

Nikâh için hazırlıklar başlayınca kızın bir ricası oldu. Kız tanıdığı bir kralın nikâha davet edilmesini istedi, fakat onun babası olduğunu kimseye söylemedi. Kayın pederi ise ricasını yerine getirdi ve o kralı nikâha davet etti.

Düğün töreni başladı ve bütün davet edilenler geldi. Bu sevinç bütün gün sürdü. Akşamüzeri masanın üzerindeki daha önce hiç bir yerde bulunmayan yemekler ve içeceklerden oluşuyordu. Bunlar sadece kralların masalarında bulunur...

Gelin kız, aşçılara neler pişireceklerini söyledi. Tek bir misafir için kendisi özel yemekler yaptı. Yardımcılarından özellikle pişirdiği bu yemeği babasının önüne koymalarını istedi. Bu isteğinin

nedespărțită de împărăteasă. O iubea împărăteasa ca pe copilul ei.

Se mira și împăratul de atâta alipire a împărătesei către această fată. Acest împărat avea un fecior singur la părinți. Tată-său și mumă-sa se uitau la dânsul ca la soare. Îl pierdeau de drag ce le era.

Și mergând împăratul la un război, luă și pe fiul său cu dânsul, ca să se deprinză cu ale războaielor. Acolo, nu știu cum se făcu, nu știu cum se dresă, că numai ce îl aduseră acasă rănit.

Să fi văzut pe mă-sa jăliri și plânsete. Noaptea le făcea zile privindul la boală. Iar dacă o ajunse oboseala de nu mai putea sta în picioare, împărăteasa puse pe fata ei din casă, ca pe un om de credință, să îngrijească de dânsul, și apoi, când una, când alta, erau nelipsite de lângă patul rănitului.

Cuvintele cele blânde și înțelepte ale fetei, mângâierile ei cele dulci și neprefăcute, smerenia ei deșteptară în inima bolnavului o simțire ce nu o avusese până atunci, iar mai mult decât toate, cum știa ea să umble de binișor când îi primenea rănila, făcu pe fiul de împărat să o iubească ca pe o soră, căci pare că-i alina durerile când punea ea mâna pe rănila lui.

Într-un după-prânz, după ce se făcuse mai bine, când sta de vorbă cu mă-sa, el îi zise: -Știi ce, mamă, mie mi-ar fi voia să mă însor. -Bine, măicuță, bine. Mai bine de tânăr, decât să intri în valurile lumii. Să-ți caute maica o fată bună de împărat, și de neam, și de treabă. -Ea e găsită, mamă. -Și cine este? O știu eu? -Să nu te superi, mamă, dacă ți-o spune. Mie mi-a rămas inima la fata dumată din casă. O iubesc, mamă, ca pe sufletul meu. Din câte fete de împărați și de domni am văzut, niciuna nu mi-a plăcut ca dânsa. Ea mi-a robit inima.

Se împotrivi împărăteasa oarecum, cârmi ea; dar nu fu cu puțința să întoarcă pornirea fiului ei de la această însurătoare.

Dacă văzu și văzu că altfel nu se poate, și că fata ce-și alesese fiul ei să o ia de nevastă este cuminte, blândă, cu bună judecată, și mai presus de toate este smerită, cinstită și vrednică, se învoi și dânsa. Rămase acum să înduplece și pe împăratul, tatăl băiatului, ca să primească și dânsul alegerea fiului lor. Pentru aceasta nu fu mare greutate; căci atât muma, cât și fiul căzură cu rugămintă și laudară pe fată cum știură și ei mai bine.

Logodiră deci împăratul și împărăteasa pe fiul lor cu fata din casă a împărătesei și hotărâră și nunta.

Când începură a face poftirile la nuntă, logodnica fiului de împărat se ruga cu cerul, cu pământul ca la nuntă să poftască și pe împăratul cutare, pe tatăl ei adică; se feri însă d-a spu-

yerine getirilmesinden emin oldu.

Herkes yemek masasının etrafına oturdu ve yemeğin tadını çıkardı. Sadece davetli kral yemeğin tadını çıkaramadı. Geldiğinden beri geline bakıyordu, kalbi ona bir şeyler söylüyordu, fakat gözlerine de inanamıyordu. Gelini küçük kızına benzetti fakat anlayamadığı kızının prensle evlenmesiydi. Bundan dolayı kimseye bir şey söylemedi. Kızın yaşadığı zorluklar onu olgunlaştırmış ve kral küçük kızını tanıyamamıştı. Etrafındaki herkes yemeğinin tadını çıkarırken, o yemeğini birkaç defa yemeye çalıştı ama yapamadı. Uşak yemeği alırken hiç dokunulmamış olduğunu fark etti. Kral herkesin yemeği tatsız bir şekilde yemesini anlayamamıştı. Cesaretini topladı ve sağındaki kişiye sordu. Sağındaki kişi ise daha önce böyle bir şey yemediğini söyledi. Kral onun yemeğini tattı ve çok hoşuna gitti. Aynısını solundaki kişi ile tekrarladı. Komşularındaki yemekler ağızını tatlandırdı ama ona gelen yemeğini nasıl yiyebilirdi ki? Bekledi ve önüne gelen her yemeği saygısız olmamak için denedi ama yiyemedi. Sonunda dayanamadı ve ayağa kalkarak yüksek sesle söyledi:

Kral sizi tebrik ederim! Beni oğlunuzun düğününe dalga geçmek için mi davet ettiniz?

Allah esirgesin! Olur mu öyle şey? Gördüğünüz gibi ben bütün davetlilerime hürmet gösteririm.

Affedersiniz kral! Herkesin yemeği lezzetli, fakat benimkisinin tadı yok.

Kayın peder buna çok kızdı ve bu hususta suçlu olanı bulup öldürtmek için bütün aşçıları yanına çağırttı.

Sıkıntı neydi biliyor musunuz? Gelin kız, babasına yemeği tuzsuz ama bal ve şeker katarak ile pişirmişti. Önündeki tuzluk bile şeker ile doldurulmuştu ve böylece yemeğine ne zaman tuz atmak istese yemek daha da kötüleşmişti.

Gelin ayağa kalktı ve kayın pederine şöyle söyledi:

Yemeği krala ben pişirdim. Sebebi şudur: Kral benim babamdır. Biz üç kız kardeşiz. Bir gün babamız bize onu ne kadar çok sevdiğimizi sordu. Büyük ablam onu bal kadar sevdiğini söyledi. Ortanca ablam ise şeker kadar sevdiğini söyledi. Ben ise onu yemekteki tuz kadar sevdiğimi söyledim. Ben bundan daha fazla sevgi yok diye düşündüm. Babam bana sinirlendi ve evden kovdu. Allah beni yalnız bırakmadı ve azim göstererek şimdi olduğum yere kadar geldim. Şimdi babama göstermek istediğim şeydu: Bir insan bal ve şekersiz yaşayabilir, fakat tuzsuz yaşayamaz. Bu yüzden yemeğini tuzsuz pişirdim. Şimdi kimin haklı olduğunu siz karar verin.

ne cuiva că este fata aceluia împărat. Socrii primiră să-i facă voia și poftiră la nuntă și pe acel împărat.

În ziua cununiiilor veniră toți musafirii la nuntă. Se începură veselile și ținură toată ziua, ca la împărați, de! Ce să zici? Seara se întinse o masă d-alea împărăteștile, cu fel de fel de mâncări, de băuturi, de plăcinte și de alte bunătăți, de să-ți lingi și degetele când le vei mânca.

Mireasa poruncise bucătarilor ce bucate să gătească. Ea însă cu mâna ei găti deoparte toate acele feluri de mâncare numai pentru un musafir. Apoi dete poruncă unei slugi credincioase ca să bage bine de seamă ca, aducând la masă bucatele gătite de dânsa, să le puie dinaintea împăratului poftit după rugăciunea ei. Dară să îngrijească să nu le puie dinaintea altcuiva, că e primejdie de moarte. Sluga cea credincioasă făcu întocmai precum i se poruncise.

După ce se așezară toți poftiții la masă, începură a mânca și a se veseli cât nu se poate spune. Împăratul cel poftit, adică tatăl miresei, mânca și nu prea. Încă de când venise, el se tot uita la mireasă și pare că-i zicea inima ceva, dară nu-i venea să creadă ochilor. Pasămite, el își semuia copila, și neputându-și da seamă de cum ajunsese ea să se mărite după un fecior de împărat, nu cuteză să zică nimănui nimic. Vezi că trudele și necazurile ce suferise biata fată o schimbaseră de cum o știa tată-său. Și, îndemnându-se de pofta cu care mâncău mesenii, ar fi voit și dânsul să mănânce și să se veselească; dară după ce gustă o dată sau de două ori din bucate, se opri. Sluga care îi aducea bucatele le ridica întregi, neatinse. Se mira acest împărat cum de toți mesenii mănâncă cu poftă niște bucate care pentru dânsul n-aveau niciun gust. Se încumese și întreabă pe vecinul din dreapta. Acesta îi răspunse că astfel de bucate bune n-a mâncat de nu ține minte. Gustă și împăratul din talerul vecinului, și văzu că bucatele sunt bune. Asemenea făcu și la vecinul din stânga. Îi lăsa gura apă după bucatele cele bune ce gustase de la vecini; foamea îi da zor să îmbrace și el; dară cine putea să mănânce bucatele ce i se aduceau, lui? Rabdă ce rابدă; de rușine lua el câteodată și din bucatele ce i se aduceau, ca să nu se facă de răs între meseni, dar încolo nimic. În cele din urmă, nu se mai putu opri, și ridicându-se în sus, zise cu glas mare:

-Bine, împărate, m-ai chemat la nunta fiului tău ca să-ți bați joc de mine? -Vai de mine, măria-ta! Cum se poate să-ți treacă prin gând una ca aceasta? După cum se vede toată adunarea, te cinstesc și pe dumneata ca pe toți ceilalți împărați, fără deosebire.

-Ba să mă ierți, împărate, bucatele tuturor mesenilor sunt bune de mâncat, numai ale mele nu. Se făcu foc de supărare împăratul socru și porunci ca numaidecât să vie bucătarii să-și dea seamă de ceea ce au făcut, și vinovații să se dea morții.

Düğündeki herkes kralın haksız davrandığını bir anda dile getirdi. Kral kızının değerini anlamadığını kabul etti ve ondan af diledi. Kızı babasının elini öptü ve ondan kendisini affetmesini istedi. Bundan sonra herkes kırk gün kırk gece eğlendi. Kayınpederi böyle bir gelini olduğu için çok mutlu oldu.

Ben bir ata bindim, hikâyeyi anlattım.

Ben bir gemiye bindim, balıklara anlattım.

Ve sizde bu hikâyeyi herkese anlatın.

Petre İspirescu'dan Derleyen

Dil: Romence

Ülke: Romanya

Çeviren: Daniel Ciniparu

Üniversitesi: Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Știți ce era? Iaca mireasa gătise toate bucatele pentru tată-său fără sare, ci numai cu miere și cu zahăr. Chiar sarnița de dinaintea lui era plină cu zahăr pisat, și degeaba lua bietul împărat cu cuțitul din sarniță ce credea el că este cu sare și punea în bucate, ele, în loc să se facă mai bune de mâncare, se făceau și mai dulci de pe cât erau, și mai cătrănite.

Atunci se ridică mireasa în sus și zise împăratului socru: – Eu am gătit bucatele pentru împăratul ce s-a supărat, și iată pentru ce am făcut-o: Acest împărat este tată-meu. Noi eram trei surori în casa părintească. Tata ne-a întrebat într-o zi cum îl iubim noi. Surorile mele cel mai mari, una îi răspunse că îl iubește ca mierea, alta ca zahărul. Eu îi zisei că îl iubesc ca sarea în bucate. Așa am socotit eu că nu se poate mai multă iubire decât aceasta! Tata s-a supărat pe mine și m-a gonit din casă. Dumnezeu nu m-a lăsat să piei și, prin muncă, cinste și hărnicie, am ajuns unde mă vedeți. Acum am vrut să dovedesc tatei că, fără miere și fără zahăr, poate omul să trăiască, dar fără sare nu, d-aia i-am gătit bucatele fără sare. Judecați dumneavoastră cu minte împărătească cine a avut dreptate.

Toți mesenii într-o glăsuire găsiră cu cale că pe nedrept a fost fata gonită din casa părintească. Atunci tatăl fetei mărturisi că n-a știut să prețuiască duhul fetei sale și și-a cerut iertăciune. Fata, și ea, i-a sărutat mâna și și-a cerut și dânsa iertăciune dacă fapta ei l-a supărat. Și se puseră pe o veselie și pe o petrecere de se duse vestea în lume. Tatăl fetei se veselea, nu se veselea, dar socrul știu că se veselea și se mândrea că a dobândit o așa noră, și de viță bună, și înțeleaptă și harnică.

Eram și eu la nuntă împreună cu cheleșul acela care se tupilează printre d-voastră, cinstiți boieri. Multe ciolane, doamne, mai căzură de la acea masă, și, care cum cădea, tot în capul chelului le da.

Și încălecai p-o șea, și v-o spusei d-voastră așa.

Și încălecai p-o lingură scurtă, să trăiască cine ascultă.

Și mai încălecai p-un fus, să trăiască și cine a spus.

Satılık Zeka

นิทานพื้นบ้าน เรื่อง ชายบักขญา

Tayland

Çok eski zamanlarda, bir köyde bir öğleden sonra, iki kardeş, zekâ suyu adını verdikleri ve kovalara doldurdukları suyu satmak için bir köye yola çıkmışlardı. Köydeki herkese bu suyu ormandaki bir göletten aldıklarını, göletteki bu suyun kutsal su olduğunu söyleyerek, kim bu suyu içerse çok zeki olacak diyorlardı. Ama aslında yanlarındaki su normal bir suydü ve o suyu bir nehirden almışlardı.

Yolculukları sırasında, bir grup köylünün balık tuttuğunu görmüşler. İki kardeş, yanlarına gidip sohbe dalmışlar. “Nasılsınız, kaç balık tutabildiniz?”... Köylüler kendilerine sorular soran iki kardeşe bakarak,

“Nereden geldiniz? Neden sizi tanımıyoruz? Diye sorularla cevap verdiler. Köylülerin bu sorularına iki kardeş

“Biz güneyden geliyoruz. Balta girmemiş ormanların derinliklerinden aldığımız kutsal suyu satmaya geldik. Bu suyu içenler üstün zekâ sahibi olur. Satın almak ister misiniz?” diyerek karşılık verdiler.

Köylüler iki kardeşe “Biz sadece balık tutarız ve balık tutmak çok fazla zekâ gerektiren bir şey değildir. Siz başka yerlere gidin dediler. Köylüler iki kardeşe daha fazla ilgilenmediler ve balık tutmaya devam ettiler.

İki kardeş oradan ayrıldılar ve başka bir köye doğru yürüyerek yol aldılar. İkinci köye geldiklerinde yanlarındaki suyu satmak için her evin kapısını çaldılar; çaldılar ama hiç kimse suyla ilgilenmedi. Civarda meyve satan köylüleri görmeye gittiler ve şanslarını yeniden denemeye karar verdiler. Meyve satan köylülere seslenerek “Yanımızda getirdiğimiz bu suyu içen insanlar inanılmaz akıllı olurlar.” Satın almak ister misiniz? “Köylüler iki kardeşin sözlerine inanmadılar ve su satın almayı reddettiler.

İki kardeş tek damla su bile satamadan öfkeli bir şekilde köyden ayrıldılar. Vakit artık akşam olmuştu... İki kardeş, köyden çok ta uzak olmayan bir ağacın altında dinlenmeye karar verdiler.

Köylüler ise yaşamlarına normal şekilde devam ediyor, kimisi meyve toplarken, kimileri de ormandan yiyecek bulmaya gidiyorlardı. Ertesi sabah iki kardeş erkenden uyandılar ve güney yönünde bulunan bir köye doğru yol aldılar. Yolda köylülerle karşılaştılar ve köylülere nereye gittiklerini sordular. Köylüler iki kardeşe bakarak Ormandan yiyecek bir şey alacaklarını söylediler ve eklediler: “Bir şey mi oldu? Bize hiç tanıdık gelmediniz” diyerek cevap verdiler. İki kardeş cevap verdi: Güneyden geliyoruz... Kutsal suyu satmak için geldik. Kim bu suyu içerse inanılmaz bir zekâ sahibi olacaktır. Almak ister misiniz?

บ่ายวันหนึ่ง ณ.หมู่บ้านแห่งหนึ่ง มีสองพี่น้องเจ้าเล่ห์ได้เดินทางนำกระบอกน้ำปัญญามาขาย โดยที่บอกกับทุกคนในหมู่บ้านว่าเป็นน้ำศักดิ์สิทธิ์จากบ่อในป่าลึก ผู้ใดได้ดื่มแล้วจะมีสติปัญญาที่ดีเยี่ยม แต่แท้จริงแล้วน้ำในกระบอกเหล่านั้น คือน้ำที่ตักมาจากลำธาร

หลังจากนั้นพวกเขาทั้งสองได้เดินไปยังหมู่บ้าน ในระหว่างเดินทางพวกเขาทั้งสองได้เห็นชาวบ้านกำลังจับปลา สองพี่น้องได้เดินไปหาพวกเขาและถามว่า “ พวกท่านจับปลาได้เยอะไหม ? ” คนหนึ่งตอบมาว่า “ พวกท่านมาจากที่ใด ทำไมพวกท่านไม่คืนหน้าพวกท่านเลย ? ” สองพี่น้องตอบว่า พวกฉันมาจากเมืองทางใต้ ได้นำน้ำศักดิ์สิทธิ์จากป่าลึกมาขาย หากผู้ใดได้ดื่ม จะทำให้มีปัญญาล้ำเหนือผู้อื่น พวกท่านสนใจจะซื้อไหม? ” พวกเขาตอบว่า “ พวกท่านหาปลาอยู่แบบนี้เป็นประจำ ไม่จำเป็นต้องใช้ปัญญาอะไรมากมาย พวกท่านไปเถอะ ” และชาวบ้านก็หาปลาต่อไป โดยที่ไม่สนใจสองพี่น้องคนนั้นเลย.

หลังจากนั้นทั้งคู่ได้เดินทางออกไปเพื่อเสขายกระบอกน้ำต่อไปเรื่อยๆ พอถึงที่หมู่บ้าน สองพี่น้องเคาะประตูแต่ละบ้านแต่ก็ไม่มีใครสนใจที่จะซื้อกระบอกน้ำนั้นเลย จนเดินทางไปเจอชาวบ้านที่ขายผลไม้ไม่อยู่ จึงตัดสินใจเข้าไปขายอีกครั้ง โดยเล่าให้ชาวบ้านขายผลไม้ที่นั่นฟังว่า “ หากผู้ใดได้ดื่มน้ำนี้จะมีสติปัญญาล้ำเหนือผู้อื่น พวกท่านสนใจจะซื้อไหม? ” ชาวบ้านรู้สึกไม่เชื่อกับคำพูดของพี่น้องทั้งสอง จึงปฏิเสธที่จะไม่ซื้อ.สองพี่น้องเดินออกมาด้วยความโมโหที่วันนี้ไม่ได้ขายแม้แต่กระบอกน้ำกระบอกเดียว ณ.เวลานั้นคำพ้อติ สองพี่น้องจึงได้ตัดสินใจพักไต่ต้นไม้ใหญ่ ซึ่งไม่ไกลจากหมู่บ้านนัก.

เช้าวันรุ่งขึ้น ชาวบ้านในหมู่บ้านใช้ชีวิตตามวิถีชาวบ้านปกติ และมีชาวบ้านกลุ่มหนึ่งที่กำลังจะเดินเข้าป่าเพื่อไปหาอาหาร สองพี่น้องตื่นเช้ามาและเดินมุ่งสู่หมู่บ้านทางใต้ ในขณะที่เดินทางพวกเขาได้สวนทางกับชาวบ้านเหล่านั้น สองพี่น้องถามชาวบ้านว่า “ พวกท่านจะไปไหนจ๊ะ ” เข้าบ้านได้ตอบว่า พวกท่านกำลังจะไปหาอาหารในป่ากัน พวกท่านมีอะไรหรือเปล่า ข้าไม่คืนหน้าพวกท่านเลย ” สองพี่น้องตอบว่า พวกข้ามาจากเมืองทางใต้ นำน้ำศักดิ์สิทธิ์มาขาย หากผู้ใดได้ดื่มจะมีปัญญาล้ำเหนือผู้อื่น สนใจจะซื้อไหม?

ชาวบ้านได้ถามต่อว่า “ น้ำในกระบอกที่พวกท่านว่านี้ ถ้าได้ดื่มแล้วจะทำให้มีปัญญาจริงหรือ ! จันพวกท่านได้ดื่มน้ำพวกนี้แล้วใช่ไหม? ” สองพี่น้องตอบว่า

“ใช่ พวกข้ามีปัญหา” ...

ชาวบ้านได้ตอบกลับว่า “ ถ้าพวกท่านมีปัญหาจริงก็ต้องรู้ว่าไต่ต้นไม้มีอะไรอยู่ ถ้าพวกท่านรู้จริงข้าก็จะยอมซื้อกระบอกน้ำพวกนั้นของท่านทั้งหมดเลย ”

สองพี่น้องได้ครุ่นคิดอยู่นานก็ไม่สามารถให้คำตอบชาวบ้านได้ จึงถามชาวบ้านกลับไปว่า “ แล้วพวกท่านรู้หรือไม่ ไต่ต้นไม้มีอะไร? ” ชาวบ้านจึงตอบกลับไปว่า

แม้พวกท่านจะไม่ดื่มน้ำศักดิ์สิทธิ์ ข้าก็สามารถบอกพวกท่านได้ว่า ไต่ต้นไม้มีไขแมงมุมรังใหญ่อยู่ ถ้าพวกท่านไม่เชื่อก็ลองขุดดูซิ หากไม่พบดั่งที่ข้าว่าพวกเราจะยอมซื้อในราคาสองเท่าเลยก็แล้วกัน ”

Köylüler kutsal suyu duyunca hayranlıklarını ve şaşkınlıklarını belli ettiler ve hemen sordular: “Kovaların içindeki suyu içersen gerçekten seni akıllı yapar mı? Peki, siz içtiniz mi?”

İki kardeş kibirli bir şekilde “evet, biz çok zeki insanlarız” diyerek cevap verdiler.

Köylüler onların gerçekten üstün bir zekâ ve akla sahip olup olmadıklarını denemek istediler. “Eğer gerçek birer bilgeyseniz o vakit şu ağacın altında ne olduğunu biliyor olmalısınız. Eğer gerçeği biliyorsanız, tüm suyunuzu alacağız. “ dediler.

İki kardeş uzun uzun düşündü... Köylülere verilecek cevapları yoktu ve bunun için “Peki siz biliyor musunuz ağacın altında ne var? Diye soruyla karşılık verdiler.

Köylüler şöyle cevap verdi:

“Bunu bilebilmek için kutsal suyu içmeye ihtiyacımız yok. O ağacın altında büyük bir örümceğin yumurtalarının bulunduğu yuva var. Eğer bize inanmıyorsanız, kazmayı deneyebilirsiniz. Eğer dediğimiz gibi örümcek yuvası bulmazsanız, size elinizdeki su için iki kat fazla para öderiz.” dediler.

İki kardeş gerçeğin ne olduğunu görmek için ağacın altındaki toprağı kazmak zorunda kaldılar ve köylülerin dediği gibi ağacın altında örümcek yumurtaları olduğunu görmüş oldular. İki kardeş yaptıklarından utanç duydular ve pişman oldular ve başları önde, güneye doğru yol aldılar.

*Bu masaldan çıkarılacak dersler...

Zekâ kişisel, Allah vergisi bir şeydir, satın alınacak bir nesne değildir. Kim daha çok çalışır ve tecrübe sahibi olursa bilgili olur.

Dil: Tayca

Ülke: Tayland

Çeviren: Yuwaiha Khodey

Üniversitesi: Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

พ่อค้าสองพี่น้องได้ขุดดินไต่ต้นไม้เพื่ออยากจะได้พิสูจน์ว่าไต่ต้นไม้ที่มีแมงมุมตามที่ชาวบ้านกล่าวมาหรือไม่ ขุดไปซึกพักก็พบกับแมงมุมจำนวนมาก จึงทำให้สองพี่น้องนั้นอับอายและเดินออกจากต้นไม้ขึ้นไปทันที และสองพี่น้องคุณั้นได้เดินมุ่งสู่เมืองไต่ด้วยความอับอายและความเสียใจ...

*ข้อคิดที่ได้รับจากนิทานเรื่องนี้:

ปัญญาเป็นเรื่องของนามธรรมจะซื้อจะขายกันเหมือนวัตถุหาได้ไม่ ผู้รู้แจ้งในปัญญาคือผู้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง... นั่นคือประสบการณ์หรือการศึกษาด้วยการกระทำจริงนั่นเอง

คติ “โง่वादฉลาด”

Adaletsizlik

نا انصافی

Pakistan

Çok Eski zamanlarda uzaklarda bir köy varmış. Bu köyün adı “Rupnagar” imiş. Rupnagar’ın sakinleri pek mutlu ve huzur içinde yaşıyorlarmış. Onların ne bir gamı, ne bir sıkıntısı varmış ne de bir kaygıları... Sorunsuz bir şekilde hayatlarını sürdürüyorlarmış. Fakat onların tek bir kusurları varmış ki, o da batıl inançlara inanmalarıymış.

Bir defasında bu köye bir yerden bir baykuş uçup gelmiş ve bir ağaçta yaşamaya başlamış. Bu baykuş her gece ötermiş. Onun ötmesinden köy halkı pek rahatsız olmuşlar. Onlara göre baykuşun ötmesi ve köylerinde yaşaması doğru değilmiş. Onlar, baykuşun yaşadığı köyün yok olup gideceğini düşünüyorlarmış. Bu şekilde uzun bir süre geçmiş. Baykuş geceleri öttüğünde köy halkı çok korkuyormuş. Kendi aralarında, “bu köy artık yok olup gidecek, çünkü burada baykuş ötüyor.” diyorlarmış.

Baykuş gün boyunca insanların kendisi hakkında konuştuklarını duyuyor, onların aptallıklarını ve adaletsizliklerini izliyormuş, fakat sessiz kalmayı tercih ediyormuş. Günlerden bir gün baykuş, “neden ben bu insanların bana atfettiği uğursuzluk ithamını silip yok etmeyeyim ve onlara hakikati söylemeyeyim?” diye düşünmüş. Böylece bir gün o hep oturduğu ağacı bırakıp, evinde tek başında yaşayan bir adamın evinin üstüne oturmuş. Gece olup baykuş ötmeye başladığında ev sahibi bin bir türlü çaba gösterip baykuşu oradan uçururmuş. Baykuş oradan uçtuğu zaman adam uyumaya gidirmiş. Adam uyur uymaz baykuş tekrar gelip adamın kafasına gagasıyla vura vura, “artık bu benim evimdir, sen burayı terk edip git” dermiş.

Bu olaylar devam ederken, bir gün adam, yaşadığı olayı ve baykuşun bir türlü evini terketmediğini arkadaşlarına anlatmış. Arkadaşları adamı, köyün önde gelenlerinin yanına götürmüşler. Adam, ağlayarak, baykuşun ona ettiği kötülükleri ve kendi çaresizliğinin hikâyesini anlatmış. Ev sahibi aynı zaman başındaki yaraları da göstererek adalet talebinde bulunmuş.

Bir sonraki gün köyün yaşlı, saygıdeğer insanları köyün meydanında toplanmışlar ve baykuşla şikâyetçi adamı çağırmışlar. Diğer köylüler de mahkemenin kararını dilemek için oraya gelmişler. Ev sahibinin acılı hikâyesini dinlemişler. Ondan sonra da baykuşa olay hakkında sorular sorulmuş. Baykuş gayet inançlı ve özgüvenli bir tavırla, “bu ev benimdir ve benim olarak kalacaktır. Ben bu evde yaşıyorum. Bu adam haksız yere bağırip çağırıyor” demiş. Baykuş o kadar büyük bir özgüvenle iddiada bulunmuş ki, köyün önde gelen yaşlıları bile bu duruma sessiz kalmışlar. Ayrıca da baykuşun lehine karar vererek, baykuş iddiasında haklıdır, ev onundur demişler. Onlar ev sahibi olan o adama, “durduk yere yalan söyleme ve başkasının malını gasp etme. Git, kalacak başka bir yer bul, demişler. Baykuş sevinçli bir şekilde bir yana, adam ise ağlayarak diğer yana gitmiş. Toplanmış olan diğer insanlar da yavaş yavaş dağılmaya başlamışlar.

پرانے زمانے کی بات ہے۔ ایک گاؤں کا نام روپ نگر تھا۔ روپ نگر گاؤں کے لوگ نہایت خوش حال اور مطمئن تھے۔ انہیں کوئی غم، فکر یا پریشانی نہیں تھی۔ بڑے ہی چین سے زندگی بسر کرتے تھے مگر ان میں ایک خامی تھی کہ وہ توہم پرست تھے۔

ایک دفعہ اس گاؤں میں کہیں سے ایک الو اڑ کر آ گیا اور ایک درخت پر رہنے لگا۔ وہ ہر روز رات کے وقت بولتا تھا۔ اس کے بولنے سے گاؤں کے لوگ بہت پریشان ہوئے۔ ان کے خیال میں الو کا بولنا یا اس کا آبادی میں رہنا ٹھیک نہیں تھا۔ وہ سمجھتے تھے کہ جس بستی میں الو بولتا ہے وہ برباد ہو جاتی ہے۔ کئی دن یونہی گزر گئے۔ الو رات کو بولتا اور بستی کے لوگ ڈرے رہتے اور آپس میں یہی کہتے کہ اب یہ گاؤں تباہ ہو جائے گا کیوں کہ یہاں الو بولتا ہے۔

الو تمام دن اپنے خلاف لوگوں کی باتیں سنتا، ان کی حماقتیں اور نا انصافیاں دیکھتا مگر خاموش رہتا۔ ایک دن اس نے سوچا کہ کیوں نہ میں نحوست کا یہ الزام دھو دوں اور ان لوگوں کو حقیقت بتاؤں۔ چنانچہ ایک روز اس نے خاص درخت چھوڑا جس پر وہ بیٹھتا تھا اور اس مکان میں رہنے لگا جس میں ایک شخص اکیلا رہتا تھا۔ رات کو جب الو بولتا تو گھر کا مالک کسی نہ کسی طرح اس کو اڑا دیتا۔ جب وہ اڑ جاتا تو سو جاتا۔ جو نہی وہ سوتا الو آکر اس کے سر میں چو نچیں مارنے لگتا اور کہتا کہ یہ میرا گھر ہے تم اسے چھوڑ دو۔

جب اس واقعے کو کئی دن گزر گئے اور الو گھر سے نا گیا تو اس آدمی نے یہ بات اپنے دوستوں کو بتائی۔ یہ لوگ اس آدمی کے ساتھ گاؤں کے سرکردہ لوگوں کے پاس گئے اور اس نے رورو کر الو کی زیادتی اور اپنی بے بسی کا قصہ سنایا۔ گھر کے مالک نے اپنا زخمی سر بھی دکھایا اور ان سے انصاف طلب کیا۔

اگلے دن گاؤں کے معزز لوگ گاؤں کے چھو پال میں جمع ہوئے۔ الو اور اس آدمی کو بلایا گیا گاؤں کے دوسرے لوگ بھی فیصلہ سننے کے لیے چلے آئے۔ گھر کے مالک سے اس کی دکھ بھری داستان سنی گئی۔ پھر الو سے پوچھا گیا کہ یہ کیا قصہ ہے؟ الو نے نہایت یقین اور اعتماد سے کہا، ”مکان میرا ہے اور میرا ہی رہے گا۔ میں اس میں رہتا ہوں۔ یہ شخص ناحق شور مچاتا ہے۔“ الو نے یہ دعویٰ اتنے اعتماد سے کیا گاؤں کے معزز لوگ کچھ نہ بول سکے اور انہوں نے الو کے حق میں فیصلہ سناتے ہوئے کہا، ”الو سچا ہے۔ مکان اس کا ہے۔“ انہوں نے مالک سے کہا، ”خو اہ مخواہ جھوٹ مت بولو اور کسی کی چیز پر قبضہ مت جماؤ۔ جاو کہیں اور رہنے کا بندوبست کرو“ الو خوش خوش ایک طرف کو چلا گیا اور مالک مکان بیچارہ روتا ہوا ایک طرف کو چل دیا۔ دوسرے لوگ بھی اپنے اپنے گھر جانے کے لئے منتشر ہوئے لگے۔

کچھ دور جا کر الو واپس آیا۔ اس شخص کو بلا یا جو روتا ہوا جا رہا تھا اور باقی لوگوں کو بھی بیٹھنے کو کہا۔ تمام لوگ حیران تھے کہ الو کیوں واپس آیا ہے۔ اس سوچ بچار میں

Topluluk uzaklaşmadan baykuş geri dönmüş. Ağlayarak giden adamı çağırmış ve diğer gelenlere de oturmalarını söylemiş. Topluluk baykuşun dönüşüne hayret etmiş. Onlar bunu düşünüp birbirlerinin yüzüne bakarlarken, baykuş onlara hitap ederek, “Ey Rupnagarlılar! Sizin köyünüze geldiğimden beri baykuşun uğursuz olduğu hakkında konuştuklarınızı işitiyorum. Onun ötmesinden köy yok olup gidecek diye inandığınız şeyler tamamen yanlıştır. Benim ötmem değil; asıl sizin adaletsizliğiniz bu köyü yok edecektir. Kendiniz düşünün! Hiç baykuşun evi olmuş mu? Hayır! Hiçbir zaman olmamış. Evler daima insanların oluyor. Bu nasıl bir insafsızlıktır ki, dediklerimin etkisinde kalarak benim lehime karar verdiniz. Bu tamamen yanlıştır demiş. Ondan sonra ev sahibine hitap ederek, “Kardeşim! Evde senindir, sana hayırlı olsun. Ben sadece köylülere, bana attettikleri ‘baykuşun uğursuz olduğu’ ithamının ve ‘hangi yere giderse yıkımı getiriyor’ inancının yanlışı olduğunu söylemeye gelmişim.” demiş.

“Kimse kimseyi yok edemez; fakat adaletsizlik ve zulüm toplumları yok eder.”

Dil: Urduca

Ülke: Pakistan

Çeviri: Abdul Rehman (MAYAR)

Üniversitesi: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe Ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, Dinler Tarihi Bilim Dalı.

ایک دوسرے کو دیکھ رہے تھے کہ الو ان سے مخاطب ہوا۔ ” اے روپ نگر کے رہنے و ا لو ! جب سے میں تمہاری بستی میں آیا ہوں مسلسل یہی سن رہا ہوں کہ الو منحوس ہے۔ اس کہ بولنے سے بستی اجڑ جائیگی مگر یہ خیال غلط ہے۔ میرے بولنے سے یہ بستی نہینا جڑے گی۔ اس کو تمہاری نا انصافی برباد کر دی گی۔ خود سوچو! کبھی الو کا بھی مکان ہوا ہے؟ نہیں ہر گز نہیں۔ مکان انسانوں کے ہی ہوا کرتے ہیں۔ یہ تمہارا کیسا انصاف ہے کہ میری باتوں سے مرعوب ہو کر تم نے میرے حق میں فیصلہ دے دیا جو سراسر غلط اور نا جائز ہے۔“ پھر مکان کے مالک کو مخاطب کیا : ” بھائی! گھر تمہارا ہی ہے، تمہیں مبارک ہو۔ میں تو بستی والوں کو صرف یہ بتانا چاہتا تھا کہ انہوں نے مجھ پر جو الزام دھرا تھا کہ الو منحوس جانور ہے، یہ جس آبادی میں آکر بولتا ہے یا رہتا ہے وہ تباہ ہو جاتی ہے۔ بالکل غلط ہے۔ کوئی کسی کو تباہ نہیں کرتا مگر نا انصافی اور ظلم بستیاں اجاڑ دیتے ہیں۔“

زبان: اردو

ملک: پاکستان

ترجمہ بزبان ترکی: عبدالرحمن مایار

Dut Ağacı'nın Gölgesi

نۆجمه سايیسی

Doğu Türkistan

Çok eski zamanlarda köyün birinde zengin bir adam yaşarmış. Zengin adamın büyük bir bahçesi ve bahçenin önünde de büyük bir dut ağacı varmış. Ağacın gölgesi öğle vakitlerinde yola ve bahçeye düşermiş. Çiftçiler ve oradan geçenler yorulduklarında o dut ağacının gölgesi altında dinlenecek olurlarsa zengin adam gelip, “Hemen gidin buradan! Başka bir gölge bulup orada serinleyin diyerek onları kovarmış. O köyde Epçilem adında bir çocuk varmış. O çocuk zengin adamın bu cimri ve çirkin davranışlarından çok nefret ediyor, zengin bu davranışlarına karşılık ona nasıl bir ders verebiliriz diye düşünüyormuş. Bir gün aklına bir fikir gelmiş. Ama bu plan gerçekleşene kadar sonbahar geçip kış gelmiş. Epçilem, kışın ormandan kavak ağacı kesip, annesine babasına yardım etmiş. Bundan dolayı arkadaşları ile oyun oynamaya vakti olmamış.

Evlerde yiyecek tek bir lokma bile kalmamış ve gel zaman git zaman bahar gelmiş. Tarlalarda çiftçiler şarkı söyleyerek çalışmaya başlamışlar. Çiçekler açmış, bülbüller ötmeye başlamış.

Epçilem de, arkadaşlarıyla buluşup pazara giderken yolda;

Bu dünyaya büyük derler,

Büyükliğini göremedik,

Avuç kadar yer de değil,

Gölgeye bile sahip olamadık.

Pazaryolu uzun yol,

Sıcakta çocuklar ağlar.

Gölgede dinlenirsin,

Zengin gelip kovalar! diye şarkı söylermiş.

Yürüye yürüye dut ağacının yanına gelmişler ve dinlenmek için ağacın altına oturmuşlar. Oturur oturmaz zengin adam çıka gelmiş ve “Hey fakir, çekil, haydi yoluna git!” diye bağırmiş.

Epçilem “Beyim, bu yol herkesin yolu” demiş zengin adam ise “Doğru, yol herkesin, ama bu ağaç gölgesi sadece benim” diyerek cevap vermiş.

Epçilem “Biraz dinlenirsem bu ağacın gölgesi azalır mı acaba?” diye alaycı bir şekilde sor-

بۇرۇن بىر يېزىدا بىر باي بولغانىكەن. بازارغا ئۇتىدىغان چوڭ يول ئۈستىدە ئۇنىڭ يوغان بىر ھويلىسى، ئىشىك ئالدىدا ناھايىتى چوڭ بىر تۈپ ئۈجمە دەرىخى بار ئىكەن. دەرمەننىڭ سايىسى چۈش ۋاقىتلىرىدا يولغا، ھويلىغا ۋە ھويلىنىڭ كەڭ شادىلىق ئايۋانلىرىغا چۈشۈپ تۇرىدىكەن. دېھقانلار ۋە يولۇچىلار ئىسسىق كۈنلەردە ھېرىپ-ئېچىپ كېلىپ، شۇ ئۈجمە سايىسىدە ھاردۇق ئېلىپ ئۈتمەكچى بولسا، باي چىقىپ:

__ ماڭ كەت، باشقا يەرگە بېرىپ سايىداش... __ دەپ قوغلايدىكەن. شۇ يېزىدا ئەپچىلەم دېگەن بىر يىگىت بولۇپ، ئۇ يىگىت باينىڭ ئاشۇنداق پەسلىكىگە ۋە پىخسىقلىقىغا غەزەپلىنىپتۇ. ئۇ "قانداق قىلساق دەردىمىز چىقار؟" دەپ ئويلاپ-ئويلاپ "كۈلۈپتۇ"، قورساققا بىر ئىش پۈكۈپتۇ، لېكىن قورسىقىدىكى ھىيلىنى چىقارغۇچە، كۈز ئۈتۈپ، قىش كەپتۇ، كەلگەندىمۇ قاتتىق كەپتۇ. "قىش ئۈچىقى تار، قوپ ئۈيۈڭگە بار" دېگەندەك، ناغىنىلىرى

بىلەن مورا، ئوچاق ئالدىدا مۇڭداشقۇدەك بولماپتۇ. جاڭگالدىن توغراق توشۇپ سېتىپتۇ، ئۇۋاقلىرىنى ئەكەپ ئوچاققا يېقىپتۇ، شۇنداق قىلىپ ئاتا-ئانىلىرىنى بېقىپتۇ.

قورساقلار تارتىشىپ پەي بولغاندا، سۈڭەكلەردە يىلىك تۈگەپ نەي بولغاندا ئەتىياز كەپتۇ. بالىلار چېچەك تېرىشىپ ئويناپتۇ، ئېتىزلاردا مۇڭلۇق ناخشا، تىرىكچىلىك قايناپتۇ. چوغلۇقلار ئېچىلىپ، كاككۇكلار سايراپتۇ. ئەپچىلەم ئېتىز يوللىرىدا ناغىنىلىرى بىلەن تېپىشىپ بىر تۈگۈنگە كېلىشىپ، كۈڭلى نامان بوپتۇ؛ ئاندىن بىر كۈنى مۇنۇ ناخشىنى ئېيتىپ شەھەرگە راۋان بوپتۇ:

بازار يولى يىراق يول،

تومۇزدا باللا يىغلايدۇ.

سايىدە ياتاي دېسەڭ،

بايلا چىقىپ قوغلايدۇ.

ئۇ ئالەمنى كەڭ دەيدۇ،

بىلەلمىدۇق زادىلا.

ئاللىقانچىلىك يەر تۇرماق،

يېتەلمىدۇق سايىغا.

ئەپچىلەم ماڭا-ماڭا تاق چۈشلەر بىلەن ھېرىپ-ئېچىپ، تەرگە پىشىپ، ھېلىقى باينىڭ ئىشىكى ئالدىغا ئۇلىشا-ئۇلاشمايلا ئىتلىرى قاۋاپتۇ؛ "ئۇھ!" دەپ ئۈجمە سايىسىگە ئۈزىنى تاشلىشىغا باي چىقىپ توۋالپتۇ:

__ ھەي گاداي، ئەمدى سېن نەدىن پەيدا بولدۇڭ، ئوت بۇ ياققا!

__ باي ئاكا، بۇ كۈپچىلىك ئۈتىدىغان يول ئۈستىغۇ.

__ يول كۈپنىڭ بولغان بىلەن، ئۈجمىنىڭ سايىسى مېنىڭ.

__ بىر ئاز دېمىنى ئېلىۋالغۇچە ئۈجمىلىرىنىڭ سايىسى تۈگەپ قالماس.

__ تۈگەپ قالسا بولامتى ئەمەسە؟ ئۈجمە ئۈستۈرۈپ بەرگەندەك گەپ قىلسەنغۇ. بىلەمسەن، بۇ ئۈجمىنىڭ

ھەر بىر يوپۇرمىقى بىر ئاق تەڭگىگە توختىغان! ...

muş.

Zengin adam “azalmasını mı isterdin? Bu ağacı benim için sen yetiştirmişsin gibi konuşma. Biliyor musun bu ağacın her bir yaprağı bir akçeye denk gelir” demiş.

Epçilem “Demek ki, ben burada paranın gölgesi altında oturuyor muşumda haberim yokmuş?”

Evet! Demiş zengin adam. “paranın gölgesi altında yalnızca zenginler oturabilir, sana şunu söyleyeyim: eğer paran varsa sen de oturabilirsin”

“Param varsa ben de burada oturabilirim demek!?” diyerek cevap vermiş ve eklemiş “şu halde, bu dut ağacının gölgesini bana satar mısınız?”

Zengin adam, Epçilem’e çok konuşmadan yoluna devam etmesini söylemiş.

Epçilem susmamış tabii ki ve “Paranın insanı çok gevezeleştirdiğini siz de iyi biliyorsunuz beyim” diyerek konuşmasını sürdürmüştü.

Para sözünü duyunca zengin adam susmuş ve Epçilem’in sözünü beklemiş. Fakat sonunda dayanamayıp kendisi konuşmaya başlamış ve sözü ödeme yapılacak paraya getirmiş.

Epçilem, “Satın alma işleri öyle kolay işler değil, siz imam ve kadıları çağırın, ben de bir kaç arkadaşımı çağırayım. Aramızda bir sözleşme imzalamalıyız” demiş.

Gerçekten mi? Diyerek şaşkınlıkla sormuş Zengin adam ve eklemiş: “Dur o zaman! önce fiyat konuşalım sonra kalan işler kolay demiş”

Pazarlık yapa yapa gölge fiyatı 400 akçe olarak belirlenmiş. Epçilem önce 50 akçe verip zengin adama sözleşmeyi imzalattıktan sonra arkadaşlarını çağırmaya gitmiş.

Zengin adamın ağız kulağına yetişmiş ve kendi kendine “Zavallı çocuk! Bu zengin Bey’in yapacaklarını göreceksin. Bu kadar da saf olunur mu?” demiş ve evdeki hizmetçilerden birine kadıyı çağırmasını emretmiş. Daha sonra bu iş başkaları tarafından duyulup bozulmasını diye kadıyı kendisi çağırmaya gitmiş.

Ertesi gün herkes toplanmış, zengin adamda kadıyla birlikte damga için mühür hazırlamış. Epçilem de arkadaşlarıyla paraları hazırlamış.

___ بۇ گەپچە، مەن پۇلنىڭ سايىسىدە ئولتۇرۇپتىمەن-دە؟
 ___ توغرا، لېكىن پۇلنىڭ سايىسىدە باي ئۆزى ئولتۇرىدۇ. مەن ساڭا ئېيتىپ قوياي، ئەگەر پۇلۇڭ بولسا
 سەنمۇ ئولتۇرىسەن. ___ پۇلۇم بولسا ئولتۇرامدىمەن؟
 ___ ھەئە، ئەلۋەتتە.
 ___ ئۇنداق بولسا، ئۈجمىلىرىنىڭ سايىسىنى ساتاملا؟
 ___ چوڭ سۈزلىمەي، يولۇڭغا ماڭساڭ بولارمىكىن!
 ___ پۇلنىڭ چوڭ سۈزلىتىدىغانلىقىنى ئۆزلىرى بىلەلا؟

___ ...
 باي دۇدۇقلاپ قاپتۇ ۋە پۇلنى ئويلاپ جىم بوپتۇ، قۇلاقلىرى دىڭ بوپتۇ. ئاخىر تاقەت قىلالماي، تىلى سۈزگە
 كەپتۇ، سۈزگە كەلگەندىمۇ، ئاۋۋال باھاغا ___ پۇلغا كەپتۇ. ئەپچىلەم:
 ___ سودا ئىشى ئاسان ئەمەس، سىلىمۇ ئىمام-مەزىنلىرىنى قىچقارسىلا، مەنمۇ بىر-ئىككى ئاغىنىمىنى
 قىچقىراي، خەت-مۇھور قىلىشايلى... ___ دەپتۇ. باي: ___ گېپىڭ راست بولسا، توختاپ تۇر، ئاۋۋال باھاسىنى
 كېلىشىۋېلى، ئاندىن ئۈچىدىن بىر نەرسە بەر، قالغان ئىشلار ئاسان... ___ دەپتۇ.
 ئۇياققا تارتىشىپ، بۇياققا تارتىشىپ ئاخىر ئۈجمە سايىسىنىڭ باھاسى 400 تەڭگە ئاق كۈمۈشكە توختاپتۇ.
 ئۈچىدىن 50 تەڭگە بېرىپ ئورنىغا بايدىن تىلخەت ئېلىپ، ئەپچىلەم ئاغىنىلىرىنى قىچقارغىلى مېڭىپتۇ.
 باينىڭ ئاغىزى قۇلىقىغا يېتىپ: ”خۇدا ئۇرغان ئەخمەقنى ئەمدى باي ئاكاڭنىڭ ئۇرغىنىنى كۈر! مۇنداقمۇ
 ئولجا

بولارمۇ...“ دەپتۇ-دە، قازىغا كىشى يۈگۈرتۈپتۇ. ئارقىدىن ”توختا!“ دەپ توختىتىپتۇ، كۈڭلەدە: ”بۇنى كىشىلەر
 تۇيىمسۇن، ئىش بۇزۇلمىسۇن، قازىنى توغرىلاش ئۈچۈن، ئۈزۈم بېرىشىم كېرەك“ دەپ ئۆزى يۈگۈرۈپتۇ.
 ئەتىسى ھەممىسى يىغىلىپتۇ، قازىمۇ باي ئاكاملار بىلەن ماقۇللىشىۋېلىپ، مۇھورىنى يالاپ ئولتۇرۇپتۇ؛
 ئەپچىلەممۇ روزمەتكە ئوخشاش بىر-ئىككى ئاغىنىسىنى باشلاپ، ئالدىدىن تەييارلىۋالغان سۈزلىرىنى پۈكۈپ،
 جايلىۋالغان پۇللىرىنى بەللىرىگە تۈگۈپ يېتىپ كەپتۇ. قازى:
 ___ ئەلۋەدۇ مىنەل ئىمان، بىزىلەر بولساق شاھت... ___ دەپ قەلەمنى قەغەزگە سۇۋاشقا باشلاپتۇ. خەتنىڭ
 بېشىغا ”تەخىبى بىر مىڭ، ئېشىكى ئۈچ يۈز، توقۇمى ئون توققۇز، ماھى سەپەر قوشنىسىدا، باي غوجامنىڭ
 ھويلىسىدا“ دېگەنگە ئوخشاش سۈزلىرى، ئاندىن ”مەنكى سەلەي باي ھويلىمىنىڭ كوچا پاسىلىدىكى چوڭ
 ئۈجمىنىڭ
 سايىسىنى ئەپچىلاخۇنغا ئۈز ئىختىيارىم بىلەن ھازارى مەجلىس ئالدىدا تۈت يۈز تەڭگە كۈمۈشكە ساتتىم.
 تاكى

ئۈجمە ئۆزى قېرىپ يوقالغۇچە ئۇنىڭ سايىسىدىن ئەپچىلاخۇن ۋە ھەتتاكى ئۇنىڭ ئۇرۇق-تۇغقان، دوست-
 بۇرادەرلىرىمۇ ھەر قاچان، ھەر زامان بىمالال پايدىلىنىدۇ. مۇبادا بۇنىڭغا پېقىر ۋە مېنىڭ ئەۋلادلىرىم نارازى
 بولۇپ دەۋا قىلسا، يۇرت، شەرىئەت ئالدىدا دەۋاسى باتىل بولغاي“ دېگەن گەپلەر يېزىلىپتۇ. ئاخىرىغا
 ساتقۇچى،

“bizler şahidiz... “ diyerek kâğıt üstünde kalemi oynatmaya başlamışlar. Sözleşme başına “sıpası bin, eşeği üç yüz, semeri on dokuz, zengin beyin bahçesinde... “gibi cümleler, sonra “ben ki Seley bey! Kapımın önündeki büyük dut ağacının gölgesini kendim isteyerek Epçilem’e dört yüz akçeye sattım. Ağaç doğal olarak yaşlanıp kuruyana kadar onun gölgesinden Epçilem ve onun akrabaları, arkadaşları, onun tanıdıkları istedikleri herhangi bir zaman da istifade edebilirler. Eğer buna ben ya da benim evlatlarım karşı olarak dava açarsa, halk ve şeriat önünde bu dava düşer. “diye yazılmış ve imzalar atılmış.

Kadı, “Hayırlısı olsun Epçilem, senin gibi evi bile olmayan bir çocuğun, zengin bir beyin kapısı önünde mülkünün olması Allah’ın hediyesidir. Senin başına devlet kuşu kondu” diyerek mühür ücretini almış ve herkes evlerine geri dönmüş.

Zamanla hava ısınmaya başlamış, Epçilem pazara gidiş ve dönüş zamanlarında ağaç altında rahatça dinleniyormuş ve bazen arkadaşlarıyla ravap* (Geleneksel Uygur Enstrümanı) çalıp dans ediyor, beraber şarkılar söylüyorlarmış.

Bir gün zengin adam çıkmış ve “Bu ne gürültü!” diye bağırılmış. Epçilem “Dut ağacının gölgesi benim, ağacı bey efendinin” diyerek, zengin adamın yüzüne bile bakmadan cevap vermiş. Zengin adam kendi kendine “Soğanın postu çok, aptalın dostu çok, diye dememişler boşuna. Bu aptalın arkadaşı köpek kurdu kadar çokmuş” demiş.

Çok öfkelenen zengin adam dayanamayıp baltasını alıp ağacı kesmeye kalkmış, vurulan balta darbelerinden dolayı bir kısmı kaybolan gölge için az kalsın ceza ödeyecekmış. Zengin adam daha da gerginleşmiş.

Zengin adam, bir gün bahçesinde dinlenirken Epçilem arkadaşlarıyla beraber zengin adamın evine girmişler. Bu duruma çok şaşırın zengin adam ne olduğunu sorduğunda, Epçilem, “Beyim, bizim satın aldığımız gölge sizin bahçeye girmiş biz de onu aramak için girdik” demiş ve eşeklerini bağlayıp, ceketlerini çıkarıp yere koyup rahatça dinlenmeye başlamışlar. Zengin adam, kendine zarar verecek kadar çok sinirlenmiş.

Yine günlerden bir gün, zengin adamın hanımları evinde süslenmeleriyle meşgulken, çocukları dışardan ağlayarak avluya girmişler.

Hanımların eli ayağına dolaşmış. Toparlanıp dışarı çıktıklarında, çocuklarının kendilerini perişan edecek kadar ağladıklarını görmüşler. Çocuklar bir yandan ağlıyor bir yandan da “dut ağacı gölgesinde yatan arabacılar kötü sözler söyleyerek, gölgeye yaklaşmayın! dediler. Dut

نالغۇچى ۋە گۇۋاھ-شاھىتلار قول قويۇپتۇ. قازى:

__ مۇبارەك بولسۇن، ئەپچىلاخۇن! سىلدىكە ماكانسىز بىر ئادەمنىڭ باي غوجامنىڭ ئىشىكى ئالدىدا مۇنچىلىك مۈلۈككە ئىگە بولغانلىرى خۇدانىڭ چوڭ ئىلتىپاتى. سىلدىنڭ باشلىرىغا ئۈجمىنىڭ سايىسى چۈشتى... __ دەپ مۇھۈر ھەققى ئېلىپ، قوينىغا ساپتۇ، ئىمام ۋە مەزىناخۇنۇممۇ قۇرۇق قالماپتۇ، ئۇلار باي غوجامدىن قانچىلىك مۇھۈر ھەققى ئالدى، بۇنىسى مەلۇم ئەمەس. ئىشقىلىپ توختام "پۈتۈپتۇ"، ھەممەيلەن ئۇيلىرىگە كېتىپتۇ. كۈندىن-كۈنگە ھاۋا ئىسسىپتۇ. ئەپچىلەم بازارغا باراردا ۋە ياناردا ھېلىقى ئۈجمىنىڭ سايىسىگە كېلىپ بەخىرامان

ئېغىيلىدىغان، سايدە راۋاپ چېلىپ ئوينايدىغان، ئاغىنىلىرى قوشۇلۇپ ناخشا توۋلايدىغان بوپتۇ. باي چىقىپ: __ نېمە ۋاراك-چۈرۈك بۇ؟ __ دەپ ۋارقىراپتۇ، ئەپچىلەم:

__ ئۈجمە سايىسى ئاكاڭ قارىغىنىڭ، ياغىچى باي غوجامنىڭ، __ دەپ پەرۋا قىلماي جاۋاب بېرىپتۇ. باي: "پىيازنىڭ پوستى كۆپ، ئەخمەقنىڭ دوستى دېگەندەك، بۇ كاساپەتنىڭ ئەۋلادى ئىتنىڭ قۇرىندەك كۆپ ئىكەن" دەپ ھېچكىمنى كوغلىيالماپتۇ، ساقلىنى چىشلەپ ئۇخلىيالماپتۇ.

ئارىلىقتا باي پالتىسىنى ئاچىقىپ، ئۈجمىنى كېسىپ تاشلىماقچى بوپتۇ. ئاچىقىغا پايلىماي ئۇرۇلغان پالتا ئىزدىن كەمتۈك بولۇپ قالغان سايىنى تۈلەپ بېرىشكە تاس-تاس قاپتۇ. باي تېخىمۇ تېرىكىپ ھەسرەت يۇتۇپتۇ.

بىر كۈنى باي ئايۋاندا سېسىق كېكىرىپ سوزۇلۇپ ياتسا، ئەپچىلەم ئاغىنىلىرى بىلەن ئېشەكلىرىنى يېتىلىشىپ، باينىڭ ھويلىسىغا كىرىپ كەتپتۇ. باي: __ ۋاي، نېمە گەپ؟ __ دېسە، ئەپچىلەم:

__ تەقىسر، سايمىز ھويلىغا كىرىۋاپتۇ. شۇنى ئىزدەپ كىردۇق، __ دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ۋە ئېشەكلىرىنى سايىگە قوزۇق قېقىپ باغلاپ، چاپانلىرىنى يېشىپ تاشلاپ، خاتىرجەم ئولتۇرۇپتۇ... باي "ھىم" دەپ ئۆزىنىڭ گۆشىنى ئۆزى يېگۈدەك بوپتۇ.

بىر كۈنى باينىڭ خوتۇنلىرى ئوسما قويۇشۇپ ئولتۇرسا، باينىڭ بالىلىرى ھويلىغا يىغلاپ كىرىپتۇ. ئاغىچا-خېنىملار سۇپىلارغا پۇتلىشىپ يېقىلىپ-قوپۇپ چىقسا، بالىلىرى يۈزلىرىنى تاتىلاپ، يەردە يېتىپ ئۈلگۈدەك ھۆگرەك ئېتىپ يىغلاۋاتقۇدەك.

__ ئۈجمە سايىسىدە ياتقان ئېشەكچىلەر: "سايىگە يېقىن كېلىشمە، ھارمىلار!" دېدى، ھى... ھى! ئۈجمىگە چىقىمىز دېسەك، "سايە يوق يەردىن چىقىش" دېدى، ھى... ھى! دادام قېنى؟ ھى... ھى! __ ۋاي بېشىڭنى يەيدىغان گادايلار... ئەمدى ئۈلۈپتۇق! ھەممە گۇناھ ئاشۇ تويماس يوھا (ئەجدىھا)دا... پۇل دېسە بىزنىمۇ سېتىشتىن يانمايدۇ. يىغلىماڭلار، ئوبدان بالىلىرىم. خەپ! داداڭلار كەلسۇنچۇ، نى ئات، نى نومۇس بۇ... __

تالادا ھويلىدىكى ۋاك-چۇڭنى كۈزگە ئىلمىغاندەك راۋابنىڭ ئاۋازى تازا قىزىپتۇ ۋە ئۇزاقتىن كېيىن ئاندىن

ağacına çıkmak istediğimizde, gölge olmayan yerden çıkın! dediler. Babamız nerede?” diyorlarmış. Kadınlar, “Vah başımıza gelenler. Şimdi yandık biz. Ağlamayın tatlı çocuklar... hele bir babanız gelsin” diyerek çocukları avutmuşlar.

Dışarıda ise avludaki uğultuya, ağlaşan çocukların gürültüsüne rağmen, ravabın sesi zirveye ulaşmış ve bir süre sonra susmuş.

Günlerin birinde zengin adam tarladan gelmiş. O kadar yorulmuş ki sanki nefesi o anda duracak gibi kesiliyormuş. Yüzü düşmüş, dudakları sarkmış bir haldeymiş. Zengin adam geldiği vakit, dut ağacının gölgesi, evin büyük kapısına yansımaktaymış. Zengin adam kapıdaki gölgeye sığınmış atıyla gelir gelmez. Epçilem bunu görür görmez, “Durun Beyim! Para kimin ise gölgeden sadece o istifade edebilir” demiş. Zengin adam ağzını zorla açsa da yoldan geçen gidenin toplanıp kendisinin rezil olmasını istemezcesine derdini içine atmış ve bir söz söylememek için dilini dahi kıpırdatmamış.

Fakat daha fazla dayanamamış ve “O zaman ben paramı öder ve gölgeden istifade ederim demiş. Ne kadar istiyorsun? Çabuk söyle!” demiş. Bu konuşmalar esnasında pazar’dan dönenler yaklaştırmaya dut ağacının gölgesine yaklaştırmaya başlamış. Epçilem “50 akçe” diyerek cevap vermiş, zengin adama.

Zengin adam, gelenlerin çoğaldığını görünce, “50 akçeyi şimdi getireceğim” diyerek atı onlara vererek kibirli bir şekilde kendini avlusuna atmış. Epçilem mühür hakkına giden parayı da ödetmiş.

Zengin adam bundan sonra beri böyle büyük harçları ödememek için, kapıya düşen gölgeleri kendi ve aile camialarının rahatça geçmesi için gene 50 akçe verip, kapıya düşen gölgeleri zorla elde etmiş. Akıllı zengininin hatırına, ahmakların kerametlerinin nasıl olduğu gelmemiş.

Pazarın kurulduğu bir gün, zengin adam şehirli arkadaşlarını davet etmiş. Sofra, misafirler için, sokaktaki büyük dut ağacının gölgesine taşınmış ve pilavlar ikram edilmeye başlandığında, bir kaç kişi eşeklerini sürükleyerek gelmişler.

Epçilem ve diğerlerinin ne için geldiklerini bilen zengin, gölgeye bakarak donakalmış.

Bu işlerin aslını bilmeyen misafirler ise şaşırıp kalmışlar. Zengine bakıp gülmek için kendilerini zor tutmuşlar. Misafir zenginlerden biri bu gelenlerin zengin köleleri olduğunu

پەسىيەپتۇ.

بىر كۈنى باي ئېتىزدىن كەپتۇ، ئۈلگۈچە ھېرىپ يېقىلاي دەپتۇ، تەرگە چۈمۈلۈپ، يۈزلىرى ئېسىلىپ، كالىپۇكلىرى ساڭگىلاپ، خىرىلداپ قاپتۇ. باينىڭ كەلگەن ۋاقتى ئۈجمىنىڭ سايىسى دەل دەرۋازىغا چۈشكەن چېغى

ئىكەن، باي دەرۋازىدىكى سايىگە ئېتىنى دېۋىتىپ شۇنداق كېلىشىگە، ئەپچىلەم: __ توختىسلا باي ئاكا، پۇل كىمنىڭ بولسا، سايىدىن شۇ ئۈزىلا ئۈتىدۇ... __ دەپتۇ. باي ناران زۇۋانغا كەلگەن بولسىمۇ، دەردى ئىچىگە ئۇرۇپ، كالىپۇكلىرىنى مىدىرلىتالماي قاپتۇ. باي ۋاراڭ-چۇرۇڭ چىقسا، يولۇچىلار

يىغىلىپ زاڭلىق ئىچىدە قېلىشتىن قورققانمۇ:

__ ئەمىسە، مەن ئۈز پۇلۇمنىڭ سايىسىدىن ئۈتمەن، قانچە پۇل ئالسىن؟ تېز گەپ قىل! __ دەپتۇ.

ئۇنىڭغىچە بازاردىن قايتقانلار يېقىنلاپ قاپتۇ، ئەپچىلەم:

__ 50 تەڭگە، __ دەپتۇ.

باي كېلىۋاتقان خەقلەرنى كۈرۈپ، كۈڭلەدە ئىشنىڭ ئەپلەشمىگەننى سېزىپ:

__ 50 تەڭگىنى ھازىر ئاچىقىپ بېرىمەن، __ دەپ ئاتنى تۇتقۇزۇپ قويۇپ، چوڭچىلىق بىلەن ھويلىسىغا ئۈزىنى ئېتىپتۇ. ئەپچىلەم مۇھۈر ھەققىگە كەتكەن پۇلنى تولىتىپتۇ.

ئەمما باي شۇنىڭدىن كېيىن مۇنداق چوڭ چىقىملارنى تۈلمەسلىك ئۈچۈن، دەرۋازىغا چۈشكەن سايىلەرنى ئۈزى ۋە ئالە-جەمەتلەرنىڭ بىمالال ئۈتۈۋېرىشى ئۈچۈن يەنە 50 تەڭگە بېرىپ، دەرۋازىغا چۈشكەن سايىنى ناران

ئۈز ئىختىيارغا ئېلىۋاپتۇ. "ئەقىللىق" باينىڭ ئېسىگە "ئەخمەقلەر" نىڭ يەنە قانداق كارامەتلىرى بارلىقى كەلمەپتۇ.

بىر بازار كۈنى، باي شەھەرلىك ئەل-ئاغىنلىرىنى چايغا قىچقىرىپتۇ... مېھمانلار داستىخاننى شادىلىق ئايۋان __ كوچىدىكى يوغان ئۈجمىنىڭ سايىسى چۈشكەن سۇپىغا يۈتكەپ، تېخى ئەمدىلا ياسىن پولۇنىڭ ئۈستىگە

يىغلاي دەپ تۇرغاندا، بىر نەچچە كىشى ئېشەكلىرىنى يېتىلىشىپ، چورۇقلىرىنى سۈرىشىپ كىرىپ كەپتۇ... ئەپچىلەم ۋە روزمەتلەرنىڭ نېمىگە كەلگەنلىكىنى بىلگەن باي سۇپىدىكى سايىگە قاراپ قېتىپ قاپتۇ، ئاسمانغا قاراپ ئالىيىپتۇ، بۇ غەدىيەكلىرى لىپىلداپ كېتىپتۇ.

بۇ ئىشلارنىڭ تەكتىنى بىلمىگەن مېھمانلار ھەيران قاپتۇ. بايغا قاراپ كۈلۈشكىلى تاس قاپتۇ. مېھمان بايلاردىن بىرى بۇ كەلگەنلەر باينىڭ مالايلىرى بولسا كېرەك دەپ:

__ قېنى، سەلىياخۇن، ماۋۇ چورۇقۋايىلارغا بىر نەرسە دېمەملا، ئېشەكلىرىنى نېرى تارتىشىسۇن!

تۈگىتەلمەيدىغان قەرزلىرى بارمىتىيا؟! نېمانچىلا گەپ قىلالماي قېتىپ قالدىلا؟! __ دەپتۇ. باي بىر چۈگىلىگەندەك بولۇپ ئېسىگە كەپتۇ ۋە ئەپچىلەمگە:

__ خۇدا ھەققى، ھەر ئىش بولسا كېيىن سۈزلىشىيلى، قېنى سىلەر مۇ مېھمان، ئايەردە ئولتۇرۇڭلار،

sanarak, “Bey! Bunlara niçin bir şey söylemiyorsunuz? Eşeklerini uzaklaştırınlar buradan! Alacakları mı var yoksa? Niye konuşmuyorsunuz?” demiş.

Zengin akli başına gelmiş ve Epçilem’e, Allah hakkı için! Ne varsa sonra konuşalım, buyurun sizlerde misafirsiniz, orada oturun. Sizlere de sofraya hazırlayalım” demiş.

Epçilem ve diğerleri, “Beyim! Misafirlerinizi nerede ağırlamak isterseniz oraya gidin. Biz sizden sofraya satın almadık” demişler ve gölge altına gelip eşeklerini bağlayıp, ceketlerini yere koymuşlar. Misafirler “yemekler bize haram oldu!” demişler ve geri çekilmişler.

Epçilem ise “yemeklerin haram olması değil önemli olan. Ama bizim bu 400 akçeye satın aldığımız gölgenin sizlerin ayakları altında kalması asıl haram olan ve bu durum çok kötü bir durumdur” diyerek sırrı açığa çıkarıvermiş. Bunu duyan herke, bu konuda dedikodu yapmaya başlamış. Zengin misafirler, birbirlerine : “Bizi misafir eden zengin beyin sırrı açığa çıktı” demişler ve evlerine dönmüşler. Zengin adam evine adım atmadan bayılmış.

Epçilem biraz dinlendikten sonra evine dönmüş.

Zenginin gölgeyi sattığı satma haberi şehre yayılmış. Dahası Epçilem ve arkadaşları bu haberi kâğıda yazıp pazarın kurulduğu yerdeki büyük caminin kapısına yapıştırmışlar ve bundan dolayı bu olayı duymayan, öğrenmeyen kimse kalmamış.

Zengin adam ayılmış ama dışarı hiç çıkamamış. Zengin adamın evinin önünden geçen herkes “dut ağacı gölgesini, bilmem kaç akçeye satan bey” diye söyleniyor, evinden hiç çıkmadan, fare gibi yatan bey” diyorlarmış.

Günler geçmiş, zengin adam bu dedikoduların bittiğini düşünmüş. Sokaktan gürültüler, şarkı sesleri duyuluyormuş. Evde, zengin adamın eşi bu yaptıklarını adamın yüzüne söyleyip hiç rahatlık vermemiş.

Zengin adam merdivenle evin üstüne çıkmış ve Epçilem ve arkadaşlarının gölgede şarkı söyleyip dans ettiklerini görmüş. Buna dayanamayan zengin adam az kalsın evin üstünden düşecekmiş, ama kendini zor tutmuş ve bağırılmış.

Epçilem “biz satın aldığımız gölgenin altında oturuyoruz. Başka bir durum yok. Siz evinize girip uykunuza devam edebilirsiniz Beyim!” demiş.

Zengin adam, öfkesinden dişlerini sıkarak “Ben sana bu ağacın gece oluşan gölgesini sat-

سىلەرگىمۇ

داستىخان سالىسۇن... __ دەپتۇ. روزمەتلەر:

__ بايكاملارنى نەدە مېھمان قىلغىلىرى بولسا شۇ يەرگە كەتسە. بىز سىلدىن داستىخان سېتىۋالدىق...
 __ دەپتۇ ۋە ئېشەكلىرىنى سايە چۈشكەن شادىلارغا باغلاپتۇ، چاپان-چورۇقلىرىنى سۇپىنىڭ سايە چۈشكەن يەرلىرىگە تاشلاپتۇ. مېھمان بايلار:

__ ئاش ھارام بولدى... __ دېيىشىپ نېرى چىقىپتۇ... ئەپچىلەم:

__ ئاش ھارام بولسۇن چاغلىق گەپ، لېكىن بىزنىڭ 400 تەڭگىلىك سايىمىز ھەر قايسىلىرىنىڭ "ئاستىدا" قېلىپ ھارام بولغىنى يامان بولدى، __ دەپ سىرنى ئېچىپ تاشلاپتۇ. ۋاراڭ-چۇرۇڭلار كۆتۈرۈلۈپتۇ. روزمەتلەر

بوش كەلمەپتۇ... مېھمانلار بىر تەرەپتىن ئىشىدە: "ھە، بىزگە چوڭ سۆزلەيدىغان سەلەپىيە، كارامىنىڭ ئاشكارا

بولدىمۇ؟" دەپتۇ. ئۈچىنى ئالغاندەك قىلىپ، بايغا بولۇشقىلىمۇ يېتىنالمىپتۇ، بىر-بىرلەپ شەھەرگە قاراپ قۇيرۇقنى تىكىپتۇ. باينىڭ گەجگىسى تارتىشىپ ئۈيگە كىرىپ يىقىلىپتۇ...
 ئەپچىلەملەر سايىدە بىردەم ھاردۇقلىرىنى ئېلىشىپ، يېزىلىرىغا كېتىپتۇ.

بۇ ۋەقە ئەمدى شەھەرگە يېتىپتۇ، قۇلاقتىن-قۇلاققا تاراپ كېتىپتۇ. ئۇنىڭ ئۈستىگە ئەپچىلەملەر شۇ بازار كۈنى مۇھۇر خەتتىن بىرنى كۈچۈرتۈپ، بازاردىكى چوڭ مەسچىتنىڭ ئالدىغا چاپلاپ قويغانىكەن. شۇنىڭ بىلەن بۇ
 ئىش خەلقئالەمگە پۇر كېتىپتۇ.

ئەمدى باي ئۈيدىن ھېچ يەرگە بارالماي مازاپ يېتىپتۇ. ئۈتكەن-كەچكەنلەرنىڭ:

چېقىر ئۈجمە سايىسىنى، ئاق تەڭگىگە ساتقان باي. ھويلىسىدىن چىقالماي، چاشقان بولۇپ ياتقان باي.
 دېگەن ناخشىسىدىن تويۇپتۇ. شۇنداق بولسىمۇ، كۈنلەر ئاستا-ئاستا ئوتۇپ، "گادايلىر" بىر ناز جىمىققاندەك تويۇلۇپتۇ.

بىر كۈنى باي كېچىدە ئۈلگەندەك ئۇخلاۋاتسا، ئۈگىزىدە گۈپۈر-گۈپۈر ئاۋازلار، بىردەمدىن كېيىن ناخشا، راۋابلارنىڭ ساداسى ئاڭلىنىپتۇ. باي مەڭدەپ ھويلىغا چىقسا ئىتى بىر نەرسىنى غاجاپ ياتقان، بايغا قاراپمۇ قويماپتۇ، ئۈيگە كىرسە خوتۇنلىرى ناھانەت قىلىپ ئارام بەرمەپتۇ. باي شوتىغا يامىشىپ چىقىپ قارىسا، ئەپچىلەم

ئاغىنلىرى بىلەن ئولتۇرغۇدەك. ئۇلار سۈتتەك ئايدىڭدا ئۈگىزىنى بېشىغا كىيىپتۇ. باي شوتىدىن يىقىلغىلى تاس قاپتۇ ۋە ئۈزىنى ئاران تۇتۇپ توۋلاپتۇ. ئەپچىلەم:

__ بىز ئۈزىمىز سېتىۋالغان سايىدە ئولتۇردۇق. باشقا كىشىلەر يوق. كىرىپ ئۇخلاۋەرسىلە، تەقسىر، __ دەپتۇ. باي چىشىلىرىنى غۇچۇرلىتىپ:

__ مەن ئۈجمىنىڭ ئايدىڭدىكى سايىسىنى ساتمىغان... __ دەپ كارىراپتۇ.

__ چۈشەكەپلا تەقسىر، ئۈيلىرىگە كىرىپ مۇھۇر خەتكە قاراپ باقسىلا، "بىمالال"، "ھەر قاچان-ھەر

madım” diye bağırmış. Epçilem ise, “Rüyamı görüyorsunuz Beyim? Eve girip sözleşmeye iyi bir bakın. Her zaman, her yerde “diye cümle yazılmıştı o sözleşmede” demiş. Zengin adam evine girmiş ve düşünmüş taşınmış. Sonunda Epçilem’den ağacın gecede ki gölgesini satın almaya karar vermiş ve 350 akçeye satın almış. Bu olaydan sonra, zengin adamın hakkındaki dedikodular daha da artmış. Herkes onunla dalga geçiyormuş. Buna dayanamayan zengin adam, evini bırakmış ve başka şehir taşınmış. Epçilem, zengin adama ders vermiş. Böylece halk arasında “Dut Ağacının Gölgesi” diye bir masal ortaya çıkmış ve dilden dile anlatılmış...

Dil: Uygurca

Ülke: Doğu Türkistan

Çeviri: Tursungül Meititüersun

Üniversitesi: Uludağ Üniversitesi Anestezi Bölümü

زمان

دېگەن يەرلىرىنى ئوبدان ئوقۇسلا، __ دەپتۇ. راۋاب بىلەن ناخشا يەنە قايناپتۇ. باي ئويىگە كىرىپ ئويلاپتۇ، لېكىن خوتۇنلىرى تاپا-تەنە بىلەن بېشىنى ئوچاق ئېتىپ، ئويلىغىلى قويماپتۇ. شۇنداقتىمۇ يەنە ئويلاپ ”ئەقىل” تېپىپتۇ، ئۆزىگە يەنە چىقىپتۇ:

__ ئەمىسە، ئۆجىمنىڭ ئايدىڭدىكى سايىسىنى ئۈزۈمگە سېتىپ بەرسەڭلار... __ دەپتۇ باي. ئۇ لوللىق قىلىپ يۈرۈپ، ئۆجىمنىڭ ئايدىڭدىكى سايىسىنى مىڭ بالالىقتا 350 تەڭگە كۈمۈشكە سېتىۋاپتۇ. لېكىن ئەمدى ئۆزى تېخىمۇ ”ئويغا” قاپتۇ. تالاغا چىقسا يۇرت-جامائەت، رەقىبلىرىنىڭ دەردى، ئويىگە كىرسە، بالا-چاقا، رەقىبلىرىنىڭ دەردى؛ زاڭلىق-مەسخىرە، چىقىم... باينىڭ جېنىغا تېگىپتۇ. ئۇنىڭ ئۈستىگە ”گادايلىرى” نىڭ بۈگۈن كېچە بېشىغا چىقۇرغانلىقى، ئۆجىمىنىڭ ئايدىڭدىكى سايىسىنى سېتىۋېلىپ، ئۇلارغا پۇل تۈلىگەنلىكى باينىڭ يۈرەك-باغرىنى خۇن قىلىۋېتىپتۇ.

”دەرمخنىڭ ئايدىڭدىكى سايىسى تالاغا تارالسا، يەنە نېمە گەپلەر بولۇپ كېتەر“. بۇ تېخى ئىشنىڭ باشلىنىشى ئىكەنلىكىگە كۆزى يەتكەن باي ئۇزاققا قالماي، يۈك-تاقلىرىنى ئۇلارغا ئارتىپ باشقا يۇرتقا كۆچۈپ كېتىپتۇ.

ئۆجىمنىڭ سايىسى خەلققە قاپتۇ. ئەپچىلەملەر بايدىن دەردىنى ئەنە شۇنداق ئاپتۇ__

Kedi Kız

الفتاة القطة

Suriye

Eski zamanlarda bir kadın varmış ve bu kadının çocuğu yokmuş. Bundan dolayı, Allah'a bir kedi de olsa da bir kızım olsun diye yalvarmış. Birkaç ay sonra kadın bir kedi getirmiş dünyaya ve onu yedirmiş, içirmiş büyütmüş.

Kedinin anne-babası tarlada çalışmaya gider onu evde bırakırlarmış. Kedi ise evden çıkar, gezer, dolaşır, ailesi gelmeden önce eve dönermiş.

Bir gün, şehrin sokaklarında dolaşırken, etrafında büyük bir bahçe olan, kralın sarayına rastlamış. Saraya girmek istemiş, fakat sarayın bekçisi kediye izin vermemiş ve onu sarayın kapısından kovalamış. Kedi, sarayın içine tırmanıp, içeri atlayacağı bir yer bulana kadar duvarın etrafında dolaşmış. Nihayet içeri girdiğinde, her çeşit meyve ağacının bulunduğu geniş bir bahçe görmüş. Bahçenin ortasında bir göl de varmış. Kedi göle girmek için üstünü çıkardığında, parmaklarında on tane yüzüğü olan dünya güzeli bir kıza dönüşmüş. Gölün içine girmiş ve yüzmüş. Sonra da ağaçlardan meyve toplayarak tekrar kedi kıyafetlerini giyerek, öylece eve geri dönmüş.

Kedinin anne-babası eve döndüklerinde, hayatlarında daha önce hiç görmedikleri meyveleri görünce hem şaşırılmış hem de sevinmişler. Allaha şükretmişler.

Kedi bunu her gün tekrarlamış, fakat onu her gün sarayda gören bekçi çok rahatsız olmuş ve bu durumu kralın oğluna anlatmış. Kralın oğlu ertesi gün sarayın bahçesinde saklanmış ve kedinin güzel bir kız olduğunu öğrenmiş ve ona âşık olmuş. Oradan ayrılmadan önce kedinin yüzüklerinden bir tanesini almış cebine koymuş ve kediyi evine kadar takip etmiş.

Kedi gölden çıktığında yüzüklerinin eksik olduğunu görmüş ve eve üzgün dönmüş.

Ertesi gün kralın oğlu tekrar aynı şey yapmış ve bir yüzük daha almış. Bu duruma üzülen kedi, artık saraya hiç gitmemeye karar vermiş. Kralın oğlu onu çok özlemiş ve hastalıktan yatağa düşmüş. Annesi memleketin bütün doktorlarını çağırmış, fakat hiç biri kralın oğlunun derdini anlayamamış.

Annesi bir gün, oğlunun yanına oturmuş ve onun halini sormuş. Kralın oğlu dayanamayıp annesine kediyi sevdiğini ve onunla evlenmek istediğini anlatmış. Annesi önce şok olmuş ve kabul etmemiş. Fakat başka bir çaresi olmadığını, oğlunun ölümüne sebep olabileceğini düşününce kabul etmiş ve kedinin evine gidip, onu anne babasından istemeye karar vermiş. Kedinin annesi ve babası çok şaşırılmış ve kraliçeye kızların olmadığını sadece bir kedileri olduğunu anlatmış. Kraliçe bizzat o kediyi istediğini ve karşılık olarak ağırlığında altın vereceğini söylemiş. Bunun üzerine hemen kabul etmişler ve kediyi kraliçeye vermişler. Kraliçe kediyi

كان ياما كان في قديم الزمان وسالف العصر والأوان لحتى كان

كان في قديم الزمان امرأة لا تنجب الأولاد، فدعت ربها أن يرزقها بنتاً ولو كانت قطة. بعد عدة شهور حملت المرأة وولدت قطة فرعتها، وربتها حتى كبرت.

كان أبوها وأمها يتركانها في البيت وحدها ويذهبان للعمل في الحقل، أما القطة فكانت تخرج وتتمشى في المدينة، وتفرج على البيوت والدكاكين والأسواق وتمضي النهار وتعود قبل عودة والديها...

في أحد الأيام وهي تمشي في المدينة، صادفت قصر الملك الكبير الفخم الذي تحيط به حديقة واسعة غناء كثيرة الأشجار، أرادت الدخول إلى القصر فمنعها الحارس وطردها بعيداً عن باب القصر، لكنها عادت ودارت حول السور حتى وجدت مكاناً تسلّقته وقفزت داخل القصر، تجولت في المكان فرأت حديقة كبيرة فيها من جميع أنواع أشجار الفواكه والثمار، وفي وسط البستان بحيرة ماء صغيرة، فاشتهدت أن تسبح فيها، فخلعت ملابس القطة وظهرت منها صبية فاتنة ورائعة الجمال، وخلعت خواتم أصابعها العشرة ووضعتهم فوق ثيابها، ونزلت إلى البحيرة فسبحت فيها حتى اكتفت، ثم قطفت كمية من الفواكه ولبست ثياب القطة وعادت إلى البيت.

لما رجع والداها وجدا في البيت الفواكه والثمار الطيبة التي لم يريا مثلها في حياتهما، فاستغربا الأمر ولم يعرفا كيف جاءتهما، فأكلا منها حتى شبعا وحمدا الله تعالى وناما .

كررت القطة الأمر عدة أيام وفي كل مرة كانت تغافل الحارس وتدخل وتخرج دون أن يستطيع منعها أو الإمساك بها وكان الحارس منزعاً من هذه القطة ومستغرباً من قصتها ولم تات وتذهب كل يوم...

في أحد الأيام انتبه ابن الملك إلى الحارس ولاحظ انشغاله وانزعاجه، فسأله عن أمره فحكى له قصة القطة التي تدخل وتخرج إلى القصر منذ عدة أيام في الموعد ذاته، فانشغل ابن الملك أيضاً بقصة القطة وصمم أن يكتشف سرها..

في اليوم التالي اختبأ ابن الملك في الحديقة بين الأشجار يراقب ما يحدث إلى أن حان الموعد، فدخلت القطة وخلعت ثيابها فبان كمال ولدتها أمها. افتتن ابن الملك بحسنها وجمال جسمها، وتركها حتى نزلت إلى الماء تسلل إلى مكان ثيابها وأخذ أحد خواتمها.

عندما خرجت القطة وجدت أحد خواتمها مفقوداً فاستغربت الأمر، وفتشت عليه كثيراً دون فائدة فارتدت ملابسها وعادت إلى بيتها حزينة.

في اليوم التالي فعل ابن الملك مثل اليوم السابق، وأخذ خاتماً آخر وعندما غادرت، لحق بها ومشى وراءها دون أن تراه حتى عرف بيتها.

في اليوم التالي لم تعد القطة إلى حديقة القصر بسبب حزنها على ضياع خاتمها وخوفها أن تفقد الباقي. افقدها ابن الملك وانشغل باله عليها وبعد عدة أيام تأكد أنها لن تعود، فحزن واغتم ورقد

almış insanlardan utanarak saraya yönelmiş oğlunu görünce alaycı bir tavırla "Gelinini al da sevin!" diyerek kapıyı kapatıp çıkmış. Kralın oğlu yataktan fırladığı kediye yanına almış. Sevgi ve hasretle onu çok sevdiğini anlatmış ve demiş ki: "Gerçeği biliyorum kedi kıyafetini çıkabilirsin." Kedi ona inanmamış ve teklifi kabul etmemiş. Nihayetinde, kralın oğlu aldığı iki yüzüğü çıkarmış ve kediye vermiş. Kedi şaşmış kalmış bu duruma ve kralın oğlunun gerçeği bildiğini anlamış. Kedi kıyafetlerinden çıkaran dünya güzeli kız yüzükleri takmış ve kocasının yanına oturmuş. Kocası annesini odasına çağırmış. Annesi odaya girince dolunaydan daha güzel bir kız görmüş ve oğlu ona her şeyi anlatmış. Karısından bu hikâyeyi dinleyen kral, kedinin ailesini saraya çağırmış ve düğün yapmış. Herkes mutluluk içinde yaşamış. Allah dinleyeni mutluluk içinde yaşatsın.

Dil: Arapça

Ülke: Suriye

Çeviri: Abdul Wahab Shiekh Aleshra

Meslek: Türkçe Öğretmeni

مريضاً في فراشه فجلبوا له كبار الأطباء لكنهم عجزوا عن مداواته. فحزنت أمه عليه واغتمت كثيراً وجلست إلى جانبه تحاول أن تعرف قصته فصارح أمه وأخبرها حقيقة حاله، وأنه يحب القطة ويريد منها أن تخطبها له، فاستاءت أمه من هذا الخبر وصاحت وولولت وخافت من الفضيحة، وحاولت بكل الوسائل أن تثنيه عن عزمه فلم تتمكن من إقناعه، وفي النهاية تحت إصرار ابنها وخوفها على حياته وافقت، وذهبت إلى بيت القطة تطلب خطبة ابنتهم لابنها، فاستغرب والدي القطة الأمر وأفهماها أنه لا يوجد لديهما ابنة ولا يوجد معهما في البيت سوى قطة صغيرة، فأخبرتهم أنها جاءت تخطب القطة لابنها، وعرضت عليهم وزن القطة ذهباً، فوافقا في الحال وهم مدهوشان من أمر الملكة، وقبض الوالدان المال وسلماها للقطة وفرحا لأنهم تخلصوا منها.

حملت زوجة الملك القطة إلى القصر وهي خجلة ومستحية من الناس، ودخلت على ابنها وقالت له مستهزئة: خذ عروسك واتهنى فيها، وتركته وأغلقت عليه الباب.

قام ابن الملك من فراشه وكأنه لم يكن به شيئاً، فأخذ القطة وحضنها بشوق وأخذ يكلمها ويبيئها حبه وغرامه، وهي ساكنة ومندهشة من أمره وتصرفاته. وأخيراً قال لها: اخلي ملابسك فإنني أعرف حقيقتك. فلم ترد عليه، عندها قام إلى الخزانة وأخرج الخاتمين وقدمهما لها، فتأكدت القطة أنه يعرف حقيقتها، فخلعت ملابسها وبدت صبية أحلى من القمر، لبست الخاتمين وجلست بجانبه، وطلب أمه فدخلت عليه وشاهدت عنده صبية مثل القمر فحدثها بقصة القطة، وعرفت الحقيقة وفرحت بها أشد الفرح وأرسل ابن الملك في طلب والديها وعقد قرانه عليها وأقام الأفراح والليالي الملاح، وعاش الجميع في سعادة ونعيم وطيب الله عيش السامعين .

Padışah Kızı

Хан кызы

Kırgızistan

Kırgızlar ile Kalmaklar arasında savaş olduğu zamanlarda, Kırgız padişahının kızı Aysulu ve yakınları, Kalmakların eline esir düşmüşler. Aysuluya çok benzeyen yakın arkadaşı olan Ak-möör'de esir düşenler arasındaymış.

Aysulu ile Akmöör birbirilerine tıpa tıp benzermiş. Akıllılık ve güzellikleri de aynıymış. Padişahın kızının kim olduğunu merak eden Kalmaklar, "Hanginiz padişahın kızıdır?" diye sormuşlar. Bu soru üzerine Aysulu ile kan kardeşi olan Akmöör, kan kardeşliğin gereğini yerine getirmek için, Aysulu kendisini padişahın kızı olarak tanıtmadan önce, "Ben padişahın kızıyım!" demiş.

Kalmaklar Akmöör'ün sözüne inanmamışlar ve kızları zindana atmışlar. Bu olayı gören bir yiğit çıkagelmiş ve şöyle demiş: "Padişahım! Bu kızlardan hangisinin padişahın kızı, hangisinin ise fakir birinin kızı olduğunu öğrenebilirim"

Padişah ona, "Söyle bakalım! Sen bunu nasıl öğreneceksin?" dediğinde, yiğit genç şöyle cevap vermiş: "Padişahım! Bu kızlar için koyun kestirin ve etini pişirin. Sonra pişen eti zindana götürün. Aç olan kızların eti nasıl yediklerine bakarak, hangisinin padişah kızı olduğunu öğrenebiliriz"

Bu fikirden etkilenen ve manasını kavrayan padişah hemen gerekli emirleri vermiş ve zindanı gizli bir delikten izlemeye başlamış.

Günlerdir aç olan kızlar, canlarını kurtarmak için eti yemeye başlamışlar. Aysulu hiç acele etmeden kendi evindeyken nezaketli bir şekilde yemeği nasıl yiyorsa, bir et parçasını almış ve hiç acele etmeden yemeye başlamış.

Diğer kızlar ise "parmaklarımızla yemesi kolay!" diyerek boyun tarafını "Çatır çatır çiğnenmesi iyidir" diyerek koyunun karnından bir parça almışlar ve kızlar, nezaket kurallarını hiçe sayarak, acele ile eti yemeye koyulmuşlar. Bütün bu olup biteni gizlice seyreden padişah, kızların yemek yeme şeklinden hangisinin padişahın kızı olduğunu öğrenmişler.

Dil: Kırgızca

Ülke: Kırgızistan

Çeviri: Asain Talantbek Uulu

Üniversitesi: Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğrencisi

Илгери- илгери откон заманда, Кыргыз менен Калмактардын урушу болуп турганда заманда. Бир Кыргыз уруу башчынын, айдай болгон Айсулуу деген сулуу кызы жан жоокор кыргыздары менен Калмактардын колуна тушуп калат. Айсулуунун эн жакын курбусу Акмоор дагы колго тушот. Айсулуу менен Акмоор ото окшош, акылы дагы, сулуулугу дагы бирдей болот. Асулуунун сулуулугуну кызыккан Калмактар: Киминер хандын кызысынар?! – Деген талап коёт. Ошондо Акмоор Айсулуугу чыныгы курбулугун билгизип, Айсулуунун хандын кызы деп айтпай; “Мен хандын кызымын!” деп айтат. Ошондо калмактар ишенишпей зымданга салып салат. Ошондо Калмактардын бир жигити келип, минтип айтат;

“Ханым, бул кыздарды Ким хандын кызы, ким кедейдин кызы экенин билип берем“ дейт.

Кана айтчы, сен кантип билип бересин? Дегенде жигит “Ханым , бул кыздарга бир койдун этин бышырып туруп, зымданга салдырыңыз . Ачка болуп турган кыздар этти кантип жегендеринен эле билип койсок болот- дейт. Ошондо хан создун туркунунон тушунуп, ошол замат буйрук берет да, акырыын бир тешиктен карашат. Ошондо канча кундон бери жаткан ачка кыздар, жан талашып эт жегенге киришет. Айсулуу болсо акырын шашпай уйундо жеп турган сыйлуу устаканды алып, акырыын эч шашпастан жеп баштайт. Ал эми берки кыздар “Укуп-чукуп жегенге моюн жакшы эмеспи!” карт-курт чайнаганга каарын жакшы эмеспи !” дешип тамакты маданиятсыз шашылып жешет. Ошондо тешиктен карап турган калмактар булардын тамак жегенинен “Ким хандын кызы, ким кедейдин кызы” экенин ажырата билип алышат.

Allah İsterse, Nafakayı Bacadanda Verir

Кога дава Госпо, и од баца дава

Makedonya

Köyün birinde bir karı koca yaşarmış. Kadın çalışkan, kocası ise çok tembelmiş. O kadar çok tembelmiş ki yemeğini bile karısının ağzına koymasını istermiş. İşte böyle bir adamın ne kadar tembel olduğunu varın siz düşünün. Evin bütün işlerini kadın üstleniyormuş, eve kadın bakıyor, kocasına harçlığını o veriyor, vergisini o veriyor, kocasını o giydiriyor, ayakkabıyı o alıyor, evle alakalı bütün işleri o yapıyormuş.

Yıllarca bu çift hep böyle yaşamışlar. Karısı, kocasının yıllarca çalışmasını, tembelliği bırakmasını adam olmasını istemiş istemesine, ama elde fakirlikten başka bir şey yokmuş. Belki de çalışmaktan, karısının onu devamlı kötülemesinden dolayı kaçıyormuş ama elden gelmeyince, kalbinde de tembellik olunca ne yapsın?

Karısı her şey için ona bağıırıyormuş. En fazla kızdığı şey ise bahçelerindeki armut ağacının altına sırtüstü yatıp armutların ağzına düşmesini beklemesi oluyormuş. O kadar çok kızırıyormuş ki onu tekmelediği bile oluyormuş:

“Vay benim halime, vay benim halime, Allah belanı versin, tembel, üşengeç! Senin bu tembelliğin dünya üzerinde ne gâvurların zamanında ne de Türklerin zamanında vardı! Seni gidi işe yaramaz adam! Kim var bu dünya üzerinde senin gibi sırtüstü yatıp ağzına armut düşmesini ve Allaktan helva gelmesini bekleyen? O kadar çok tembelsin ki doğduğunda bile tembellikten ağlamamışsın! Uzat elini, al şu yerdeki düşmüş armutlardan, onlardan ye!” der dururmuş.

Yıllar böyle geçip gitmiş. Kadının içinde hala bir umut varmış. Şu işe yaramaza adamın içindeki tembellik gider de adam olur diye düşünürmüş. Düşünürmüş düşünmesine de, “kurt tüyünü değiştirir, huyunu bırakmaz” denildiği gibi bu adam da tembelliği bırakmazmış.

Karısı bir gün ona, “Be hey adam! Kalk ve çalış, ihtiyarlık geliyor. Yaşlılık günleri için bir şeyler gerek. Yoksa böyle yatmakla Allah’ın sana bacadan bir şeyler vereceğini mi zannediyorsun?”

Adam da kadına “Be hey kadın! Allah beni zengin etmeyi isterse, bacadan da verir” demiş.

Kadın bunu duyunca, belki bir yolunu bulur da, kocasını çalıştırır diye bir şeyler düşünmüş. Ve eline bir çuval alıp dağa çıkmış. Dağdan çuvalın içine yılan, akrep, kertenkele ne varsa toplamış ve eve getirmiş.

Çıkmış evin çatısına ve evin bacasından aşağı bütün bunları atmış. Acaba bu adam bu yılan, akrep ve kertenkeleleri görünce yerinden kalkıp kaçacak mı, yoksa orada kalıp yatacak mı diye kapının ardına gizlenmiş ve izlemeye başlamış.

Си биле еден маж и една жена; мажот бил многу мрзлив, а пак жената била многу работна; дотаму мажот бил мрзлив, што дури леб кога јадел, сакал жената му да му го клава в уста. На таков чоек - есапи сега што друго можел да работи. Сета работа била на жената, таа да работи и куќата да ја гледа, на мажа је џепарл'к да му дава, царската вергија да ја плаќа, мажа си да го облекува, опинци да му купува и куќата да ја гледа.

Многу години се така што живееја, при се што го учела и го набедувала да се остаи од таа пуста мрза и да биди и тој домаќин; арно ама, лели толку му бил даро, што да праи, сиромав! Белки и тој сакал да работи и домаќин да биди да не го бреца жената му, арно ама кога не му идело од срце да фати работа, што да праи?

За се го пизмела жената, ама кога да го видеше да лежи во дворот на плеќи под крушата што ја имале и да чека да му паѓаат круши в уста, за тоа најмногу го пизмела и го карала, дури и го клоцала:

Ах, ах, Госпо да те отепа, море мрзло, мрзло, да што е ова чудо од тебе, што го нема на белега света, ни во Турско, ни во Каурско?!

Море, море никаквику, кој лежи како тебе на плеќи и да чека круши да му паднат и од Бога алвица?!

Што беше таа пуста мрза твоја што ти ја нарекле на треќата вечер?!

Ами ете ти круши паднати до тебе, фати си со рака и клај си в уста!

Поминале многу годиње што го трпела жената тој пусти маж и се туку се надевала да ја остаи таа пуста мрза и да биди и тој домаќин. Арно ама волко ако си ја остаи кудта, да и тој да си ја остаи мрзата.

Море, остај ја таа пуста мрза, никаквику - му велела - и стани, работи, за да спечалиш нешто оти старос иди и треба да имаме нешто за стари дни. Ами вака со лежење, зарем чекаш Госпо од баца да ти дај, а?

Ако сака Госпо жено да ме обогати и од баца дава, а домаќинко, ами како мислиш ти?

Откога го ислуша жената, си кроја еден марифет: ја да го разработи, ја да го нема, и зела една вреќа та пошла в планина и ти нафаќала змии и смокои, гуштери и гуштерици и му се качила на куќа и му ги истурила од баца в куќи кај што лежел тој и се засолнала

Lakin Allah, bir insanın kısmetini açmışsa bacadan da verir. Kadının yukardan attığı yılanlar, akrepler aşağıya altın olarak düşmüş. Kısmetli adam bunları alıp toplamış.

Karısı gelince ona karşı övünmüş ve “Hey kadın! Bak! Allah istediği zaman bacadan da verir. Gel şimdi sen de bu altınları al da zengin ol! Kadın bütün bunları görünce şaşırılmış ve buna inanmış.

Çünkü herkes Allahtan verilen kendi kısmetiyle gelmiş bu dünyaya.

Dil: Makedonca

Ülke: Makedonya

Çeviri: Erdovan Sabanovski

Üniversitesi: Uludağ Üni. Sos. Bil. Ens. YL

зад мала врата за да види што ќе праи, дали ќе стани да работи, дали ќе лежи да го јадат змиите.

Ами кога му работел к'сметот на мрзливиот! Жената му змии му пуштила од баџа, нему му се сториле алтани и си ги собирал, та кога си дошла жената и се пофалил:

Еј жено, виде оти кога сака Госпо да дај и од баџа дава? Еве ми еден куп алтани ми пушти Госпо, ела земи ги и биди богата од сега наваму!

Кога видеела жената му, на големо чудо беше станала и тогај дури беше поверуала. Оти секој си е со к'смето што му е определен од Господ.

Çırtan
CIRTDAN

Azerbaycan

Eski zamanlarda yaşlı bir kadın yaşarmış. Bu kadının küçük bir torunu varmış. Bu çocuk o kadar küçükmüş ki, ona “Cırtan” derlermiş. Cırtan, bir gün, komşu çocukların ormana odun toplamaya gideceğini öğrenmiş ve koşarak büyükannesine gelip, “Büyükanne ben de odun toplamaya gideceğim” demiş. “Kadın ormana gidecek çocukların her birine tereyağlı ekmek vermiş ve torunu Cırtan’ı onlara emanet etmiş.

Çocuklar güle oynaya ormana gitmişler ve odun toplamaya başlamışlar. Bir de bakmışlar ki Cırtan odun toplamıyor. Demişler ki ona: “Cırtan, sen niye odun toplamıyorsun? Cırtan cevap vermiş: “Benim büyükannem size tereyağlı ekmek verdi. Siz de benim odunumu toplamalısınız. Çocuklar onun da odununu toplamışlar.

Biraz yol aldıktan sonra bakmışlar ki, Cırtan bağdaş kurup oturmuş. Ona, “Cırtan, sen niye odununu taşımıyorsun?” Cırtan cevap vermiş: “Benim büyükannem size tereyağlı ekmek verdi siz de benim odunumu taşımalısınız.” Çocuklar onun da odununu taşımışlar.

Biraz gittikten sonra bakmışlar ki, Cırtan arkada kalmış ağlıyor. Ona niye ağladığını sorduklarında, “Çok yoruldu. Büyükannem size tereyağlı ekmek verdi ...” diye cevap vereceken, arkadaşları onun lafını kesmiş. Onlardan biri Cırtana kızmış ve “Yeter artık! Bir daha senin işlerini yapmayacağız” demiş.

Cırtan çaresiz kalıp arkadaşlarının peşinden gitmeye başlamış. Bir hayli yol aldıktan sonra, bir de bakmışlar ki, akşam olmuş. Sağa bakmışlar, sola bakmışlar, “kaybolduk!” demişler. Et-raftlarına bakınırken, bir taraftan bir köpeği havlama sesini duymuşlar, bir taraftan da bir ışığın geldiğini görmüşler. Çocuklardan biri, ışığın geldiği tarafa gitmeleri gerektiğini, bir diğer çocuk ise köpeğin havlama sesinin olduğu tarafa gidelim diye teklifte bulunmuş. Ne tarafa gideceklerini bilememişler ve Cırtan’a akıl danışmışlar: “Ey Cırtan! Köpeğin havladığı tarafa mı gitsek, yoksa ışığın geldiği tarafa mı? Cırtan şöyle cevap vermiş: “Köpeğin havladığı tarafa gidersek, köpek bizi ısırır. Işığın geldiği tarafa gidelim; belki yolumuzu buluruz.”

Çocuklar ışığın geldiği tarafa gidip, bir devin evine vardılar. Dev, onları görünce sevinip, kendi-kendine “Çok acıkmıştım iyi oldu. Gece olunca bunları tek tek yerim” demiş. Hepsini getirip sedire oturtmuş. Yedirmiş, içirmiş ve yatırmış.

Dev, gecenin bir vakti dişlerini bileyip gelmiş. Çocukları sırayla yiyeceği için, yatıp yatmadıklarını öğrenmek için sormuş: “Kim uyumuş, kim uyanık? Bu sesi işiten Cırtan hemen başını kaldırdı ve “Herkes yatmış, Cırtan uyanık” diye cevap vermiş. Dev ise “Cırtan niçin uyanık?” diye sormuş. Cırtan, “çünkü büyükannem her gece yağda yumurta yapar ve bana onu yedirip

Biri vardı, biri yoxdu, bir qarı vardı. Bu qaranın bir nəvəsi var idi. Bu oğlan o qədər balaca idi ki, ona Cırtan deyərdilər. Bir gün Cırtan gördü ki, qonşu uşaqları meşəyə oduna gedirlər, gəlib nənəsinə dedi:

Ay nənə, mənə də icazə ver, uşaqlarla gedim.

Qarı icazə verdi, uşaqları çağırıb hərəsinə yağ yaxmacı verdi. Cırtanı da onlara tapşırdı. Yolda Cırtan yerə oturub dedi:

Nənəm mənə sizə tapşırıb, mənə dalınıza alıb aparın.

Yoldaşları onu növbə ilə dallarına alıb, apardılar. Onun yerinə odun da yığdılar. Sonra hər kəs öz odununu şələ bağlayıb dalına aldı. Cırtan dedi:

Nənəm mənə sizə tapşırıb, mənim odunumu da götürün.

Uşaqlar əlacsız qalıb, onun da odununu dallarına götürdülər. Onlar bir xeyli getdikdən sonra axşam oldu. Qaranlıq qovuşdu, yolu azdılar. Meşədən çıxanda gördülər ki, bir tərəfdən işıq gəlir, o biri tərəfdə it hürür. Biri dedi: işıq gələn tərəfə gedək, o biri dedi: it hürən tərəfə. Bilmədiklər ha tərəfə getsinlər. Cırtan dedi:

İt hürən tərəfə getsək, it bizi qapar. İşıq gələn tərəfə gedək, bəlkə yolu tapa bildik.

Uşaqlar işıq gələn tərəfə gedib bir divin evinə çıxdılar. Div onları görəndə sevinib öz-özünə dedi: "Yaxşı oldu. Gecə onları bir-bir yeyərəm." uşaqlara bir az çörək yedirdib yatırdı. Gecədən bir az keçəndən sonra div uşaqların birini yemək istədi. Uşaqların yatıb-yatmadığını bilmək üçün dedi:

Kim yatmış, kim oyaq?

Bu sözü eşidəndə Cırtan tez başını qaldırıb dilləndi:

Hamı yatmış, Cırtan oyaq.

Div soruşdu:

Cırtan, niyə yatmırsan?

Cırtan dedi:

yatırır” diyerek, deve cevap vermiş.

Dev, hemen yağda yumurta yapmış, yedirip yatırmış. Biraz sonra yine dişlerini bileyip gelip sormuş: “Kim uyumuş, kim uyanık?” Cırttan yine başını kaldırıp cevap vermiş: “Herkes yatmış, Cırttan uyanık.” Dev ise “Cırttan niçin uyanık?” diye sormuş. Cırttan’da ona, “çünkü her gece büyükannem bana süt içirip yatırırdı.”

Dev hemen süt getirip içirmiş ve Cırttan’ı yatırmış. Aradan biraz zaman geçmiş. Dev gidip dişlerini bileyip gelip, tekrar sormuş: “Kim yatmış, kim uyanık? Cırttan cevap vermiş: “Herkes yatmış Cırttan uyanık. Dev, “Cırttan niçin uyanık?” diye sormuş. Cırttan, “Büyükannem her gece bana masal anlatıp, beni yatırırdı” diyerek karşılık vermiş.

Dev yavaş yavaş kızmaya başlamış. Çaresizce masal okuyup Cırttanı yatırmış. Biraz sonra gidip dişlerini bileyip gelmiş ve “Kim yatmış kim uyanık?” diye sormuş. “Herkes yatmış Cırttan uyanık?” diyerek cevap vermiş Cırttan. “Cırttan niçin uyanık?” diyerek tekrar sormuş dev. “Büyükannem her gece gidip dereye elek ile su getirirdi. İçer uyurdum” demiş Cırttan.

Dev iyice sinirlenmiş. Söylene söylene bir elek alıp dereye gitmiş. Cırttan hemen arkadaşlarını kaldırıp onlara “Bu dev bizi yemek istiyor. Kalkın kaçalım” demiş. Çocuklar, hemen kalkıp dışarı çıkmışlar. Dereye geçmişler. Bu esnada, dev de eleği suya daldırıp çıkarınca suyun eleğin deliklerinden aktığını görmüş. Ne yaptıysa olmamış. Bakmış olmayacak, kalkıp gitmek istemiş. Başını kaldırınca çocukları derenin karşısında görmüş ve karşıya geçmek istemiş ama geçememiş. Çocuklara seslenmiş: “Çocuklar sudan nasıl geçtiniz?” Cırttan hemen cevap vermiş: “Git bir değirmen taşı bul ve onu boynuna geçir. O zaman dereye geçebilirsin.”

Dev, Cırttan’a inanmış. Koşarak gidip bir değirmen taşı bulmuş ve boynuna geçirmiş. Dev, dereye geçerken suda boğulmuş.

Cırttan ve arkadaşları ise güle oynaya evlerine geri dönmüşler.

Dil: Azerice
Ülke: Azerbaycan
Çeviri: Ülker Mehdili
Üniversitesi: Üniversitesi İşletme Bölümü

Nənəm mənə hər gecə qayğanaq bişirərdi, yedirib yatırardı.

Div qalxdı, tez qayğanaq bişirib Cırtana yedirdi ki, bəlkə yatsın.

Bir qədər keçəndən sonra div yenə soruşdu:

Kim yatıb, kim oyaq?

Yenə Cırtan başını qaldıraraq dedi:

Hamı yatıb, Cırtan oyaq.

Div soruşdu:

Cırtan, indi niyə yatmırsan?

Hər gecə nənəm mənə çaydan xəlbirlə su gətirərdi.

Div ayağa qalxdı, bir xəlbir götürüb çaydan su gətirməyə getdi. Cırtan da tez yoldaşlarını oyadıb dedi:

Bu div bizi yemək istəyir. Qalxın, qaçaq.

Uşaqlar tez qalxdılar, qaçıb çaydan keçdilər. Bu tərəfdən div nə qədər xəlbiri suya salıb qaldır-
sa, gördü ki, xəlbirdə su qalmır. Axırda tənqə gəlib qayıtmaq istəyəndə, bir də gördü ki, uşaqlar
çayın o tərəfindən gedirlər. İstədi sudan keçib uşaqların dallarınca düşsün, amma keçə bilmədi.
Axırda onları səslədi:

Ay uşaqlar, sudan necə keçdiniz?

Cırtan tez cavab verdi:

Get bir dənə dəyirman daşı tap, boynuna keçirt, özünü suya at, onda keçərsən.

Div Cırtanın sözünə inandı, gedib bir dəyirman daşı tapı boynuna keçirdi, özünü suya atdı,
suda boğulub öldü.

Kedi Ve Kaplan

კატა და ვეფხვი

Gürcistan

Vaktiyle köyün birinde, bir çiftçi tarlada çalışıyormuş. Çiftçinin kedisi de tarlaya gelmiş ve ormanın başında kuşları ve çekirgeleri avlıyormuş. Birden ormandan bir kaplan fırlamış. Kaplan kediyi görür görmez şaşkınlıkla şöyle sormuş: “Kardeşim sen anladığım kadarıyla benim soyumdansın. Nasıl bir talihsizlik yaşadın da bu kadar küçücük kaldın?” “Ah kardeşim! Demiş kedi ve şöyle devam etmiş sözüne: “Sen benim patronumu tanısaydın, bunu sormazdın.”

Kaplan “Kimmiş senin patronun?” diye sorunca, kedi de “insandır” diye cevap vermiş. Kaplan hırlayarak, “Sen bana göster şu patronunu! Seni ezdiği için ben ona gününü gösteririm!” demiş. “Tavsiye etmem. O seni yer” demiş kedi. Ancak kaplan ısrar edince, kedi de onu patronuna götürmüştü.

“İşte benim patronum!” demiş kedi. Bunun üzerine kaplan çiftçinin önüne geçti ve “Hey sen! İnsan mısın nesin! Benim soyumdan olanları niye ezyorsun? Ya cevap ver ya da benimle savaş” demiş. Çiftçi de ona, savaşılabileceklerini, ancak gücünü evde bıraktığı için evine gidip gücünü alırsa ancak savaşılabileceğini söylemiş. Kaplan bu durumu kabul etmiş ve çiftçiyi geç kalmaması için uyarmış.

Bunun üzerine çiftçi, “Korkarım ki, kendin korkup ben gelene kadar ormana kaçarsın. Bende boşuna gidip gelmiş olurum. Şöyle yapalım: Buradaki halatla seni ağaca bağlayayım ve gücümü getirmeye gideyim. Geldiğimde halatı çözer ve savaşırız.

Kaplan bu teklifi kabul etmiş. Çiftçi, halatla kaplanı ağaca bağlamış. Sonra ormana girip dikenli bir ağaçtan sopa kesip, getirmiş ve kaplana vurmaya başlamış. “İşte benim gücüm ve durumum budur” diye söyleniyormuş kaplana vururken. Kaplan acıdan hep havaya zıplıyor ve hırlıyor, ancak çiftçi acımadan vuruyormuş. Kaplan dayanamaz hale gelince, çiftçi halatı çözmüş ve demiş ki: “Boşa konuşanı, dövüp atacaksın! Şimdi git buradan ve fikrinin sorulmadığı işe burununu sokma.” Dayak yiyen kaplan zar zor yürümeye başlamış ve kediye şöyle seslenmiş: “Helal olsun sana! Böyle bir patronun elinde bu bedenle kalabildiğin için...”

Çeviren: Davit Kamatadze

Dil: Gürcüce

Masalın Kaynak Ülkesi: Gürcistan

Üniversitesi:Uludağ Üni. İİBF Kamu Yönetimi

ერთხელ სოფლის განაპირას ერთი გლეხი ყანას ხნავდა. გლეხს კატაც თან წამოჰყვოლოდა და ტყის პირას ჩიტებსა და კალიებზე ნადირობდა. უცბად ტყიდან ვეფხვი გამოვარდა, დაინახა კატა და გაკვირვებულმა ჰკითხა:

- შენ, ძამიავ, როგორც ვატყობ, ჩემი მოდგმისა უნდა იყო და რა უბედურება დაგმართნია, რომ ასე დაპატარავებულხარო?

- ეჰ, ძმაო, - უთხრა კატამ, - შენ რომ ჩემს ბატონს იცნობდე, მაგას აღარ შემეკითხებოდიო.

- მერე და, ვინ არის შენი ბატონიო?

- ადამიანიო.

- აბა, ერთი დამანახვე და შენი დაჩაგვრისათვის სამაგიეროს მე გადავუხდიო, - დაიღრინა ვეფხვმა.

- არ გირჩევ, - უთხრა კატამ, - მოგერევაო.

მაგრამ ვეფხვმა არ დაიშალა და კატაც გაუძღვა, მიიყვანა თავის პატრონთან და უთხრა: - აი, ეს არის ჩემი ბატონიო.

ვეფხვი გადაუდგა გუთნეულს წინ და კაცს შეუტია:

- შენ, ეი, ადამიანი ხარ თუ ვიღაც ოხერი, ეს ჩემი მოდგმა-ჯილაგი ასე რატომ დაგიჩაგრავს, ან პასუხი აგე, ან შემბრძოლეო.

- კარგი, ვიბრძოლოთო, - უპასუხა გლეხმა, - მაგრამ მე ღონე შინ დავტოვე, წავალ, მოვიტან და ბატონი ბრძანდებიო.

ვეფხვი დათანხმდა, - ოღონდ ჩქარა მოდი, არ დაიგვიანო, - გააფრთხილა.

გლეხმა უთხრა:

- მეშინია, ვაითუ შეგეშინდეს, ჩემს მოსვლამდე ტყეში გაიქცე და სოფელში ჩასვლა-ამოსვლამ ტყუილად ჩამიარო. მოდი, ასე ვქნათ, რომ არ გამექცე, ამ ხეზე თოკით მიგაბამ, ამოვიტან ჩემს ღონეს, ისევ აგიშვებ და ვიბრძოლოთო.

ვეფხვი ამაზეც დათანხმდა, გლეხმა გუთნეულს საყვერის ჯამბარა ახსნა და ვეფხვი ხეზე მიაკრა. თვითონ ისევ ტყეში შევიდა, მოსჭრა ჯაგრცხილის ხორკლიანი სახრე, გამოიტანა და გადაუჭირა და გადაუჭირა ვეფხვს, - აი, ჩემი ძალა და ღონეო!

ვეფხვი ტკივილისაგან სულ მაღლა-მაღლა ხტოდა და შესაბრალისად ღმუოდა, მაგრამ გლეხი შეუბრალებლად ურტყამდა. ბოლოს მთლიანად რომ მისასავათა, აუშვა და უთხრა:

- არა მკითხე მოამბეო, მიტყიპე და მიაგდეო! წადი და ამის შემდეგ იცოდე, სადაც არ გეკითხებოდნენ, იქ ნუ წაიჩხირებო.

ნაცემ-ნაბეგვი ვეფხვი ლასლასით გაუდგა გზას და კატას მიაძახა:

- ბარაქალა, ძმაო, შენს ვაჟკაცობას, რომ ასეთი ბატონის ხელში ეგ ტანიც შეგრჩენიაო.

ჭირი - იქა, ლხინი - აქა,

ქატო - იქა, ფქვილი - აქა.

Cezayir

Vaktiyle bir kadın, evinin bahçesine çıktığında, bahçesinde oturan uzun ve beyaz sakallı üç yaşlı adam görmüş. Kadın onları görünce “Sizi tanımıyorum ama aç olmalısınız! Lütfen ye-meğe gelin” demiş. “Evin sahibi orada mı?” diye sormuşlar yaşlı adamlar kadına. Kadın, “Hayır, kendisi dışarıda” diyerek cevap vermiş. Yaşlı adamlar ise “O zaman giremeyiz” demişler.

Akşam olup, kadının kocası eve döndüğünde, kadın kocasına olayı anlatmış. O da eşine demiş ki: “Onları çağır!” Kadın dışarı çıkmış ve yaşlı adamlardan içeri girmelerini istemiş.

Yaşlı adamlar şöyle cevap vermişler: “Eve birlikte giremeyiz.” Kadın “neden? diye onlara sorduğunda, yaşlı adamlardan biri arkadaşlarını göstererek kadına, “Bunun adı Zenginlik ve bunun adı Başarı ve benim adım da Sevgidir. Şimdi evinize girin ve bizden hangimizin içeri girmesini istediğinizi kocanızla görüşün!”

Kadın içeri girmiş ve kocasına yaşlı adamların söylediklerini anlatmış. Kocası bu duruma çok sevinmiş ve “Ne güzel! Madem durum böyle, zenginliği çağıralım!” demiş.

Karısı, “Sevgilim, neden başarıyı çağırmayalım? Diyerek karşılık vermiş.

Onlar konuşurken, ailenin gelini her şeyi dinlemiş ve demiş ki: “Sevgiyi çağırmak daha iyi değil mi? Evimiz sevgiyle dolu olacak” Evin erkeği demiş ki: Gelinimizin tavsiyesini dinleyelim! Dışarı çık ve sevgiyi çağır.”

Kadın dışarı çıkmış ve yaşlı adamlara demiş ki: “Adı sevgi olan lütfen buyursun, misafirimiz olsun.” Sevgi ayağa kalkmış ve eve doğru yürümeye başlamış. Diğer ikisi de kalkmış ve onu takip etmiş.

Kadın şaşırmış ve hem zenginliğe hem de başarıya sormuş: “Ben sadece sevgiyi çağırdım, siz neden giriyorsunuz?”

İki yaşlı adam demişler ki: “Eğer sadece zenginliği ya da başarıyı çağırıydınız, diğer ikisi dışarıda kalırdı. Ama siz sevgiyi çağırdığınız için, sevgi nereye giderse gitsin, biz her yere onunla birlikte gideriz. Sevginin olduğu yerde, zenginlik ve başarı vardır.”

Dil: Arapça

Ülke: Cezayir

Çeviri: MOHAMED ALLOUI

Üniversitesi : Bursa Teknik Üniversitesi - Siyaset ve Uluslararası İlişkiler

في يوم من الأيام خرجت امرأة من منزلها فرأت ثلاثة شيوخ لهم لحى بيضاء طويلة وكانوا جالسين في فناء منزلها

وقالت: لا أظنني اعرفكم ولكن لابد أنكم جوعى ! أرجوكم تفضلوا بالدخول لتأكلوا..

سألوها: هل رب البيت موجود؟

فأجابت :لا، إنه بالخارج.

فردوا: إذن لا يمكننا الدخول.

وفي المساء وعندما عاد زوجها أخبرته بما حصل ! قال لها :إذهبي اليهم واطلبي منهم أن يدخلوا.

فخرجت المرأة و طلبت منهم أن يدخلوا.

فردوا: نحن لا ندخل المنزل مجتمعين.

سألتهم : ولماذا؟

فأوضح لها أحدهم قائلاً: هذا اسمه (الثروة) وهو يومئ نحو أحد أصدقائه، وهذا (النجاح) وهو يومئ نحو الآخر وأنا (المحبة)، وأكمل قائلاً: والآن ادخلي وتناقشي مع زوجك من منا تريدان أن يدخل منزل !

دخلت المرأة وأخبرت زوجها ما قيل. فغمرت السعادة زوجها وقال: ياله من شئ حسن، وطالما كان الأمر على هذا النحو فلندعوا!(الثروة)!. دعيه يدخل و يملئ منزلنا بالثراء

فخالفته زوجته قائلة: عزيزي، لم لا ندعو (النجاح)؟

كل ذلك كان على مسمع من زوجة ابنهم وهي في أحد زوايا المنزل .. فأسرعت باقتراحها قائلة: أليس من الأجدر أن ندعوا!(المحبة)؟ فمزلنا حينها سيمتلئ بالحب

فقال الزوج: دعونا نأخذ بنصيحة زوجة ابنا!

اخرجي وادعي (المحبة) ليحل ضيفا علينا!

خرجت المرأة وسألت الشيوخ الثلاثة: أيكم (المحبة)؟ أرجو أن يتفضل بالدخول ليكون ضيفنا.

نهض (المحبة) وبدأ بالمشي نحو المنزل .. فنهض الإثنين الآخران وتبعاه وهي مندهشة, سألت المرأة كلا من (الثروة) و(النجاح) قائلة: لقد دعوت (المحبة) فقط ، فلماذا تدخلان معه؟

فرد الشيخان: لو كنت دعوت (الثروة) أو (النجاح) لظل الإثنين الباقيان خارجاً، ولكن كونك دعوت (المحبة) فأينما يذهب نذهب معه .. أينما توجد المحبة، يوجد الثراء والنجاح.

